

ПОЛИТИКИН

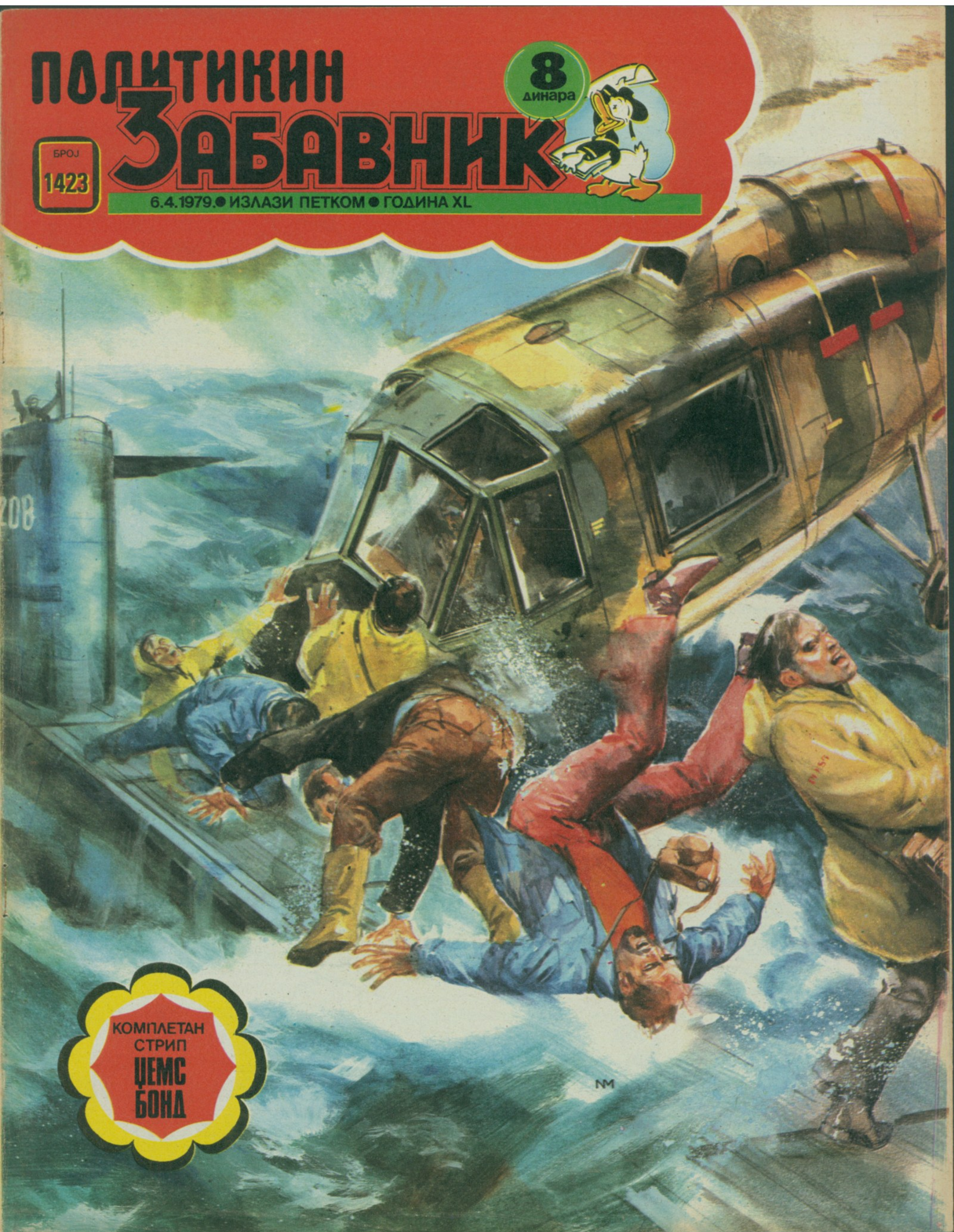
8
динара

БРОЈ
1423

ЗАБАВНИК

6.4.1979. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XL

КОМПЛЕТАН
СТРИП
ЏЕМС
БОНД

Ривер

Веровати или не!

НЕД БАНТАЛАН

(1823-1886)

ЈЕДАН ОД ПРВИХ ПИСАЦА
КАУБОЈСКИХ РОМАНА, УБИО ЈЕ
МУЖА ЖЕНЕ КОЈУ ЈЕ ВОЛЕО.
КАДА СУ ПРИЈАТЕЉИ УБИЈЕНОГ
ПРИПУЦАЛИ ЗА ЊИМ, СКОЧИО
ЈЕ КРОЗ ПРОЗОР СА ВИСИНЕ
ОД 15 МЕТАРА. УХВАТИЛИ
СУ ГА СУТРАДАН И ОБЕСИЛИ,
АЛИ СУ ЊЕГОВИ ПРИЈА-
ТЕЉИ СТИГЛИ И НА
ВРЕМЕ ПРЕСЕКЛИ
КОНОПАЦ.

СРЕБРНЕ ПАПУЧЕ

ИЗРАЂЕНЕ ЗА ДВАНА-
ЕСТОГОДИШЊУ НЕВЕСТУ
ЗАНЗИБАРСКОГ
СУЛТАНА
ДРЖАНЕ СУ НА
НОЗИ ЗАХВАЉУ-
ЈУКИ САМО
СРЕБРНОЈ
ПЕЧУРКИЦИ
КОЈА СЕ УВЛАЧИЛА
ИЗМЕЂУ ПАЦА И
ПРСТА ДО ЊЕГА.

МИНИ МЕДЕРН ФИСКЕ

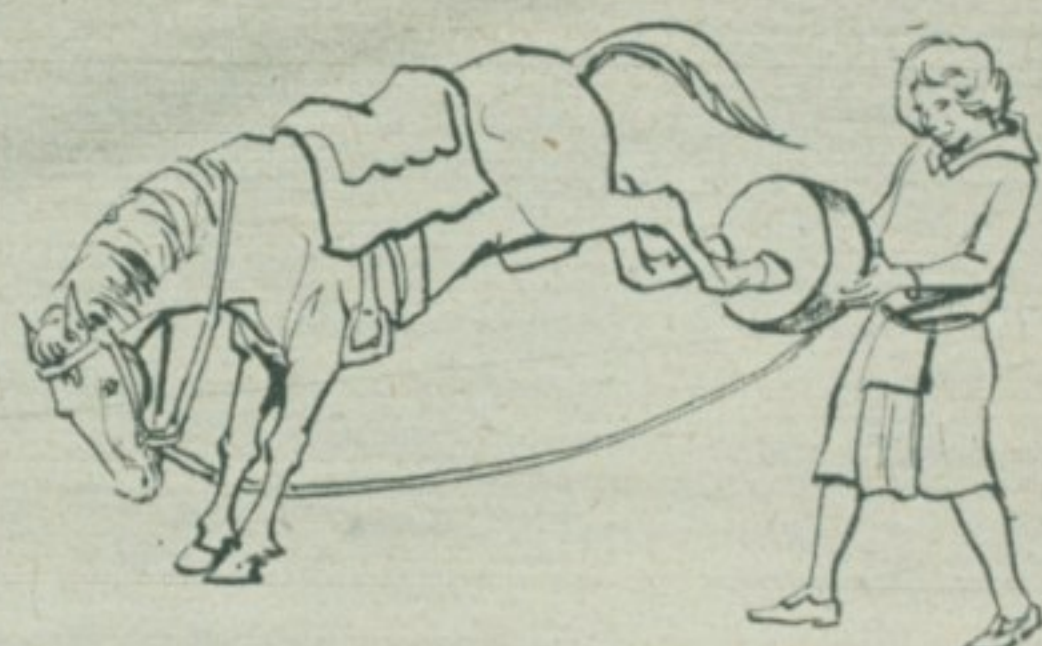
(1865-1932)

ПОЗНАТА
АМЕРИЧКА
ГЛУМИЦА
УПОРНО ЈЕ
ТВРДИЛА ДА
НЕ УМЕ ДА
УБЕДЉИВО
ИГРА
У ЉУБАВНИМ
СЦЕНА-
МА.

"РУШЕВИНЕ ХРАМА"

НА ОБАЛИ РЕКЕ РИГЕН У
АУСТРАЛИЈИ - ВАЈАРСКО
ЈЕ ДЕЛО ПРИРОДЕ.

ПУТУЈУКИ ЗАБАВЉАЧИ

У ЕВРОПИ У СРЕДЊЕМ ВЕКУ ЧЕСТО
СУ ИМАЛИ ТАЦКУ С ТРЕНИРАНИМ
КОЊЕМ КОЈИ ЈЕ ЗАДЊИМ
НОГАМА УДАРАО У
БУБАЊ.

ЦЕНТАР ЗА ТРГОВИНУ ТКАНИНОМ

У ИПРУ (БЕЛГИЈА)

ЈЕДНА ОД ГРАДСКИХ ЗНАМЕНИТОСТИ ЗА ЧИЈЕ
ЈЕ ГРАЂЕЊЕ БИЛО ПОТРЕБНО
100 ГОДИНА - БИО ЈЕ ПОТПУНО
РАЗРУШЕН ЗА ВРЕМЕ ПРВОГ
СВЕТСКОГ РАТА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

• у лондонском телефонском
именику налази се двадесет је-
дан претплатник са презименом
Шекспир. Међутим, само један
од њих носи име Вилјем.

• када би се повукле воде свих
океана, за собом би оставиле ог-
ромне количине соли, које су че-
трдесет и по пута веће од ев-
ропског континента.

• стаклорезац из Милана Фред
Магидо је на дан прославе два-
десетогодишњице своје радње
свој деци из кварта млађој од
14 година поклатио по праћку
уз посетницу на којој је писало:
„Захвалан за успешну сарадњу“.

• Азија је највећи и најнаста-
њенији континент. Израчунато
је, међутим, да је то и „најмла-
ђи“ континент. Млади испод
двадесет година чине готово по-
ловину укупног становништва.

• неки аустралијски ботаничари
открили су орхидеје на малом
и удаљеном острву Макарије
Ајленд на Атлантику које има
веома оштру климу, много кише

и јаке ветрове. До сада се смат-
рало да под оваквим условима
ова биљка не може да успева.

• реч мир пише се на кинес-
ком симболима који означавају
„жену“ и „сунце“.

• само у једном јату скакаваца
може да има и преко хиљаду
милиона ових инсеката. Ска-
кавци непрекидно лете и по
4500 километара.

• пред зградом универзитета у
Ла Плати (Аргентини) налази се
спомен-попрсје нашем исељени-
ку Јовану Вучетићу (1864-1925)
који је усавршио систем дакти-
лоскопије, то јест идентифико-
вања личности на основу отиса-
ка прстију.

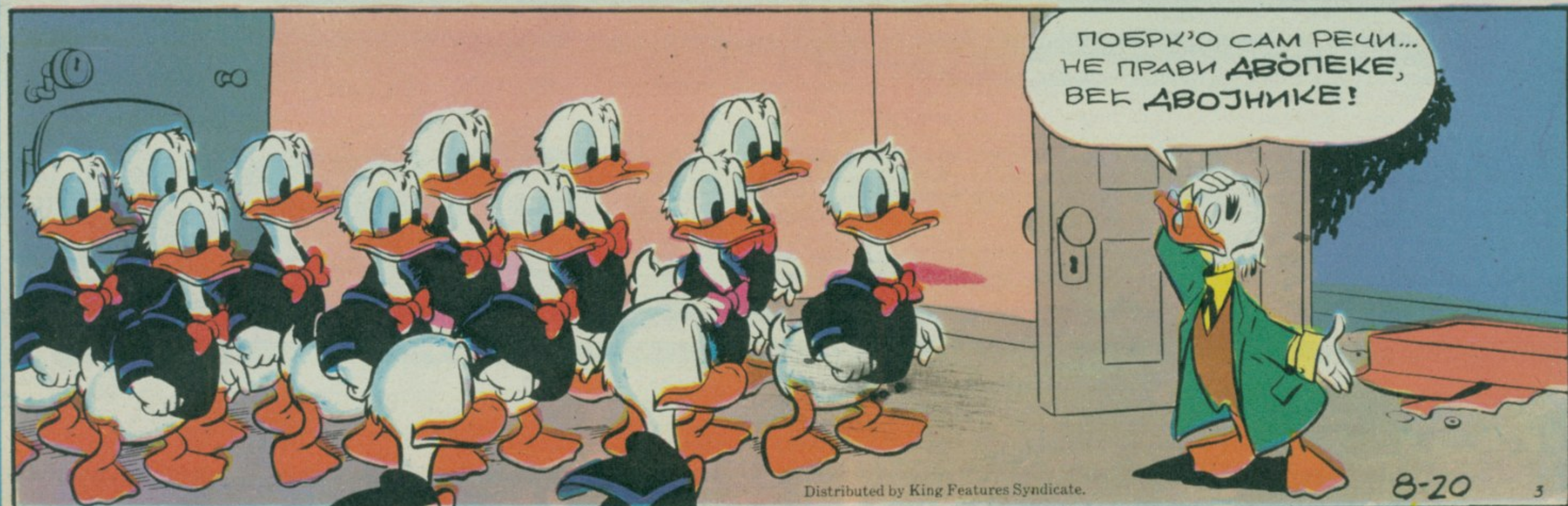
• секвоје спадају међу највеће
и најстарије дрвеће на свету.
Њихова стабла понекад су теш-
ка и око 1000 тона. Пребројава-
њем прстенова оборених стаба-
ла, утврђено је да су огромне

секвоје старе и по две хиљаде
година, док неке, које су још
живе, имају и преко 3500 годи-
на.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

Седморици људи кретање није успоравала само ноћна тама, већ и густа магла. Па, ипак, они су одмицали. Видело се да човек на челу зна све стазе и богазе у околини. Имао је необично име: Конда. У говору је „бацао“ на бугарски, али је зато турски и арнаутски знао изврсно. Пратио га је глас неустрашивог, а није се имало шта видети: мали, дебељушаст, бела лица, танких бркова, црне косе, једном речју, појава која се могла срести на сваком кораку. Имао је тридесет година, можда коју више.

Одмах иза њега грабио је Мирко Апостоловић, познатији као Узун Мирко, борац без страха и мане. Надимак — Узун — добио је од народа. На турском то је значило — високи — што је потпуно одговарало Апостоловићевој кршности.

Остали чланови дружине били су Кондини пријатељи који су с њим одавно делили и зло и добро. Били су обучени у одећу крцалија Алије Гушанца. Како су сва седморица знали турски, нико ко би их сусрео, или с њима стао да разго-

вара, не би помислио да нису Османлије. Били су наоружани до зуба, један је носио и секиру.

У добро утврђеном Београду као да није било живе душе. До свитања је остало још неколико часова.

Био је 12. децембар 1806. године.

АМАН, ПРИСЕДНИ МАЛО!

Откако су кренули из Карађорђевог логора, а он се налазио на Врачару, ниједном нису предахнули. На стотинак метара од Савакapiје најзад су стали.

— Аман, Кондо, приседни мало! — ухватио је Узун Мирко предводника за руку. — Стићи ћемо, смрт нам и тако не гине!

Конда га послуша.

Сели су на хладну земљу и препустили се мислима. Свако је знао шта му ваља чинити, о томе су се договорили одмах после Кондиног разговора са Карађорђем.

Вођа српских устаника нашао се у невољи. Са око 18 хиљада бораца, углавном слабо наоружаних сељака, опседао је Београд, а није могао, нити знао како да га освоји. У то време Београд је био подељен на два дела: Град и Варош. Град је био опасан бедема, а Варош шанцем местимично широким до шест метара, са грудобраном и

КОНДИНЕ Р

Иако је Карађорђе опседао Београд са готово 18 хиљада устаника, Турци су толико добро утврдили град да се јуришима тешко могло ишта учинити. У помоћ је прискочио човек од кога су многи борци зазирали.

палисадом. У њу се улазило кроз шест масивних и добро чуваних капија. Савакapiја, једна од њих, стајала је на савској обали где су касније подигнуте стрме степеннице које су водиле од пристаништа до француске амбасаде. И шанац и капије Турци су бранили јаким посадама и топовима којих је само на бедемима града било преко — 300!

Карађорђу је, дакле, било јасно да се јуришима не може много учинити, али није имао другог избора. Одлучио је да крене са свих 18 хиљада устаника па шта буде. Изненада, паде му на памет Конда. Позва га. Устаници нису много марили за тог малог буљубашу. Гледали су га и односили се према њему с подозрењем. Конду је то болело, али није могао да разуври људе да је дошао Србима

чиста срца, зато што их воли. Он није био Турчин, већ хришћанин, пореклом однекуд из Епира, југозападнoг дела Балканског полуострва, но то није вредело, прошлост је прошлост... А прошлост му је била мутна. Немиран живот одвео га је међу крцалије (одметнике-најамнике) злогласног Алије Гушанца који није поштовао ни цара ни везира. Са Гушанцем је ратовао по Видинском пашалуку, стекао његово поверење, истакао се храброшћу и окретношћу и постао буљубаша, вођа одреда од око стотину људи. Касније, Гушанца је позвао у помоћ чувени дахија Кучук Алија. Алија је дошао у Београд, а с њим и Конда. Сада је Гушанац бранио град, а Конда био са српским устаницима који су га опседали; једноставно, једне вечери тог лета Конда

није више могао да издржи: чежња га је вукла Србима и он је пребегао на њихову страну.

ТЕЖАК ЗАДАТАК

Карађорђе га је заволео од првог дана. Када га је позвао у децембру, упитао га је жмиркајући очима:

— Којекуде, ти знаш сва слаба места у палисаду, а? Више пута си поговарао да би могао коју капију отворити. Дед сад, да те видим! Окретни Конда живну.

Узе штап и поче по снегу да вуче линије. Обележавао је пушкарнице на палисаду, распоред посада и стражарница, слаба места у одбрани. Пошто је дуго био старешина једне посаде у

ДОГОДИЛО СЕ НА ПАМИРУ

Гризући усне у немоћном бесу, хирург Шенгелиј је непомично зуррио у импровизовану операциону салу: недостајали су најпотребнији инструменти.

Догодило се на Памиру, у Совјетском Савезу. Група алпиниста спуштала се са освојеног врха Комунизма (7495м). И одједном, када је до базе на леднику Фортамбек на висини од четири хиљаде метара, предстојало још доста вратоломног силажења, Андреј Мигулин, заменик вође експедиције, стрпоштао се на снег. Из згрченог тела извијао се једва чујан вапај: „Не могу више, не могу...“

Када је приметио да је Андреј пао, Алексеј Шиндјакин је друговима иза себе конопцем муњевито

послао знак „стоп“. Мигулиново лице било је бело попут околног снега. Као хирург, Алексеј је често виђао таква лица на свом институту. А дијагноза је, Шиндјакин се није двоумио, гласила: тешка упала трбушне дупље и перфорација.

ОН МОРА САМ!

У међувремену се цела група алпиниста већ налазила око болесника. И Свет Орловски, други хирург у екипи, прегледао је болесника. Дијагноза: пер-

Кашика за спас

форација чира. Оба лекара су одлично знала шта је потребно у таквим случајевима: апсолутан мир, лед на стомак и одложна операција. Прва два услова није било тешко испунити, али шта са трећим. Позвати хеликоптер?

— Хеликоптер нам овде не може помоћи — мрачно је рекао вођа експедиције Владимир Машков, бацивши поглед на литице које су их окруживале. — Андреја треба пребацити до логора.

Сви су заћутали. Лако је рећи пребацити! Али како? А мировање је неопходно. Направити носила, није тешко. Међутим, како се спустити са таквим теретом, када је на клинове било могуће ставити само врх ципеле?

И док су други размишљали шта да се ради, Машков је успео да се радио-станицом повеже са базом. Затражио је да из базе позову хеликоптер. Друговима је рекао:

— Једина шанса да спасемо Андреја је да применимо метод „чауре“.

Болесника су умотали у врећу за спавање, увезали ужетом и постепено,

АНЕ

караули на савској падини и знао где човек може неопажено да уђе у Варош поред Сава-капије, предложио је Карађорђу да се са пет момака ушуња и отвори капију Милоју Петровићу који ће се са 150 устаника кретати иза њега. Затим наступа Карађорђе са две хиљаде бораца.

— Којекуде, а што баш у зору! — трже се Карађорђе.

— Ех, што! — насмеја се шеретски Конда. — Сад је Турцима Бајрам, дању спију, ноћу једу и пију, така им је вера, а кад једу и пију не пазе околи!

Вожда даде за право некадашњем турском буљубашу. Идеја му се допала. Одмах ју је доградио својом: целог дана уочи напада топовима ће бомбардовати Београд, неће дати Турцима да спавају, тиме ће их изморити... Кад дође ноћ, биће сломљени. Устанике је поделио у четири колоне од по неколико хиљада. Свака колона требало је да навали из другог правца и то тек пошто он упадне у Варош. Само да Конда успе да отвори капију! Уздао се у њега као у себе.

Конди се придружио Узун Мирко, не би он то пропустио ни за живу главу. И док су сада седели на снегу у близини Сава-капије, Узун Мирку паде на памет да упита Конду за право име.

— Је л' бре, Кондо, како се ти уистину зовеш?!

Уместо одговора, Конда шмркну, нагло устаде и пође. Дружина крете за њим. Поред палисада су ишли на прстима да не изазову буку.

КАПИЈА ЈЕ ОТВОРЕНА

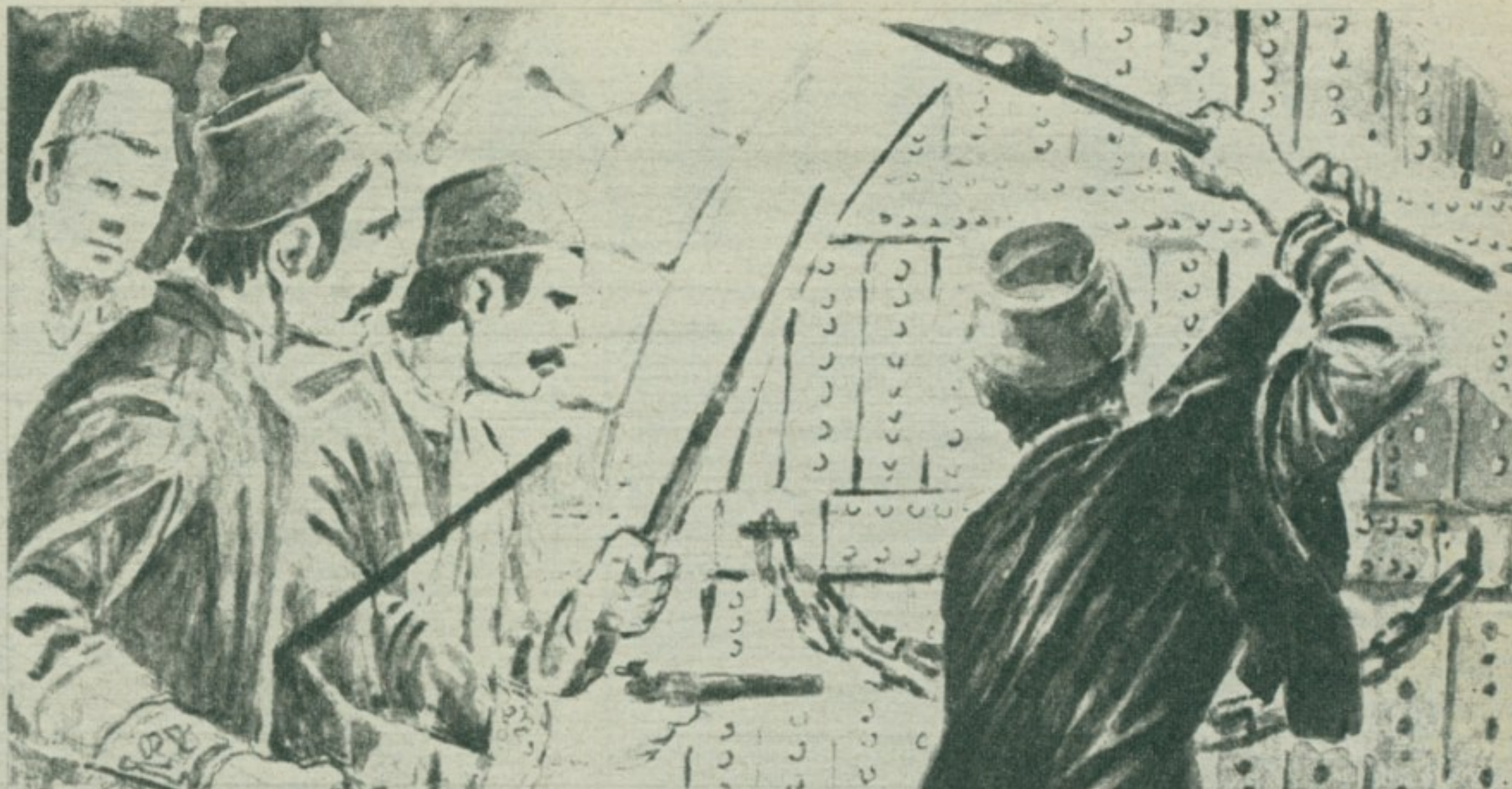
Капију су обишли. Чули су смех и разговор турских стражара. Неочекивано, Конда је стао. Нешто је мрмљао, покушавао погледом да продре кроз маглу. Затим је начинио још неколико корака и шапнуо Узун-Мирку.

— Туј нема нико, туј ће да прођемо!

Седморица храбрих прескочили су палисад и преко шанца избили у Варош. Ишли су нехајно поред шанца као да су код своје куће.

Турска патрола их је изненадила: избила је близу њих као да је изронила из воде.

— Ко иде? — зачу се глас на турском.

— Узур-бегови момци! — хладнокрвно је одговорио Конда и пожурио даље.

Патрола је продужила. Дружина се привукла стражарници. Први је заскочио Конда. Турци су се хитро машили оружја. Окретни Конда лако је смакао двојицу, и његови су секли, али је неколико Турака успело да утекне и подигне узбуну. Створила се гужва. На Кондину дружину навалио је читав буљук непријатељских војника. Заподенуо се бој. Док су Кондини људи телима заустављали нападаче, дотле је момак Никола Сремац секиром разваљивао катанац. Ишло је споро но брже није могло, катанац је одиста био велики, а секира мала. Коначно, ка-

пија је отворена у задњи час: Милоје Петровић је рупио унутра као рис. Ускоро је пристигао и Карађорђе са око две хиљаде устаника.

Настао је лом. Мислећи да то њихови шенлуче, Турци из Града нису реаговали. Касније су отворили ватру, али... Карађорђе је силовито наваљивао и продирао кроз Варош. Друге групе устаника јуришале су споља на остале капије. Чинило се да се од вриске жена и деце и лелека рањених Турака небо пролама.

Негде на крају код Сава-капије лежао је Конда са четири, по неким пет рана. До њега Узун Мирко са две. Од неустрашиве

Кондине дружине четворица су били мртви.

Историчари нису успели да утврде пуно Кондино име и годину рођења. У српском народу остао је знан само као Конда бимбаша и „савакапијеки јунак“. Чин бимбаше, односно вође одреда од око хиљаду бораца добио је од устаника. Карађорђе је продро у Варош око пет изјутра и заузео је до десет часова пре подне. Устаници су имали само 54 мртва! Међутим, целу тврђаву запосели су тек 7. марта следеће године. Конда је излечио ране, али је погинуо у боју код Лознице 1807. Кажу да је Карађорђе плакао за њим. Данас једна улица у Београду носи његово име.

М. Тодоровић

од једне литице до друге, спуштали. И тако су стигли до ивице окомите платформе одакле се, у дужини два километра, простирала падина са „живим“ камењем, дубоким пукотинама и оштрим стењем.

— Андреј даље мора сам да иде — није се много двоумио Машков.

Хирурзи су се запрепашћено згледали. Па тако нешто равно је... Орловски је хтео нешто да каже, међутим, пресекао га је оштар глас вође експедиције:

— Он мора сам да иде...

ПРОКЛЕТЕ КУКЕ

Примивши „коњску“ дозу за умирење болова, Андреј Мигулин је кренуо на пут спасења. Како му је било, знао је само он.

Ускоро је, међутим, било јасно да до пет-шест часова оваквим темпом неће стићи до базе. А хеликоптер који је требало болесника да пребаци до најближе болнице није смео да лети по мраку. Зато је ка Фортамбеку полетео радиограм: „Од-

мах спремите све за операцију“.

У међувремену, у базу је хеликоптером приспео хирург Рамаз Шенгелиј. Ту га је и затекла порука алпиниста. У први мах није могао да верује. Дошао је само да прими и отпрати болесника до најближе болнице, а сада, ево, јављају да је потребна хитна операција на личу места. Где на леднику импровизовати операциону салу, где наћи потребне инструменте?

Међутим, времена за оклевање није било. Шенгелиј је наредио да се ослободи једина колиба на леднику која је добро опрана а свака даска стерилизована. Успели су и да прикупе неке инструменте. Али, није било најважнијих: оперативног рефлектора са хладним светлом који је неопходан при оваквом хируршком захвату и такозваних кука по Фарабефу, потребних да држе раздвојено ткиво. Међутим, до јутра, када ће хеликоптер моћи да узлети, болесник неће издржати. Зар да умре надомак спасења?

Гризући усне у немоћном бесу, Шенгелиј је непомично седео у импровизованој операционој сали. Неочекивано се по-

јавише два младића са обичном већом зделом. Избивши јој дно, обмотали су је фолијом и на горњем делу учврстили лампу. Не личи на потребни рефлектор, али ће послужити.

Уместо аутоклава, специјалне посуде за стерилизацију, медицинска сестра је користила велики лонац. Сада још само недостају те проклете куке, размишљао је хирург. Уто се појавио младић поносно машући алуминијумском кашиком:

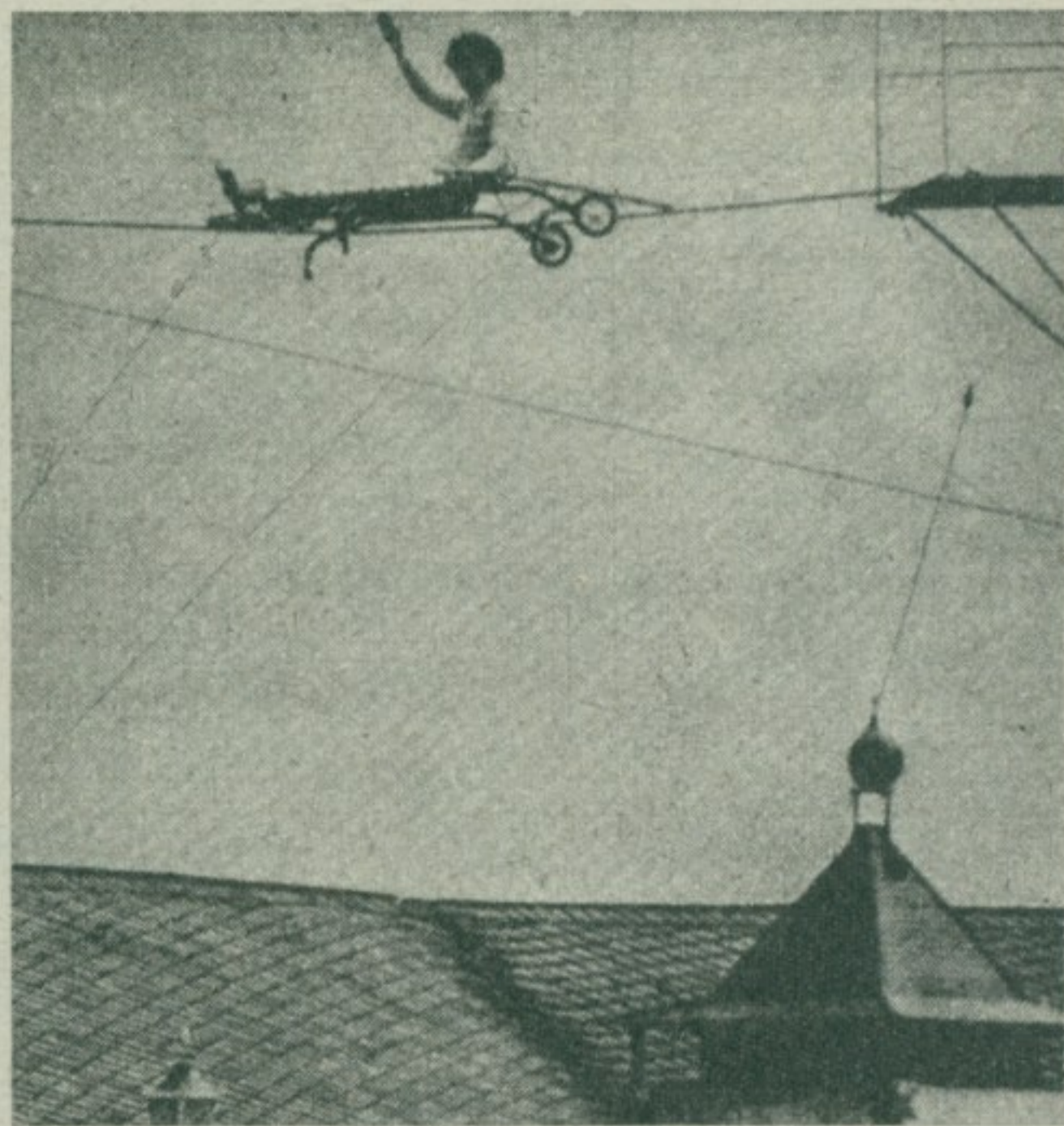
— Одговара? — обратио се смешећи Шенгелију.

Хирург га је запањено гледао. Шта овај сад булазни? Међутим, младић се није дао збунити. Из цепа је лагано извадио четири копче направљене од таквих кашика, које ће ипак моћи да послуже.

Када се, у осам часова увече, група алпиниста са болесником спустила у базу, све је било спремно за операцију. И Андреј је ујутру, после успешне операције, хеликоптером пребачен у најближу болницу.

П. М.

216 ЧАСОВА НА ЖИЦИ

Фалко Трабер, осамнаестогодишњи младић из Ратингена (СР Немачка), провео је 216 часова (девет дана и ноћи) на десет метара високој, разапетој челичној жици, лежећи на уској лежаљци, возећи артистички бицикл или разговарајући телефоном са својим многобројним навијачима. У току тих 216 часова, Трабер је — у складу с усвојеним правилима за таква такмичења — могао сваког сата да сиђе са жице само на 5 минута. Тиме је оборио ранији светски рекорд, који је држао један амерички артиста, за читавих 18 часова.

Радостан, али и прозебао и преморен, Трабер је примио пехар за необичан рекорд.

ДОЛАЗАК СЛЮ

ПОПУТ СИЛОВИТЕ БУЈИЦЕ — Како су германска племена напуштала своја дотадашња подручја угрожавајући Римско Царство — Словени су се постепено и у почетку мирно кретали на запад, према Одри и Лаби. Записи кажу да се притисак словенског мноштва на југ посебно појачао после пропасти Атилине хунске државе (453). Прва оружана словенска провала преко тока доњег Дунава догодила се 493. године. Отада јужнословенска племена, попут силовите бујице надиру преко севера и северноисточних граница некадашњег Римског Царства.

ПАДОШЕ И ЈАДРАНСКИ ГРАДОВИ — Ти ратоборни дошљаци са севера до почетка 7. века преплавише Мезију, Тракију, Македонију, Панонију, Далмацију, Илирик... Око 614. освојише јадранске градове — међу њима Салону (Солин) за коју Константин Порфирогенет тврди да је била напола велика као тадашњи Цариград.

САМОВ ПЛЕМЕНСКИ САВЕЗ — Узмицање Авара пред Цариградом 626. и оснивање великог словенског Самовог племенског савеза 627. — натераше цара Хераклија на дипломатске потезе... По неким историјским изворима, царско посланство понудило је војнички добро организованим племенима у такозваној Белој Хрватској (подручје око Кракова) — да настане провинцију Панонију и делимично Далмацију и бране их од даље најезде „варвара“.

ВЕНА 3

РАТОБОРНИ ЈУЖЊАЦИ — Ако је веровати савременицима — Словени који су продирали на југ показали су се много ратоборнијим од оних који су се, у тој сеоби народа, кретали ка западу... За време цара Јустина и Јустинијана, у 6. веку, њихови походи били су све чешћи.

ЧУДНО САВЕЗНИШТВО — Шездесетих година 6. века на леву обалу Дунава стиже још једна коњаничка номадска бујица — Авари (Обри) — војнички чврсто повезан монголски народ. Даљње освајање и насељавање Балкана огњем и мачем тече у чудном савезништву два различита народа — Словена и Авара — чије уједињене војске стижу до Цариграда, Јадрана и Апенинског полуострва.

НА СВОМЕ И ПО СВОМЕ — И тако је, по свој прилици негде између 627. и 640. године, и неколико последњих словенских племена, „у потрази за топлијим сунцем и модријим небом“, кренуло пут нове домовине на југу... У току тих бурних сеоба родовску организацију мењивало је нагло класно-друштвено подвајање у коме на врх избијају најугледније, најбогатије, најмоћније породице дотадашњих старешина... Јужне Словене — Србе, Хрвате, Словенце, Црногорце

и Македонце — већ су водили племенски кнезови... Предање каже да су Хрвате водили петорица браће: Клукас, Лобел, Косјенц, Мухло и Хрват, и две сестре — Туга и Буга... Отада па до данас јужно-словенски народи настављају да живе на том тлу као „на своме и по своме“...

Текст и цртеж: М. Трнски

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

Нас неколико новинара, из три дневна листа која су излазила у Мелбурну, били смо позвани да у јутро, 22. марта 1968. године, дођемо у Корнерски залив, на југозападној обали Аустралије. Одатле ће нас, како смо обавештени у пропратном писму, војним хеликоптером пребаци-ти до подморнице „Агрус“, која се налазила на отвореном мору, да бисмо читав тај дан провели као гости посаде, видели како она обавља посао и како се живи на дубини од неколико десетина мета-ра.

Мој уредник је одушевљено прихватио тај предлог. Уосталом, бар ћеш се мало одморити — рекао ми је — а рубрику не мораш већ сутрадан да ми донесеш. Дајем ти „форе“ два—три дана!

Обрадовао сам се овим његовим пријатељским речима, јер сам спа-дао у „тркаче“, новинаре који су јурили свакодневне вести. Тамо нисам имао мира ни ноћу. Колико пута су ме звали из редакције тек што бих заспао.

— Пожури, Жил! — чуо сам узбуђени глас дежурног уредника. У 8. улици десила се несрећа, изгледа да је у питању убиство... Или ти је лакше да отрчиш до Олимпијског стадиона. Тамо је избио пожар на неком солитеру. — Не оклевајући, облачио сам се на брзину, седао у први такси и јурио по вести. А потом сам одлазио у редакцију и до јутра куцао текст.

Док сам куповао возну карту за Порт Алберт свега сам се тога при-сећао, и баш сам се радовао овом путу. Добро ће ми доћи тај мали одмор, размишљао сам док сам пролазио кроз зелене пољане, крај река...

ОЛУЈА СЕ СПРЕМА

Чим сам стигао у Порт Алберт, јавио сам се на зборно место, луч-кој капетанији. Ту су ме већ чека-ла двојица колега.

— Здраво, Жил! — радосно су ме ословили. — Биће ово занимљив провод. Море је мирно, нема вет-ра... Крећемо на подморницу чим дођу Хари Килм, Бил Питерс и Ђилм Хенс.

Ускоро су и они стигли, па смо се сва шесторица укрцали у мали војни хеликоптер који нас је чекао на кеју, и узлетели. Већ после пет-наестак минута, пилот нас је оба-вестио да се подморница налази испод нас. Дугачка, плава, блешта-ва... Било је око 10 часова пре подне када смо се на њу спустили.

Тај дан ће ми остати у трајном сећању, не због, до тада непозна-тих ситуација које сам доживео дубоко под морем, гостопримства посаде... већ због свега што ће се догодити пред само вече када је требало да будемо у Порт Алберту.

Око 3 часа по подне, капетан подморнице, тридесет осмогодиш-њи Боб Харенсинг, обавестио нас је да ћемо раније кренути, јер је примио метеоролошки извештај да се спремају јака олуја и бора.

— Не знате како је на отвореном мору по таквом времену — говорио је — Ако одмах не одете, може се догодити да са нама останете још два—три дана док се време не смири. А то вам, свакако, неће баш пријати.

КОБ СТИЖЕ С БУРОМ

Снажан налет ветра подигао је лете-лицу, а затим је бацио на подморни-цу. Млади новинар Жил Занети није имао времена да се уклони.

Зато је одмах позвао војну базу да пошаље хеликоптер који ће нас пребацити до обале. Али, невреме је већ почело.

ЕЛИСА МЕ ЈЕ ЗАКАЧИЛА

Море се зачас узбуркало, високи таласи су прекривали палубу подморнице која је изронила. Схватавши наше забринуте погледе, јер нисмо знали како ћемо да изађемо на палубу, капетан Харенсинг нас је умиривао.

— Нема никаквог проблема — говорио је. — Подморница ће потпуно изронити, а онда ће се на њу спустити хеликоптер. Ви ћете се држати за ограду и... лако ћете ући у летелицу.

Опет узбуђења, размишљао сам, мада се због тога нисам нарочито бринуо. Као дугогодишњи новинар потпуно сам на њих навикао, па ме, зато, непријатне ситуације и нису нервирале.

— Крените према палуби — наредио је капетан. — Потпуно смо изронили, а хеликоптер само што се није спустио.

Изашли смо кроз отвор и крочили на „леђа“ подморнице. Али, јак ветар нас је занео и да се нисмо држали један за другог, ветар би нас бацио у море. Чврсто сам згра-био челичну ограду. Ухватите се и ви, довикнуо сам друговима, али ме, свакако, нису чули, јер од вет-ра нисам разазнавао ни брујање хеликоптера. Само сам видео њего-ву огромну сенку која се изнад нас наткрилила.

Пилот је покушавао да летелицу спусти, али су је снажни налети ветра заносили у страну, тако да точкови никако нису могли да до-дирну платформу подморнице. Мој колега Хари Килм и ја нашли смо се испод репа хеликоптера, управо када се десило нешто чему смо се најмање надали.

Снажан налет ветра поткачио је летелицу испод трупа, подигао је увис, мало се с њом поигравао... И управо када смо помислили да ће је суновратити у море, она се ис-кривила на једну страну, елисом

закачила подморницу, а затим треснула о њу. Осетио сам како ме је елиса закачила, и страشان бол у десном рамену. Другом руком грче-вито сам стегла ограду, а затим пао поред ње.

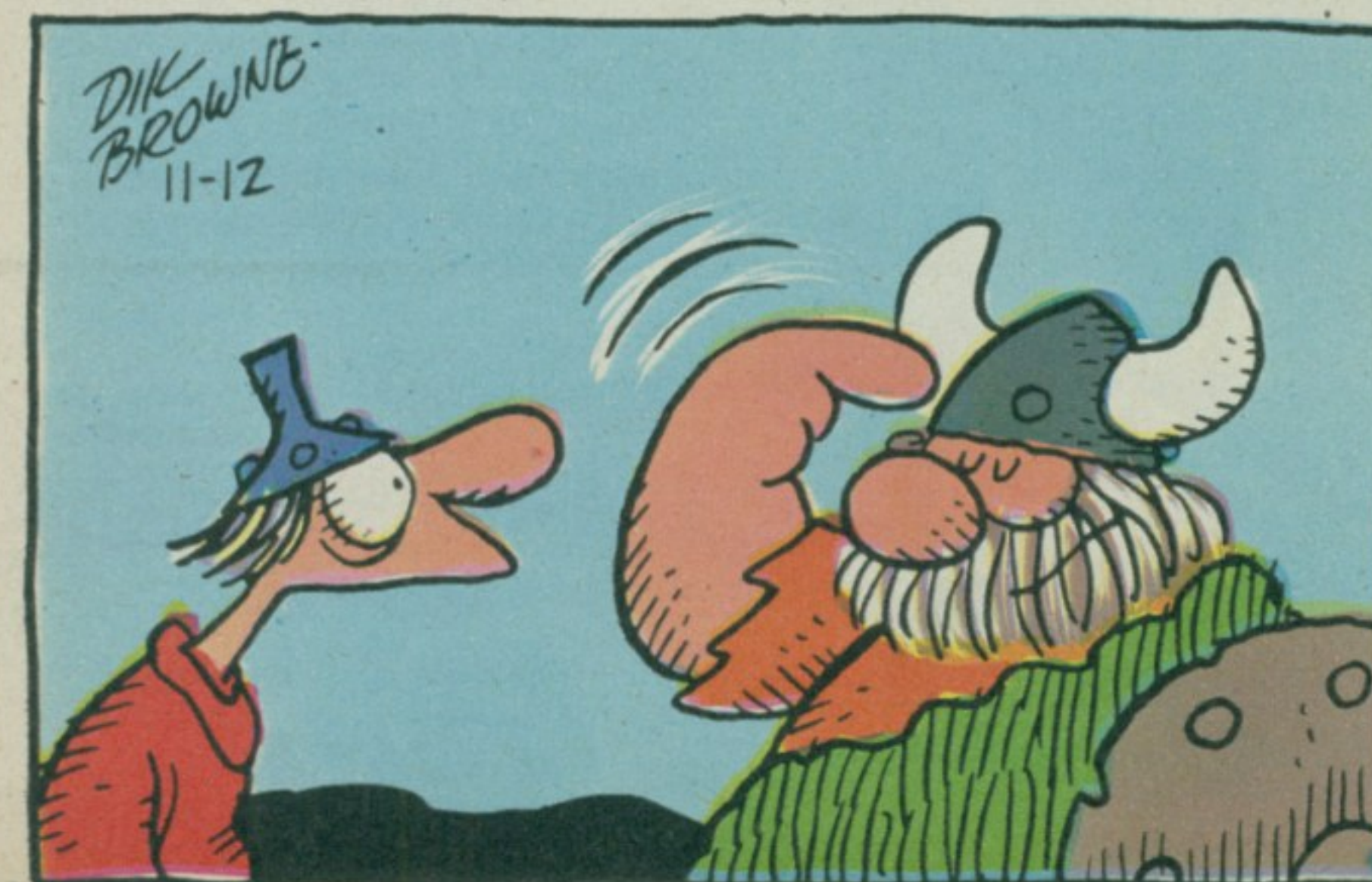
То је и спасло двадесет осмого-дишњег Жила Занетија, јер су га морнари пронашли згрченог крај оgrade и онесвешћеног, али је и даље стезао ограду. Четворица његових колега остали су на месту мртви, јер их је исекла елиса хе-ликоптера, као и обе ноге Харија Килма.

Тек после два часа морнари су успели да Жила Занетија и Харија Килма пребаце малим чамцем до луке у Порт Алберту, а затим да их сместе у болницу. Годину дана провели су у болници и на рехабилитацији: Хари Килм је заувек морао да напусти новинарски по-сао, док се Жил Занети и даље њиме бави. Елиса му је одсекла десну руку, до рамена, али је он научио да пише и куца на машини левом руком. Новинара ни такве ствари не смеју да обесхрабре — често говори својим колегама.

Б. Ј.

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

Половином децембра 1830. године старом мексиканском „Станом за Чихуахуу“ у Хемпстиду, у Арканзасу, дојахао је са југозапада уредно одевен човек тридесетих година, снажног ста-са, с дубоким ожиљком на енергичном лицу.

Хемпстид је у то време био само блатњаво, изгубљено насеље на путу од Тексаса према северозападу, где су ретки путници могли да проведу ноћ и купе нешто провијанта. Ипак, Хемпстид је на целом Дивљем западу био чувен по ковачу Џемсу Блеку.

Блек је у колиби од балвана, помоћу једног ручног меха, наковња и чекића израђивао најбоље сабље, ножеве и каме које су могле да се купе. Љубо-морно је чувао тајну своје примитивне технологије.

Дошљак је сјахао пред ковачницом Џемса Блека, Из бисага је извукао дугу-љаст завежљај у јеленској кожи. ставио га под мишку и ушао у ковачницу.

— Из далека, с оне стра-не Рио Бразоса, дојахао сам због овог! — рече Блеку и из завежљаја одмота шездесетак сантиметара дугачак нож, педантно из-зрађен од тврдог америчког ораха. — Можеш ли ми израдити нож према овом моделу?

ТРИ НЕДЕЉЕ КАЉЕЊА

Чувени ковач изненађено је окретао дрвени нож у рукама. Такав још није ви-део. Већина каубоја желе-ла је ножеве који, истина, могу послужити и у тучи, али који првенствено слу-же да би се заклало и одрало теле и јелен, или да би се њиме прокрчио про-лаз кроз бодљикави ши-праг. Нож по назначеном моделу био би страшно о-ружје којим се убија јед-ним ударцем.

— Ја сам Џим Бови! — рече незнанац као да је погодио ковачеве мисли.

Име Џима Бовија далеко је прешло границе Тексаса. Годинама је био ортак француског гусара Жана Лафита који је у мочвара-ма јужно од Новог Орлеа-на створио своју пиратску републику, верни саборац генерала Ендру Џексона, будућег председника САД, и најславнији борац ножем у Тексасу и јужним држа-вама... На југу се, за разлику од севера где су каубоји и фармери питања части решавали искључиво револверима или пушкама, увреда спирала првенстве-но ножем. Противници би везали своје леве ноге, или леве руке, једну уз другу,

НОЖ КОЈИ ЗВОНИ

Ковачу Џемсу Блеку из Хемпстида, у Арканзасу, стизале су, једна за другом, наруџбе са свих страна и све исте садржине.

и с ножевима у десницама борили се до смрти. Џим Бови је преживео низ таквих двобоја, а легенда о њему и те како их је умножавала.

— Џим Бови! — рече ко-вач Блек. — Сад ми је јасно шта ви хоћете! Из-радићу вам такав нож. Мо-раћу, на свој начин, да ка-лим челик три недеље. Он-да дођите, Бови!

Два човека се чврсто ру-коваше и растадоше.

ОБРИЈТЕ СЕ!

— Ево вам ножа, Бови! — рече ковач Блек дваде-сет три дана касније Тек-сашанину с бразготиним на образу. — Изменио сам ваш узорак само мало. Ве-рујем, на боље.

Џим Бови узео нож. Од-мери га на длану: био је тежак један килограм, оштрице широке 5,5 а ду-гачке 35 сантиметара. На седам сантиметара од врха извијала се у луку надолу с оштрим шпиром. Сечиво је с обе стране блистало као драгуљ. Између сечива и дршке жуто се браник од бронзе који је могао да издржи и удар најмоћнијег сечива противничког ору-жја. Дршка је била од ста-рог, просушеног ораха.

— Добар посао, Блек! — рече Бови, овлажи палац и приближи га сечиву. — Нема бољег ножа од овог! Бар данас!

— Остаћете без палца, Бови! — заустави га ковач — Код нас се овакав нож испробава на други начин! Џемс Блек узео нож и

кажипрестом куцну оштри-цу. Зачу се звук сличан брујању звона. Ковач за-тим приђе вратима радио-нице и завитла нож преко главне, и једине, улице Хемпстида.

— Идите по њега, Бови! — осмехну се самоуверено.

— Ако не буде звучао као звоно све док га не донесе-те овамо, признаћу да сам шарлатан! — Бови се вра-тио са ножем који је још брујао у његовој руци.

— Блек, такав нож још нико није направио! — ре-че с поштовањем.

Ковач без речи узео нож, приђе десет сантиметара дебелој дасци од ораховине и поче да је сече. Кад је после више од пола сата пресекао даску, пружи нож Бовију и рече му:

— Израсла вам је брада. Обријте се, па ми онда о ножу реците оно што сте рекли кад сте га видели!

— Признајем, преварио сам се! — рече Бови гледи-ћи избријано лице. — Ни-кад неће бити направљен бољи нож од овога, мајсто-ре Блек!

Џемс Блек извуче боцу вискија и пружи је чувеном борцу ножем.

— Слушајте ме добро, Бови! — лице му се одјед-ном подмладило и он поче да говори као песник суро-вог живота на Дивљем за-паду. — Овај нож је окре-тан као пума и снажан као бизон! Он може да прере-же конопац који слободно виси, да пресеке увијено шаторско крило, да просе-че танушну паукову мрежу и одсече ногу стола од ста-ре ораховине!

Џим Бови затаче нож за појас и пружи ковачу ру-ку.

— Имате што сте желе-ли! — рече му Блек на растанку. — Тај нож ће вас чувати боље од пуцаљ-ке, Бови!

У ЗАСЕДИ

Неколико дана касније обистинило се пророчан-ство ковача Блека.

Пре него што је из Тек-саса кренуо за Арканзас,

Џим Бови се за време једне партије покера сукобио с овејаним коцкаром и убицом из потаје Крвавим Џеком Стурдивантом. У препуном салуну испребијао га је на мртво, а затим му са неколико замаха ножем отмено одело исекао у парчиће.

Крвави Џек није могао да заборави понижење. Послао је за Бовијем тројицу плаћених револвераца. Трећег дана по одласку из Хемпстида, Џим Бови је на „Стази за Чихуахуу“ напашао на њихову заседу.

Бови је у магновењу спазео како три човека искачу из грмља. Муњевитим покретом извукао је из појаса нож ковача Блека и, у тренутку кад је први нападач дограбио узде његовог коња, замахнуо свом снагом. Бандитова одрубљена глава закотрља се по прашини.

Други бандит успео је да му ловачким ножем зада један убој у леву бутину. Падајући с коња, Бови му је пробо грудни кош.

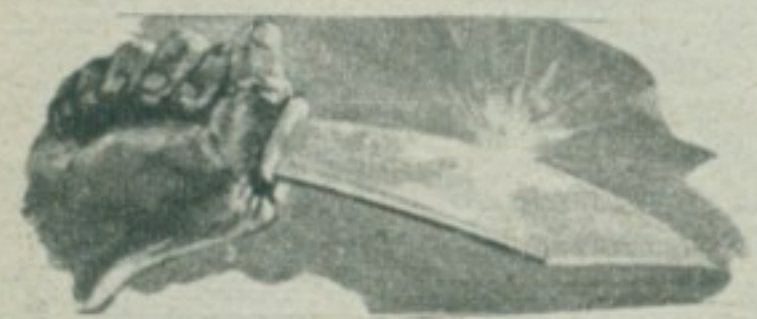
Кад је видео шта се збило с његовим пријатељима, трећи нападач даде се у бекство. Рањени Бови ухвати се за седло свог коња и, висећи, појури за непријатељем. Кад га је стигао, нож је последњег нападача распарао дуж кичме.

Три дана касније Џим Бови се, с упаљеном раном на бутини и једва се држећи у седлу, појавио у Хемпстиду. Водио је три коња. На сваком је био везан по један леш нападача.

— Твој нож, Блек! — промуцао је ковачу који је истрчао из своје радионице и пао из седла.

Вест о подвигу Џима Бовија и о његовом фантастичном ножу прострујала је читавим Дивљим западом. Џејмс Блек је почео да, једну за другом, добија наруџбе истог садржаја:

— Направите ми нож какав има Џим Бови!

Неколико месеци касније свемогући нож звао се једноставно — „бови“. Готово све радионице ножева почеле су да их праве по угледу на нож Џемса Блека. Позната енглеска „Индустрија челика Шефилд“ извезла је у САД само у току 1831. године хиљаде специјалних „бови“ ножева.

Џим Бови је 1836. године јуначки погинуо уз легендарног Дејви Крокета у борби за независност Тексаса, бранећи Аламо од генерала Санта Ане. Кад су заузели град, Мексиканци су око леца Џима Бовија нашли тела двадесет двојице својих војника. Сви су погнули од страшног „бови“ ножа.

А. Р.

БАШТА СНОВА НАДОМАК БЕОГРАДА * * * * *

ЗМИЈА ОД ЦРВЕНЕ ВРБЕ

Стварање вајара-наивца Богосава Живковића има помало необичан почетак.

— Ишао сам ливадом, оном у мом родном селу Лесковцу. Ишао сам полако, ногу пред ногу. У једном тренутку окренем се, зашто, не знам, али добро сам учинио јер сам угледао змијурину како јури за мном остављајући влажан траг у трави. Срце ми застаде од страха а ноге се, саме од себе, дадоше у бег. Али, змији никако да измакнем. У паници, окренем се још једном и видим: змија више не јури за мном већ се овила око неког човека кратке браде и бркова, с неком чудном, у облику полумесеца, капом на глави. Сав се презнојим од страха и — нагло се пробудим. Лакне ми од сазнања да све то није била јава, али необичног сна никако да се ослободим: стално ми је пред очима слика оног човека и змије.

Чим је свануло, изиђем напоље и на дрвљанику пронађем неку црвену врбу. Одсечем један штап и у њему почнем да режем свој сан. Укућани ме питају шта ми је, шта то радим, и ја им објасним.

Ускоро, о мом штапу и сну сазнале су и најближе комшије. Живео сам тада у Београду, у Рузвелтовој број 13.

Једног дана отишао сам код берберина да се обријем, а он одмах почео да ме испитује да ли је то истина што се о мени прича. Одговорим да јесте и још једном испричам свој сан. У то се у разговор умешао неки мени непознат човек, касније сам сазнао да се зове Павле и да је професор математике, и замолио ме да погледам фигуру коју сам направио. Наравно, пристао сам да му је покажем. И на моје највеће изненађење, замолио ме је да му је продам. Пристао сам, зашто не бих. А сад је следило још једно изненађење: човек ми је дао много више пара него што сам тражио, да бих купио материјал за резбарење, како је рекао. То сам и учинио.

Група девојчица и дечака играла се у гомили песка кад је поред њих прошла госпођа Јанковић, којој је Богосав заборавио име, Францускиња. Пажњу су јој привукле фигуре које су деца намерно разбацала на све стране.

— Што се играте са скупоченим сварима? — упитала је зачуђено.

— Ма какве скупочене ствари, те фигуре мој тата први — одговорила јој је једна девојчица.

— Да ли би ме одвела код твог тате? — упитала је Францускиња.

Други пут у животу, Богосав Живковић је имао прилику да прода своје фугуре. Овог пута то ће бити пресудно за његово стварање. Јер, испоставило се да је Францускиња добра познаница сликара Марија Маскарелија. А он је, угледавши необичне ликове, људи, птица, змија и чудних животиња које је само машта могла да створи, схватио је да то ради рука уметника. Зато је

Глас се пронео од комшије до комшије, од берберина до професора — и Богосав Живковић је доживео да му Ото Бихаљи-Мерин каже: »Ово сам чекао да видим!«

лици. Године 1960. организована је изложба. У почетку, много је јада нанела уметнику: није имао новца којим би платио галерију, а и тешко му је падао подсмех неких посетилаца. Једина „светла тачка“ била му је девојка која је продавала улазнице, кума, како ју је звао. Тешила га је говорећи му да буде стрпљив и сачека реч критичара: важно је њихово мишљење.

— Ово је права уметност! Ово сам чекао да видим. Ко је аутор?

Не знајући шта значи та реч, аутор, Богосав је ћутао. Представио се тек кад му је кума рекла да пред собом има угледног критичара. Сељак, ћурчија, па портир, не сећа се више свих речи великог

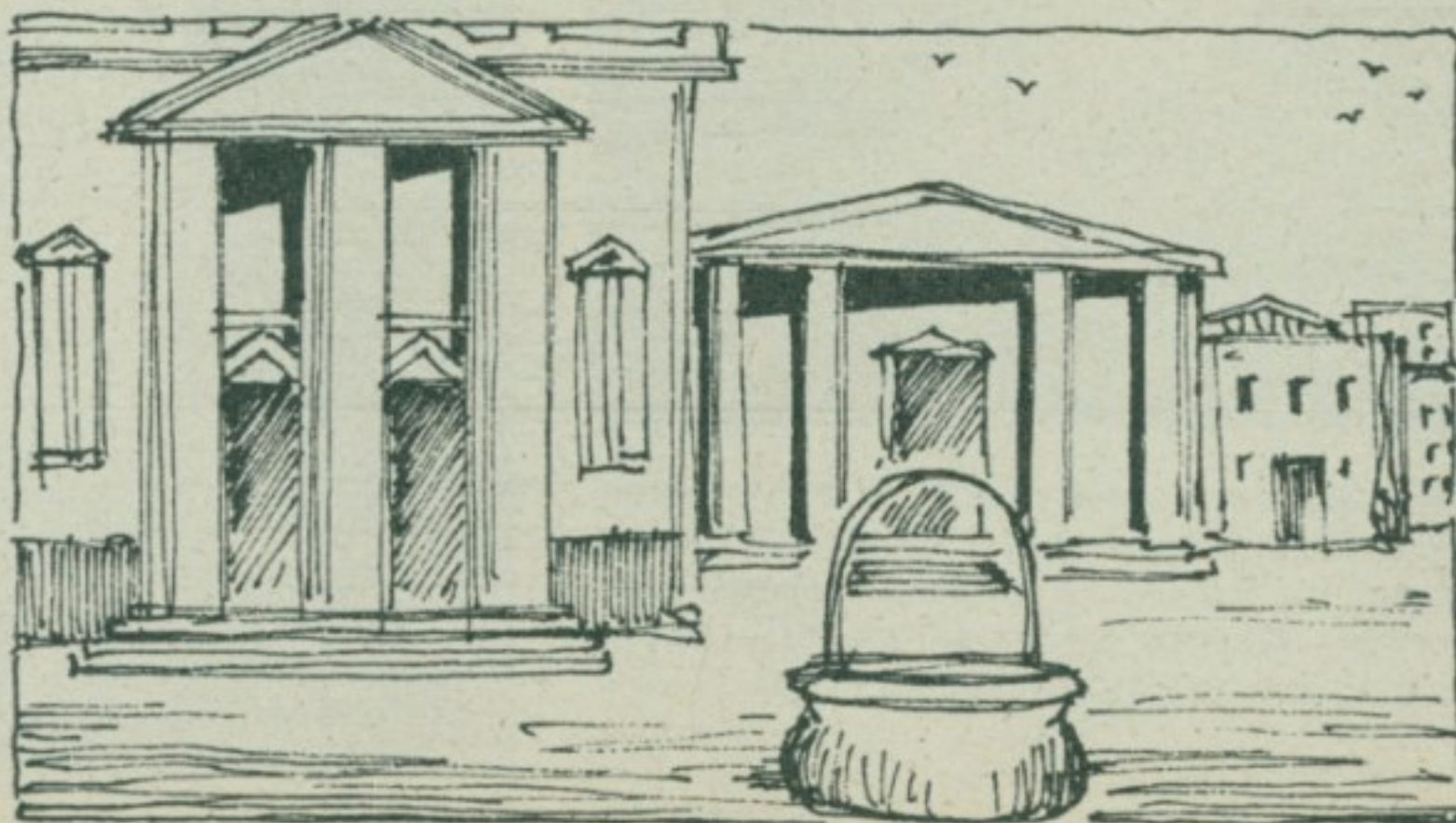
пожурио Богосаву и предложио му да организује изложбу.

Три године, припремао је самоуки вајар своје прво представљање пуб-

А онда је једно поподне у Галерију графичког колектива ушао Ото Бихаљи-Мерин. У једном тренутку, одушевљено је узвикнуо:

познаваоца уметности, али никад није заборавио савет да се држи оног што носи у себи и ради онако како то осећа.

О. В.

ИДЕМО У КАРТАГИНУ

Марко Порције Катон (Катон Старији), римски државник, био је огорчени противник Картагине и упорно је захтевао да се она уништи. Сваки свој говор у римском сенату започињао је и завршавао речима: „Картагина мора бити уништена!“

Данас, међутим, под покровитељством УНЕСКО-а, приступа се реконструкцији Картагине, која је била потпуно разорена 146. године пре нове ере, у трећем пуном рату. Град Картагина са околином претвориће се у национални парк са два језера, реконструисаним центром града, у коме су се својевремено подносиле жртве, и каналом који је Картагину спајао са Средоземним морем.

У време над је обичним ножићем изрезао прве ланове у штапу црвене врбе, Богосав Живковић није знао да је »право« дрво за његове фигуре — орахово. То је сазнао тек много касније. Као и то да орах за рад треба припремити. Е, зато је већ Богосав пронашао свој сопствени начин: стабло исеченог ораха стави у шупу, на суво. Годину дана касније кору исече сениром а стабло »очисти« метлицом. Тако очишћено стабло суши се још годину до две и тек тада је спремно за рад.

Следећа »операција« је санирање и резање фигура. А оно траје од неколико дана до неколико година. Пошто заврши са резањем, Богосав нува билине боје (рецепт за њихово припремање је, наравно, тајна) и фигуре, зависно од њихове величине, замочи у њих или их мање крпом. Када се осуше, четне их и мање ланеним уљем.

И мада сваки комад дрвета Богосав обради на исти начин, није тешко приметити да неки има тамнију а неки светлију боју. То зависи и од врсте ораха који користим — нане уметник из села Лесновца, недалеко од Степојевца — а има их три: црни, шарени и бели.

БАШТА СНОВА НАДОМАК БЕОГРАДА

МОЈА МАЈКА — Породично имање са низом зграда и зградаца Богосав Живковић је претворио у необичан врт. Украсио га је цвећем, клемама, боровима, перуникама и својим радовима. У дрвету и камену. Један од њих је и лик уклесан у камен-пешчар око којег се увио бршљан. Аутор му је дао назив »Моја мајка«.

ОД УЖАСА ДО ВЕЧНОСТИ

СТУБ ПОКОЉА У ВРАНИЋУ — У знак сећања на стравичну ноћ у селу Вранићу, када су четници поклали 72 мештанина, Богосав је направио монументално дело. То је стуб висок 7 метара и 70 сантиметара на којем је радиом читаве две године. Ликови на њему врло импресивно делују. Причу о жртвама, Богосав, као уосталом и на свим својим делима, почиње да прича од подножја стуба.

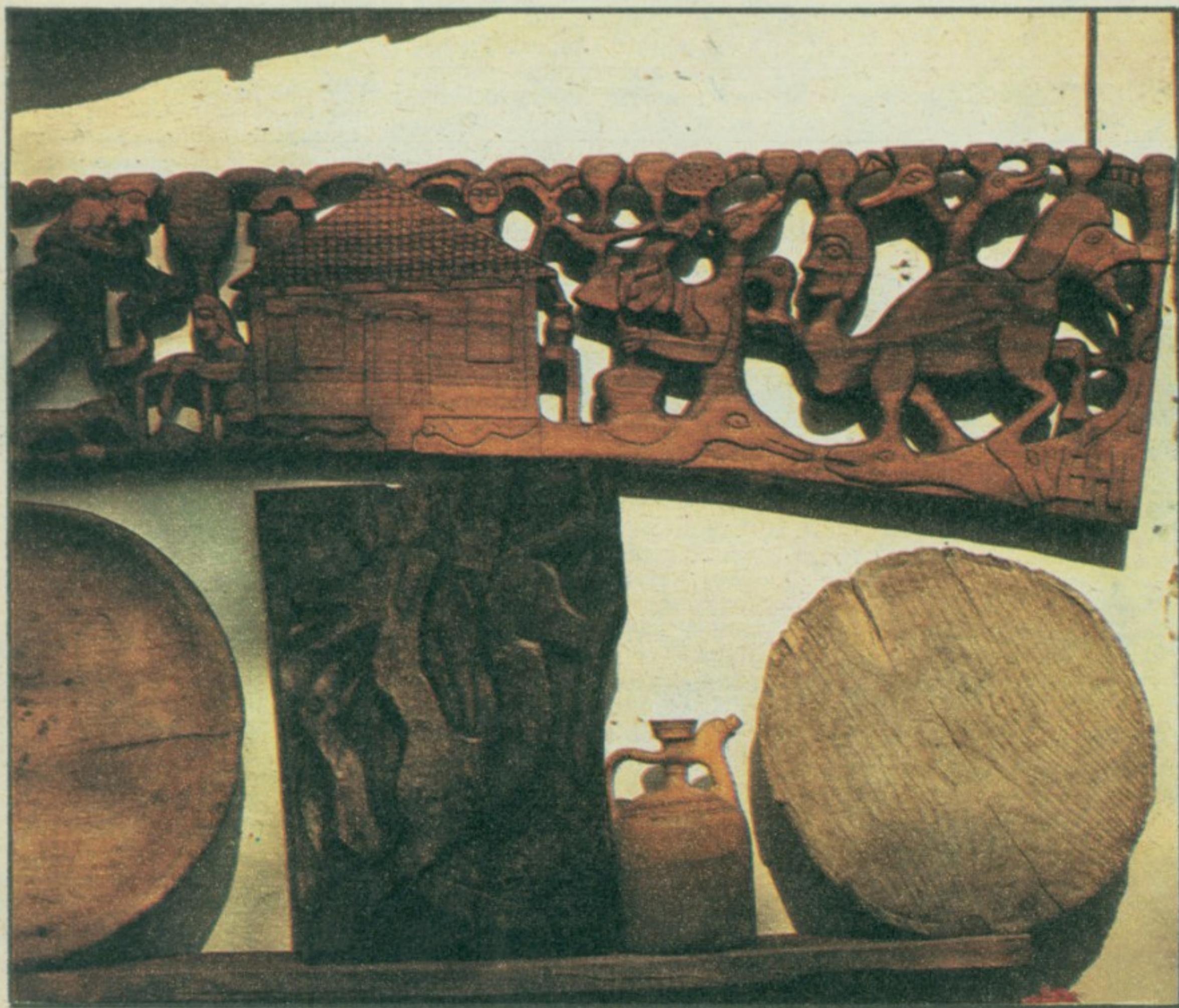
ФИЛИП ВИШЊИЋ И ЖЕНЕ — О народним устаницима њиховим вођама, о борби против Турака, Богосав је највише сазнао из уста путујућих гуслара. Од њих је слушао и о великом народном песнику и гуслару Филипу Вишњићу, па је сада, као већ одрастао човек, желео да његов лик уклеше у мермер.

РАТНИК С КОПЉЕМ — Као дечак, Богосав је радо слушао приче о давно минулим ратовима, неustraшивим јунацима, копљима и топузинама којима су се борили. Отуда су они честа тема његових снова који су главни извор уметникових инспирација. Лик „Ратника с копљем“ Богосав је уклесао у четвртсти комад мермера који је добио од свог великог пријатеља Душана Петровића-Шанета. „Шане ми је и показао како се мермер сече, обрађује“, каже вајар. „И први алат, он ми је донео: Откако је он умро, не радим више у мермеру“.

БАТИНЕ И КАМА — Као инспирација за фриз рађен у ораховини, самоуком вајару је послужила Јелена, храбра жена из његовог родног села. Она је, не плашећи се батина и каме, говорила четницима да од њих „ништа нема“, да ће пропасти, доживети „црни петак“. А ови, опет, хтели су да је „науче памети“. То им није пошло за руком: премлаћена једва се држећи на ногама, викала им је у лице: „Ништа ми не можете, сем да ме убијете!“

КАМИН СНОВА — Некадашње огњиште на којем је некада уметникова бака кувала „најукуснији пасуљ на свету“, Богосав је претворио у камин чији је горњи део украсио плочама пешчара. У њих је помоћу специјалног длета и мацоле добијене од Шанета, уклесао своје снова. Необичан камин не изненађује посетиоце само својом лепотом и оригиналношћу: у њему се пече јагње којим домаћин често угости поклонице уметности.

ЛИКОВИ ПОРОДИЦЕ — Године 1941. Богосав је кренуо у партизане: али после три месеца другови су га послали назад у село, са задужењем да прикупи храну, одећу, лекове. Веровали су да ће он, као још некомпромитован моћи много да учини. Међутим, управо пошто се вратио Богосаву су, по достави, ухватили четници и одвели у Степојевац. Тукли су га танким жилавим брестићима. Двадесет и други ударац повредио му је кичму, и Богосав се онесвестио што га је спасло даљег батинања. Али ухватили су га још једном, па још једном. Треће батинање, у школи у самом селу, било је такво да је Богосаву месо са тела отпадало. Дуго није могао да се опорави. Сећајући се мајчиних суза, подрхтавања усана и своје болести, Богосав је почео да клеше комад мермера на којем је, поред свог, урезао мајчин, очев, дедијин, теткин и сестрин лик. Кад је завршио ову композицију, назвао ју је „Моја породица“.

Текст: О. Вукадиновић
Снимио: Д. Јовановић

ОД КИНЕСКОГ ПЕЧА

ЧУВЕНИ МОРЕПЛОВАЦ МАРКО ПОЛО ДОНЕО ЈЕ СА ПУТА ПО КИНИ НЕКОЛИКО ШТАМПЕНИХ ТЕКСТОВА КОЈИ СУ, КАО УЗОР, ПОСЛУЖИЛИ ИТАЛИЈАНУ КАСТАЛДИЈУ. АЛИ, ПРАВИ РАЗВОЈ МОДЕРНОГ ШТАМПАРСТВА ЗАПОЧИЊЕ ТЕК ОД ГУТЕНБЕРГА, ЊЕГОВИХ ЛИВЕНИХ СЛОВА И ПРЕСЕ СЛИЧНЕ ВИНОГРАДАРСКОЈ.

У старом Сумеру и Месопотамији, тридесет векова пре наше ере, човек је успео да поједине поруке и разне знакове умножи у више примерака. Чинио је то тако што је на равној или цилиндричној површини изрезивао фигуре, па је са оваквим „печатом“ те фигуре утискивао у плочице направљене од свеже умешане глине. Печењем плочица обезбеђиван је њихов трајан облик.

КАРТЕ ЗА ИГРАЊЕ

Касније за умножавање текстова и слика користи се дрворез, који је отискиван на папирус, пергамент, а касније и на хартију. У дрвету би се урезили жељени знаци, па су премазивани бојом, а затим се отискивали на одговарајућу подлогу. Нај

старији сачувани примерци овакве штампе потичу из 6. века и то из Египта и Кине. У Европи се овај начин штампања нарочито развио у 14. и 15. веку, и то у првом реду за штампање, односно умножавање, карата за играње. Пре овога, карте за играње биле су доступне само богатим људима, јер се није знало за начин њиховог умножавања, већ су их сликари радили руком, једну по једну.

Дуго времена су текстови умножавани обичним преписивањем. Обично је „писарима“ један човек диктирао текст, а они су га исписивали. Овај начин умножавања био је врло развијен у старој Грчкој, Египту и Риму. На жалост, мало је ових текстова доспело до наших руку, пре свега због тога што је свештенство у средњем веку врло често организовало читаве хајке на ове „безбожничке књиге“. Уништавали су

сваки примерак до којег би дошли.

У средњем веку је преписивање текстова било врло развијено и по многим српским манастирима. Овако су, на пример, преписани Мирослављево јеванђеље и Душанов законик.

О умножавању текстова, коришћењем механичких уређаја, може се говорити тек од 11, односно 12. века.

ПОТНОВАНА СЛОВА

Чувени морепловац Марко Поло донео је са пута по Кини, тако бележе италијански историчари, неколико примерака штампаних текстова. Он их је дао своме пријатељу Памфлиту Касталдију и објаснио му како се у Кини штампало. Користећи се овим узорцима и добијеним објашњењима, Кас-

талди је од 1426. године почео да штампа поједине текстове и да их продаје.

А у Кини се још четиросто година пре Марка Пола знало за ову вештину. Ковач Пи Шенг, још 1040. године, почео је за штампање да користи покретне делове, у ствари изрезане знакове, идиограме, које је на погодан начин слагао, премазивао бојом и отискивао. Ова вештина пренета је из Кине у Кореју, а затим у Јапан.

Француски и холандски историчари, слично италијанским, наводе податке о сличном штампању текстова у својим земљама, при чему су коришћена покретна слова.

ИСТОРИЈСКА ПОЗАЈМИЦА

Међутим, и поред свега овога, проналазак штампарије везан је за име Јохана Гензфлајша који је у историји познатији по презимену своје мајке, као Јохан Гутенберг (Johannes Gutenberg), 1400—1468). Он је око 1440. конструисао уређај за ливење слова и, инспирисан обичном виноградарском пресом, конструисао прву штампарску пресу од дрвета. Од богатог Фуста (Johann Fust) позајмио је 1500 гулдена и, заједно са Петером Шефером (Peter Schoeffer), у Мајнцу 1448. године отворио прву штампарију у свету. У овој штампарији Гутенберг је одштампао Библију на латинском у 200 примерака од којих се око четрдесет до данас сачувало. Касније се Гутенберг не спомиње као власник ове штампарије. Зна се да га је Фуст тужио због поменутих гулдена и врло вероватно је Гутенберг изгубио и парницу и штампарију, јер на следећим издањима ове штампарије није било његовог имена. После дефинитивног раскида са Фустом, Гутенберг је основао нову штампарију у чијем је склопу била и фабрика штампарских боја. Међутим, све је било уништено у рату 1462. године. Шест година касније Гутенберг је умро.

Неколико деценија после прве штампарије у Мајнцу, почеле су са радом и штампарије у на-

шим крајевима: на Ободу, у Црној Гори (где је као прва књига штампан Октоих првогласник) и у Сењу, у Хрватској (Глаголски мисал).

ОТКРИЋЕ НЕМАЧКОГ ЧАСОВНИЧАРА

Иако су Гутенбергови проналасци почели постепено да се усавршавају, у штампарству ипак дуго није долазило до неких битнијих промена.

Почетком 19. века у Лондон је дошао немачки штампар Фридрих Кениг (Friedrich König) са својим механичарем Бауером (Friedrich Bauer) и, потпомогнути од богатих пословних људи, конструисали су 1812. године штампарску пресу коју је покретала парна машина. Осим тога, Кениг је механизовао многе радне операције које су раније обављане ручно, тако да је капацитет нове пресе био четири пута већи од капацитета најбољих раније коришћених преса.

Коришћењем оваквих уређаја, тада су штампани сви велики листови у свету. Међутим, 1863. године Американац Вилијам Булон конструисао је ротациону пресу каква се, у суштини, и данас користи. Слог за ротационе пресе рађен је ручно све до 1876. године када је млади немачки емигрант Маргенталер (Otmar Mergenthaler, 1854—1899) који је био часовничар, конструисао линотип. Прву монотип-машину за слагање конструисао је Американац Ланстон (Tolbert Lanston, 1844—1913 године).

Захваљујући овим и другим проналасцима, као и бројним усавршавањима и коришћењем техничких достигнућа, у нашем веку, а нарочито у послератном периоду, штампарије су доживеле велики напредак, како по капацитету, тако и по другим својим могућностима. Данас је за неколико часова рада, у појединим штампаријама, могуће одштампати дневне листове у милионским tiraжима. А коришћењем електронских, телевизијских и радио-уређаја могуће је слагати текст из врло удаљених крајева.

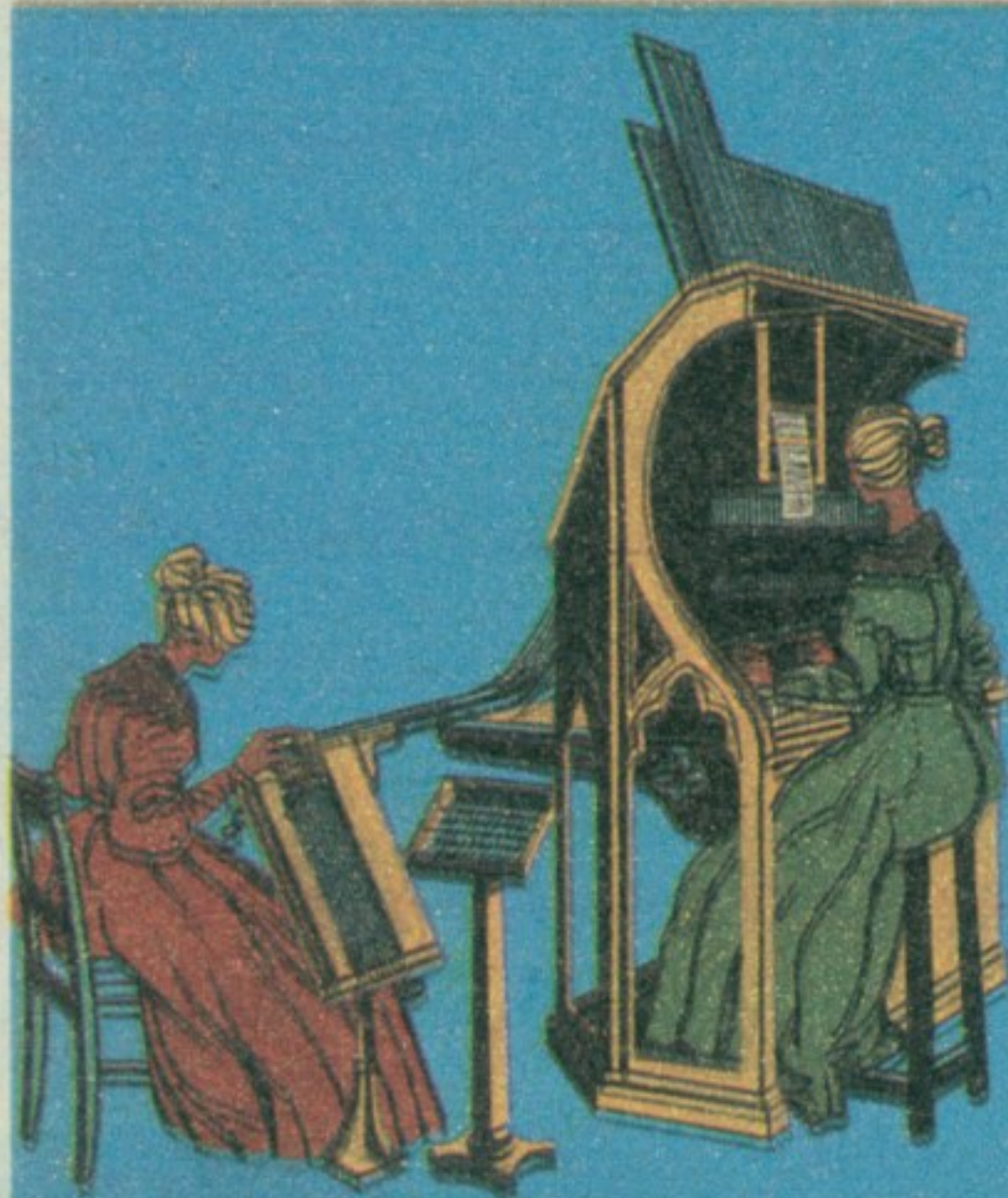
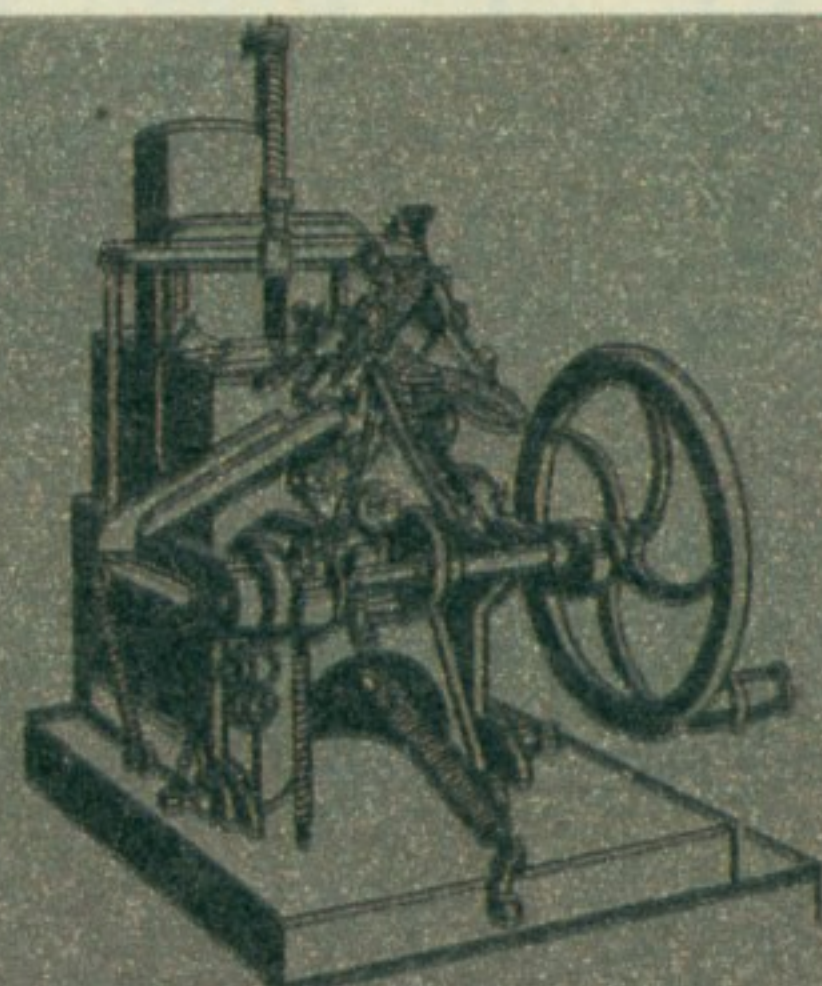
В. К.

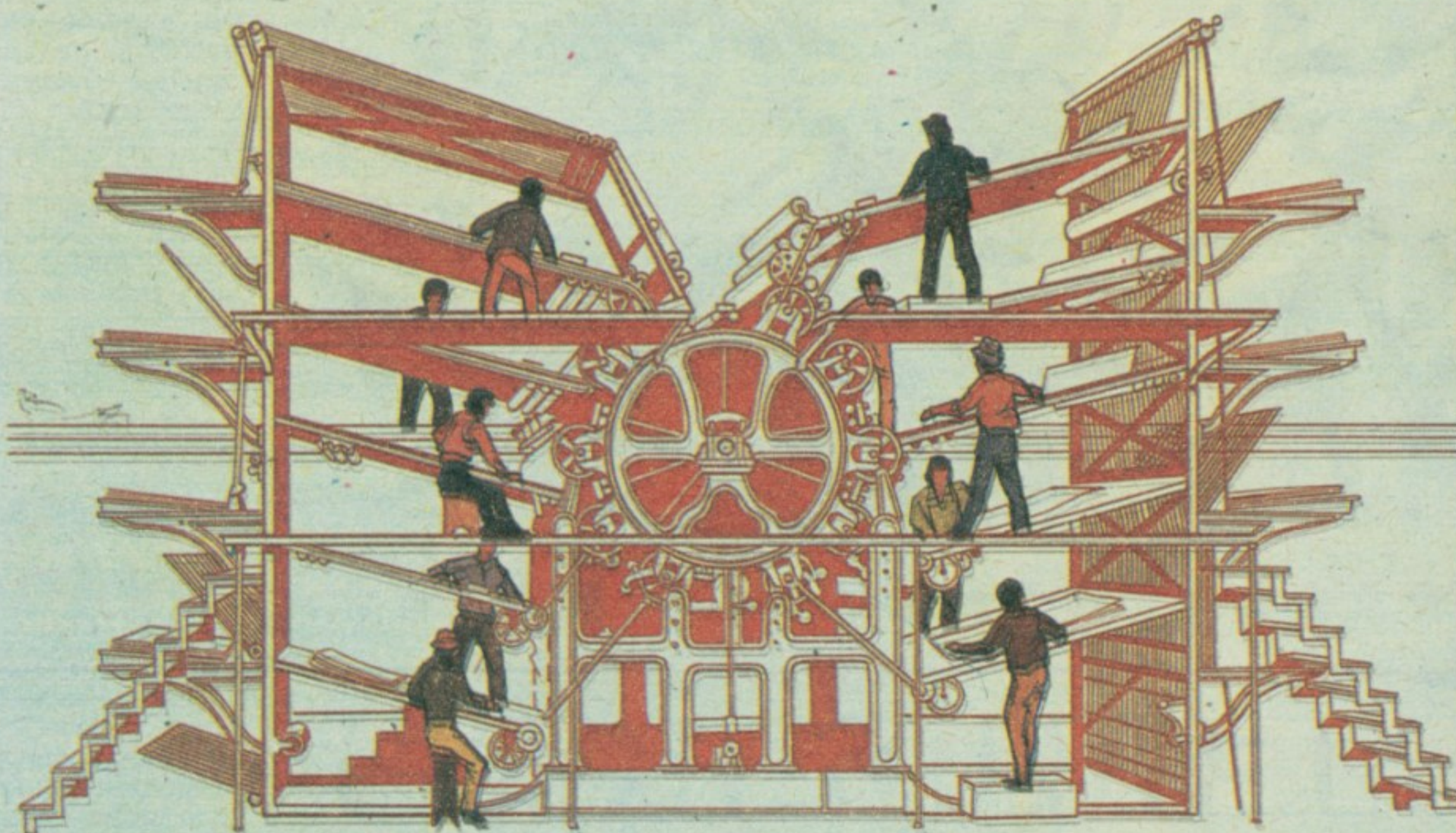
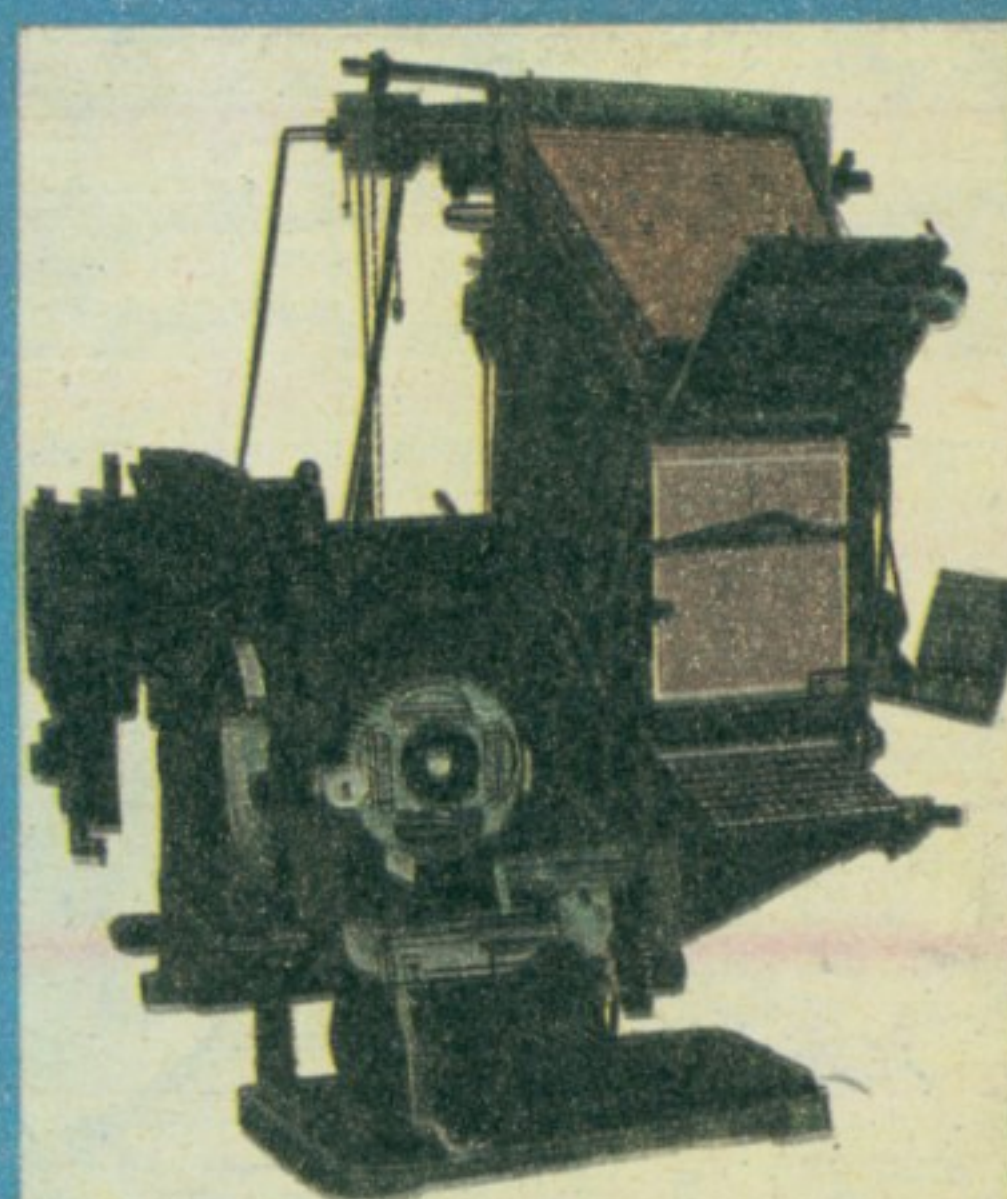
АТА ДО ЕЛЕКТРОНИКЕ

ОБЛЕЖЈЕ ЕПОХЕ — Иако се за неке могућности умножавања текста и преношења слика на подлогу знало врло рано, тек Гутенберговим проналасцима може да се говори о штампарии. Својим уређајем за ливење слова и штампарском пресом, он је дао непроцењив прилог развоју цивилизације. Од каквог је значаја било његово откриће, говори и чињеница да је у прошлости било више захтева да се са рачунањем времена нове епохе почне од овог проналаска. Иако је временом штампарска преса усавршавана, требало је да прође око 350 година да се изврше неке битније измене у њеном раду. До почетка

века, све се у штампариима радило ручно, а онда је, у Лондону, немачки штампар Кениг успео да конструише штампарску пресу коју је покретала парна машина. Увидевши значај овог проналаска, власници чувеног лондонског листа „Тајмс“, откупили су прве две овакве пресе и од 29. новембра 1913. године овај лист се, захваљујући њима, штампа у далеко већем броју примерака него раније. Такође, временом напредује и техника ливења слова. На слици десно је једна од првих машина за аутоматско ливење слова (патентирана у САД 1838. године).

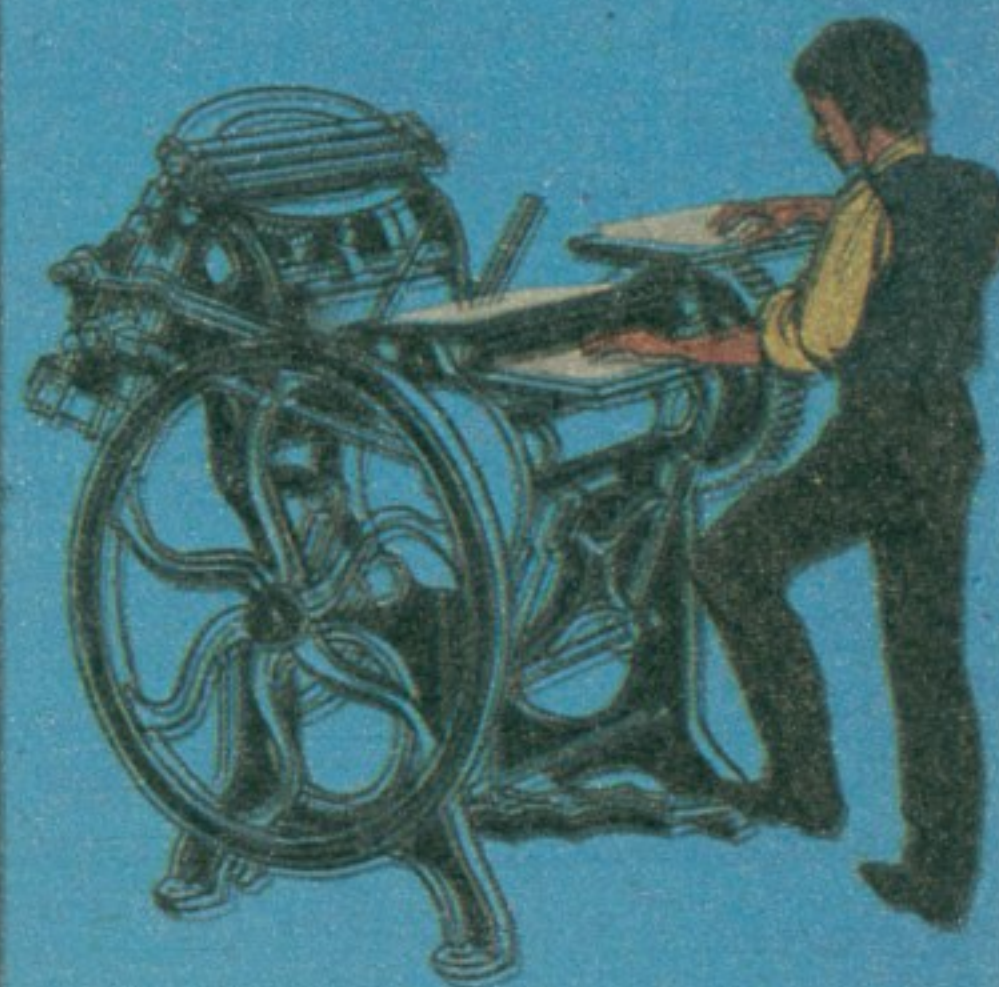
ЛИНОТИП И МОНОТИП — Слагање текста, ређање одговарајућих знакова, може се обављати ручно или коришћењем машина. За штампање новина врло су значајне линотип-машине. На сликама лево и десно приказане су овакве машине, конструисане почетком 19. века. Међутим, оне нису биле од већег практичног значаја. Тек 1884. године Немац Мергенталер, који је емигрирао у САД, конструисао је после десетогодишњег рада линотип. Одмах је почео да га користи амерички лист „Њујорк трибјун“. Линотип-машина, коришћењем специјалне легуре, аутоматски изливачео ред текста. Монотип-машина посебно лије и посебно слаже слова текста — то су, у ствари, две машине у једној.

РОТАЦИОНА ПРЕСА — За штампање, отискивање, користе се разне врсте машина, штампарских преса. Данас су ови уређаји толико усавршени да за врло кратко време могу не само да отисну велики број примерака него истовремено обављају и читав низ других радњи. За штампање новина данас се углавном користе ротационе пресе. Слог за ове пресе формира се на уређајима за слагање па се помоћу добијене матрице излије плоча слога чији облик од-

говара цилиндру машине. Хартија за новине поставља се у машину у облику велике ролне. Приликом штампања, хартија се одмотава са ролне и пролази кроз први пар ваљака, од којих је један превучен гумом, а на другом је поменути сложени текст премазан штампарском бојом. После овога хартија улази у други, сличан пар ваљака, где се на исти начин обавља штампање полеђине, односно друга страна листа.

МАЛА ШТАМПАРИЈА — Упоредо са усавршавањем сложених штампарских уређаја, усавршене су и једноставније машине за штампање краћих, једноставних текстова, као што су подсетнице, лежи, заглавља на појединим листовима хартије и сл. На слици је таква машина која потиче из 1860. године. То је, у ствари, једноставна, за отискивање прилагођена, преса која се покретала ручно. Постојале су и такве које су покретане ногом (или и ногом и руком), а и оне с парним погоном. Данас овакве пресе обично покреће електрична енергија.

СА РАТИШТА НА КОЗАРИ

СПАСИ МЕ ВОЛУЈСКА ГЛАВА

Враћајући се са једног састанка, замишљен и потресен страхотима на сваком кораку, нисам ни приметио да ми у сусрет долази непријатељ.

У пролеће 1942. године устанак у већем делу Босанске крајине све више се расламсавао, нарочито на Козари где је деловао Други крајишки НОП одред. А онда је непријатељ донео одлуку о „чишћењу“ западне Босне. Поткрај маја и почетком јуна преко 80 хиљада људи расуло се у збеговима по Козари. Одморне и све бројније непријатељске снаге жестоко су стезале обруч око Козаре...

ПУЦАЛИ СУ И У КРОШЊЕ

Заједно са друговима и другарицама окупљао сам и склањао, колико се могло, голоруко и нејако становништво пред разбеснелим Немцима, усташама и четницима. Сваки грм, поток, увала, крошња, шупље стабло, чувало је ко зна колико живота. Горела су села. Гуштио је мирис пљевине, на све стране само угарци. Добро су знали зликовци да толики свет није у земљу пропао. Забадали су бајонете у сваки

се првоборац Душан Вучен — Целат из Кнежице, код Босанске Дубице.

Трећег дана јула око десет хиљада људи успело је да се извуче из обруча, а већ следећег дана непријатељ је стегао још жешће. Још само неколико десетина бораца успело је да се пробије. Тешко се бранила Козара. Одлучено је да се преостале јединице поделе у мање групе и некако провале обруч. Неки су у току ноћи успели да се провуку, а неки нашли уточиште у којекаким склоништима. Преживели борци пробили су се са нешто становништва до Подгрмеча.

Враћајући се са једног састанка на Козари, замишљен и потресен страхотима на сваком кораку, нисам ни приметио да ми у сусрет долази једна непријатељска јединица. Прилазили су све ближе. Приметили ме, додуше, нису. Жив им у руке нећу. Свуда око мене ископани ровови. Копали су их борци или изровале гранате намачких топова или авиона. Не вреди да се сакријем у неком од њих — тако би ме најлакше нашли. Шта да радим? Бубњало ми је у глави... Како да заварам траг пред псима и избегнем

куршуме који решетају сваку крошњу, сваки грм, а бајонети пробадају сваки педаљ земље?

Зверајући беспомоћно на све стране, спазих, стотинак метара даље, лешину огромног вола расточену црвима. И одједном, сетих се шта да урадим.

ПОД ГОМИЛОМ МЕСА

Откинуо сам, брже-боље, неколико већих грана и укрстио их изнад рова. Пузећи опрезно кроз грмље, приближио сам се гомили мяса, костију, црва и мрва. Гушећи се у смраду лешине, окретао сам се сваког тренутка тамо откуд су допирали већ сасвим јасни урлици и псовке усташа, запомагање жена и плач деце.

Зграбио сам два-три повећа комада коже, отпузао до рова и оставио их преко грања, а онда се вратио по комаде мяса. Остала је још само глава — располовена, празних дупља из којих су куљали црви и мрви. Одахнух са олакшањем кад сам и њу пренео и ставио је поврх комада мяса и коже.

Полако сам се увукао у

јаму и шћућурио под том смрдљивом гомилом. Сад је ваљало чекати. Ко зна колико. Сунце припекло, терет ме притисао, зној облио. По телу ми гмижу мрави, чини ми се да чујем како црви растачу и последњи недирнут комад мяса. Удавићу се у смраду, помислио сам. Не смем да се накашљем, да кихнем, откриће ме. Промолићу мало главу, па шта буде.

Напицао сам волујску главу остављену на самом улазу склоништа и кад сам хтео да је полако одмакнем, зачух разговор усташа и четника, псовке и претње. Добро сам их видео кроз размакнуто месо и грање. Били су само педесетак метара даље. Брзо сам вратио главу на место где је и пре била и шћућурио се у јами. Нечујно размичући лишће, поново сам провирио према њима.

Седеше испод неких бучки, ваљда да се одморе. Показују нешто према стрвини испод које сам се сакрио. Један од четника, добро сам чуо, каже да би ваљало извадити мозак из волујске главе само да није учрвљан. А онда, вероватно од смрада који је и до њих допро, окренуше главе на другу страну. Стигоше и Немци. Два вучјака, велика попут телаци, зарежаше наваљујући према мени. И Немци седоше. Пси се умирише. Смрди и њима.

Знао сам да чекају хлад па да тек онда крену. Морам издржати, не смем се накашљати, не смем кихнути. Црви и мрави миле ми по целом телу. А они још седе.

Коначно усташе и поново почеше да претражују. Испалише неколико метака у крошње изнад себе. Одоше даље. Чекао сам још мало, а онда полако, педаљ по педаљ, почео да одмичем волујску главу, Нигде никога. После неколико сати смрдљивог пакла, поново сам се усправио и дубоко удахнуо. Сав улешљен, отресајући црве и мраве, стајао сам поред свог склоништа неколико тренутака, а онда потражио сигурније место. Воде нигде у близини. Тек касно у ноћ спустио сам се до неког поточића, опрао се и кренуо даље.

Забележио: З. Шурлан

СУЈЕВЕРЈЕ

ГУМЕНИ БАКСУЗ

Иако су у овом веку наука и техника узнапредовале муњевитом брзином, велики број људи и даље је остао сујеверан. А да би то доказала, британски социолог Филипа Воринг, заједно са својим мужем Питером, саставила је „Енциклопедију сујеверја“ која је изазвала велико интересовање, али и изненађење. Испоставило се да су сујеверни и високообразовани људи, попут математичара, инжењера, лекара...

И високоцивилизовани људи су празноверни, мада то ретно признају — тврди Филипа Воринг која је саставила необичну »Енциклопедију«.

Наиме, експанзија технолошке цивилизације

није нимало смањила број празноверних — закључила је Филипа Воринг, па су сујеверна схватања ушла на мала врата и у

најразвијеније техничке лабораторије и ту постала неписан закон.

Велики део становника Земље сматра да несрећу доноси отварање кишобрана у кући, превртање сланика, пролажење испод рачвасте бандере или преко пута којим је прешла црна мачка. И број 13 слуги на зло. Исто тако важи и за петак, као најгори дан у недељи, када ће „свакако, доћи и до

смака света“ — како предвиђају „видовити“.

Астронаути који су 1969. године први пут ступили на Месец захтевали су да се из њиховог свемирског брода избаци — зелена боја, јер је она — злокобна. Неуспех мисије „Аполо 13“ приписује се управо броју 13. Амерички научници се, иначе, веома труде да не експериментишу нуклеарним експлозијама у петак, нити када је 13. дан у месецу.

У овој енциклопедији наводи се и које су професије најизложеније сујеверју. На првом месту

ЗАГОНЕТКА СА ЛЕЗБОСА

Убијеног и рашчере-
ченог Орфеја, тог
песника над песни-
цима митске Грчке, од
чије су се свирке и див-
ље звери разнеживале,
прогутало је море, а затим
његову главу и лиру из-
бацило на сунчане жалове
острва Лезбоса. Његови
становници су сачували
главу и од богова зауз-
врат добили на дар по-
езију и музику... Овако
чувени римски песник
Овидије у спеву „Мета-
морфозе“, објашњава то
чудесно и надалеко поз-
нато надахнуће станов-
ника Лезбоса, чији је нај-
већи и најгенијалнији
представник била једна
жена — Сафо.

Сафо, чија је мисао
утицала на филозофију
Сократа и Платона, а пес-
ничка вештина на Хора-
ција и Катула, била је и
остала загонетка. Ни за
више од два и по милени-
јума није спласнула радо-
зналост за њену личност:
да ли је одикта њена ака-
демија за девојке била
прво познато место у ис-
торији на којем су оне во-
диле љубав између себе,
доцније названу управо
по острву Лезбосу? И да
ли су осећања те врсте
инспирисала легендарну
Сафо да испише стихове
који ће се рецитовати још
хиљаду година после ње?

НА ДВОРУ МУЗА

Сафо је живела у 7. и
6. веку пре н. е. Родила се
у Ересу, али се њена
породица, која је спадала
у најугледније на еолском
острву Лезбосу, убрзо
преселила у Митилену,
главни и најразвијенији
његов град.

У то време, на Лезбосу
је било уобичајено нешто
што је у осталим
деловима света пре две и
по хиљаде година, али на
многим местима и данас,
било немогуће и замисли-
ти: жене су биле равно-
правни чланови друштва

И док су суседне Јонанке
живеле у харемима, а
Спартанке морале да буду
покорне готово као и ро-
бови, жене са Лезбоса су,
као и мушкарци, училе
певање, свирање и игру,
слободно се кретале и
дружиле, учествовале чак
и у јавним надметањима о
празницима. Тако је на
Лезбосу постојало такми-
чење и у — лепоти! У ос-
талом грчком свету тога
времена, само су се муш-
карци могли такмичити за
избор најлепшег...

Тако су лезбоске Еолке,
за разлику од осталих Гр-
киња које су само кувале,

На овој вази, пронађе-
ној на Сицилији, пред-
стављени су велики пе-
сници са Лезбоса Алнеј
и Сафо. Били су са-
временници.

ткале и бринуле се о деци
учествовале у културним и
политичким збивањима.
Зато се и могло догодити
да у Митилени осване у
историји прва академија
за жене, коју је Сафо
назвала „Двор муза“.

Можда је Сафо ту ака-
демију основала под утис-
ком доживљаја из Афро-

живописно острво у Егејском мо-
ру било је пре две и по хиљаде го-
дина изузетак у целом свету: на
њему су жене имале — РАВНОПРАВ-
НОСТ!

дитиног храма у Ересу у
којем је, као сасвим млада
девојка, чувала позлаћену
статуу ове богиње љубави
и лепоте? Свештенице то-
га храма одевале су се у
дуге, беле тунике и нароч-
ито су славиле долазак
пролећа и разне култове
везане за њега. Тада би
на главе стављале венце
од цикала и љубичица и,
певајући култне песме по-
свећене Афродити, одла-
зиле на дивне лезбоске
плаже и купале се у мору.

Међутим, у време када
је Сафо била чуварка ста-
туе, на острву су избили
сукоби око власти. Њена
породица била је — про-
терана. Заједно са позла-
ћеном статуом Афродите,
Сафо се са родитељима и
три брата укрцала на брод
за Сицилију. Једног дана,
на необјашњив начин,
статуа Афродите упала
је у море. Убрзо после тог
догађаја, Сафо је, по же-
љи родитеља, морала да
се уда за једног седокосог
породичног пријатеља по
имену Киркалис...

НАЈВАЖНИЈЕ — ЉУБАВ

Све се ово догађало на
пути за Сицилију, који је
у то давно време са заус-
тављањима на бројним ус-
путним острвима, прилич-
но дуго трајао. Не зна се
тачно када је Сафо стигла
у Сиракузу, нити колико
је година живела на Си-
цилији. Познато је само
да је тамо родила кћер
којој је, по мајци, дала
име Клеис. И родитељи и
муж умрли су јој у Сира-
кузи. Тада су се Сафо и
Клеис вратиле у Митиле-
ну — диктатор Питакос
који је протерао Сафину

породицу ни сам више
није био међу живима.

Тада је Сафо — већ чу-
вена песникиња — отво-
рила своју академију у
Митилени. У њу су сту-
пиле девојке из разних
крајева, али само из ари-
стократских кућа... за ос-
тале, ни на слободоумном
Лезбосу, није било места у
таквој установи. У ака-
демији је Сафо девојкама
држала часове из етике,
учила их песништву, му-
зици и плесу, а надалеко се
трудила да им развије
осећај за лепоту и склад.
У „Двору муза“ неговало
се пријатељство између
учитељице и ученица,
засновано на љубави и
искрености — по учењу
Сафо — највећим врли-
нама човека.

Свакој ученици акаде-
мије Сафо је посвећивала
велику пажњу и о свакој
је писала надахнуте сти-
хове. То је, међутим, мали
део њеног стваралаштва
које обухвата многе пес-
ничке врсте: химне, мито-
лошке и љубавне песме,
елегије, епиграме и друге.
Из богатих, ритмички из-
ванредно усклађених сти-
хова Сафо, извиру и зву-
ци и боја раскошног Лез-
боса који је волела свим
срцем. Она пева и о ње-
говим обалама и о вино-
градима — лезбоско вино
спадало је у чувена и из-
вожено је у многе земље
— и о бујној и мирисној
медитеранској вегетацији,
о славујима, месецу и
звездама, свему у тој при-
роди која је њено острво
учинила изузетним.

Чувени Солон, један од
седам грчких мудраца и
атински владар и песник,
чувши једну Сафину пе-
сму, одушевљен, узвикнуо
је:

— Нећу бити задовољан

ако умрем пре него што
ово научим напамет!

А колико су је пошто-
вали њени суграђани, го-
вори и податак да је у
Митилени било више еми-
сија кованог новца са
њеним ликом! Сафо је би-
ла и један од ретких
смртника насликаних на
античким вазама, а ове
ковечили су је и многи
вајари и сликари. Само,
до наших дана допрло је
мало тога.

ЗАГОНЕТКА ОСТАЈЕ...

Чим је у Александрији
отворена чувена библио-
тека, дела Сафо сабрана
су у девет књига. На жа-
лост, мало се њених песа-
ма очувало до данас у
целини, али делови, пос-
тоје из свих девет књига.
Из њих се може видети
сва величина древне пе-
сникиње, за коју је напи-
сано да је била „чудо и
загонетка од жене“. Гете
је за Сафо рекао да је
„најлепше просањала сан
младости и лепоте“.

Само, много се тога за
два и по миленијума, ко-
лико нас дели од Сафо,
изгубило, тако да њена
личност — остаје заго-
нетка!

Извесно је, ипак, оно
најважније, да Сафо по
свом уму и делу спада у
бесмртнике. Томе је и те-
жила, јер је поезију сма-
трала спасењем од банал-
ности и пролазности:

„Тврдим да ће се мене и
доцније когод сетити“...
М. Крстуловић

су позоришни глумци, а
то је, вероватно, зато што
су у директном контакту
са публиком, па их велики
страх од неуспеха наводи
на разна предубеђења. По
веровању неких глумаца,
цвеће на позорници мора
да буде вештачко да би
представа успела, а
паунова пера на шепири-
ма — реквизитима, донеће
— звиждање публике.

Друга по реду најсује-
вернија професија су —
пилоти. Летачко особље
најсавременијих авиона
избегава да пре узлетања
са писте прича о несрећа-
ма. По веровању неких

међу њима, цвеће у авио-
нима донеће квар на ин-
струментима, поготову ако
је оно беле боје или црве-
не боје.

Пре силаска у јаму ру-
дари не желе да сретну
жену. И спортисти су
међу најсујевернијима.
Фудбалери никад неће
обући прво десну па леву
копачку, а пуцање гуме
на тренингу — сматрају
аутомобилски асови —
знак је да ће их „пратити
баксуз“ на самој трци. Та-
ко, бар, каже енциклопе-
дија.

Б. Ј.

БИМ И БУМ

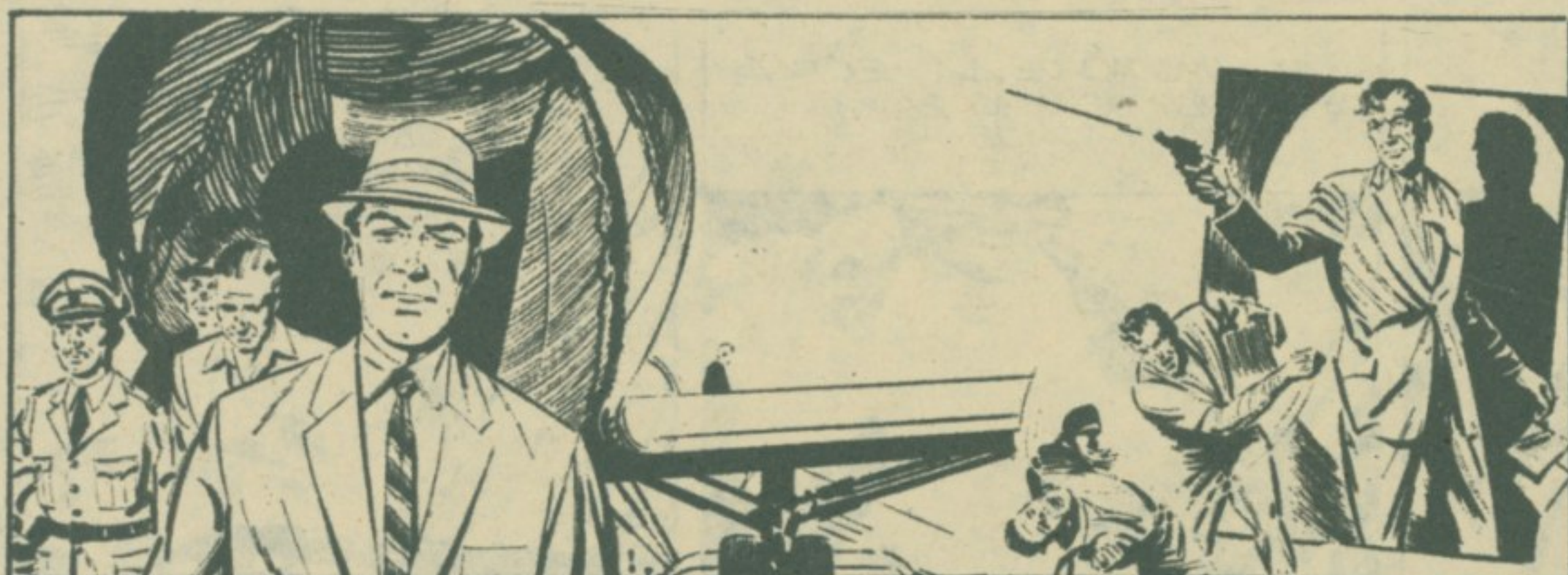

БАВАЛУ

СТРИП

ЏЕМС БОЧД: ОПЕРАЦИЈА САБЛАСТ

ДВАНАЕСТ МЕСЕЦИ ЏЕМС БОЧД ЈЕ ТРАЖАО ЗА ЕРНЕСТОМ БЛОФЕЛДОМ, ОСНИВАЧЕМ И ШЕФОМ ТЕРОРИСТИЧКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ САБЛАСТ...

АЛИ, БЛОФЕЛД КАО ДА ЈЕ ПРОПАО У ЗЕМЉУ...

СВЕ САМ ВИШЕ УБЕЂЕН ДА ЈЕ ЕРНЕСТ МРТАВ!

У ДАЉЕМ ТРАЖАЊУ БОЧД СЕ ОБРЕО НА СИЦИЛИЈИ. НА ЛИСТИ СИНДИКАТА НАШАО СЕ И ИЗВЕСТИ БЛОФЕЛДЕР...

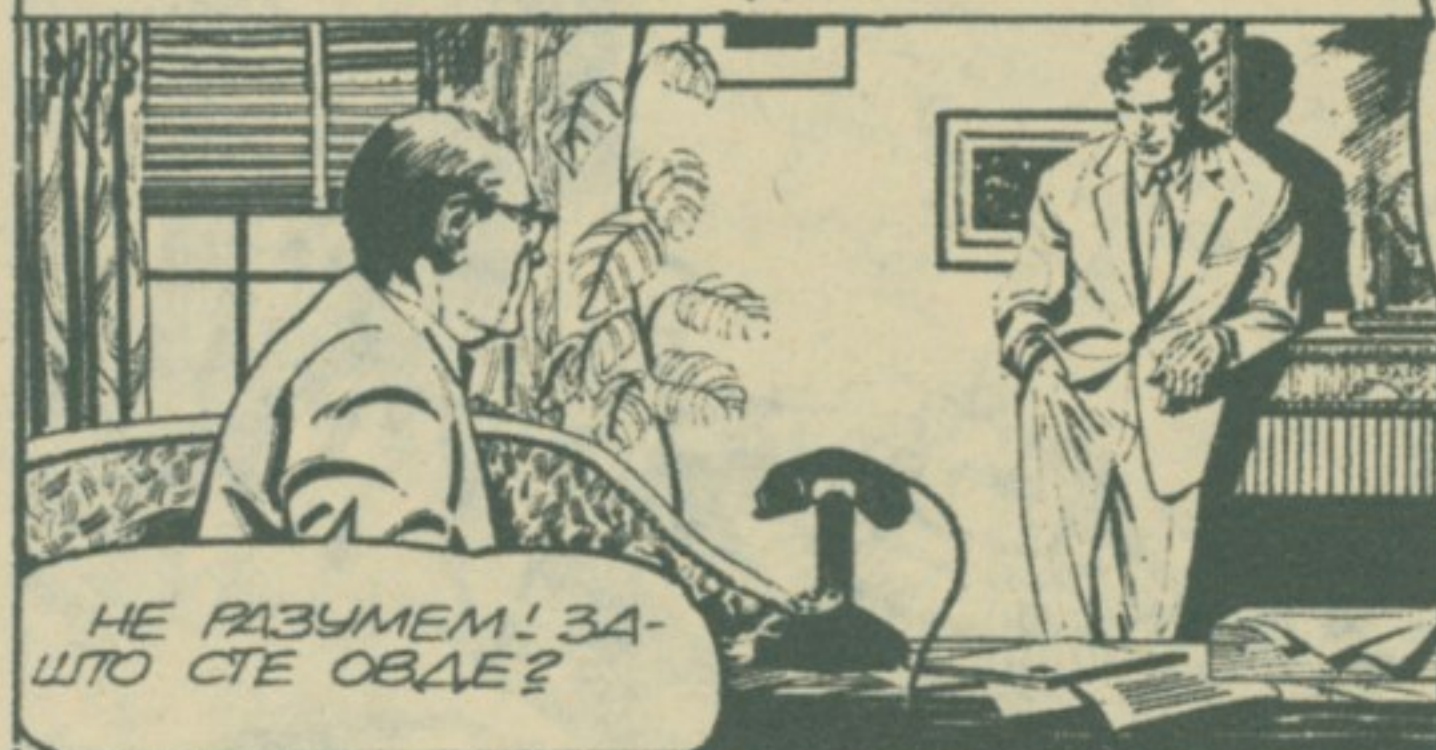

ИСТОПЛАВИО СЕ ДА ЈЕ БЛОФЕЛДЕР ЏЕЊЕНИ ПРОФЕСОР ИЗ НЕМАКЕ...

КО СТЕ ВИ? ШТА ЖЕЛИТЕ?

НА БОЧДОВО РАЗОЧАРАЊЕ, ПРОФЕСОР НИЈЕ ИМАО НИКАКВЕ СЛИЧНОСТИ СА БЛОФЕЛДОМ...

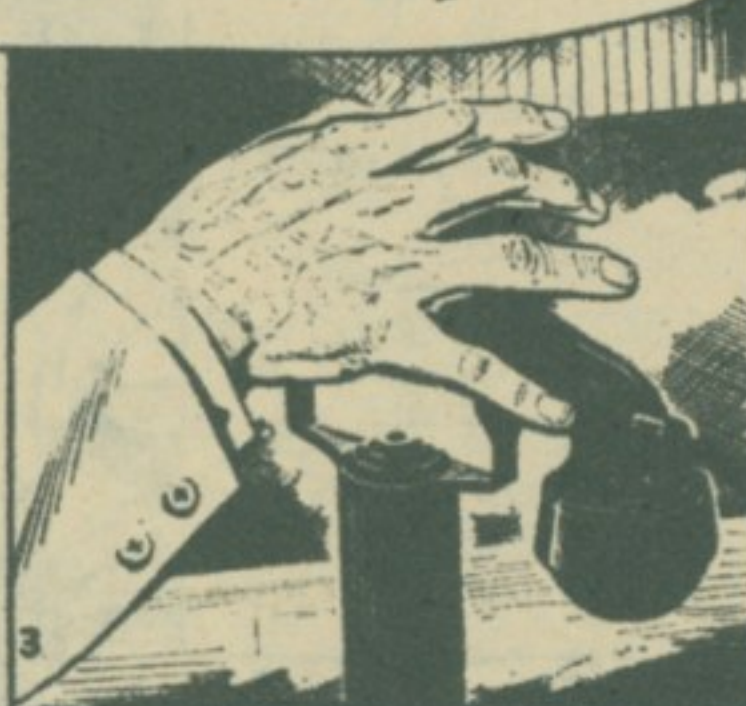

НЕ РАЗУМЕМ! ЗАШТО СТЕ ОВДЕ?

МОЖА СПЕЦИЈАЛНОСТ ЈЕ ВИНОВАТАРСТВО! ЖЕЛИМ ДА ПРОНАЂЕМ НАЧИН КАКО ДА ПОВЕГАМ САДРЖАЈ ШЕФЕРА У ПРОЈЕКТУ! ДА НИСТЕ ДОШЛИ ДА УКРАДЕТЕ МОЈУ ТАЈНУ?

НА СРЕЂУ, РАДИМ ПОД ЗАШТИТОМ МАФИЈЕ КОЈУ БУ САДА ОБАВЕСТИТИ О ВАШОЈ ПОСЕТИ! СИГУРНО СТЕ ЧУЛИ ЗА МАФИЈУ!

КРОЗ НЕКОЛИКО МИНУТА ЛОКАЛНА МАФИЈА БИЛА ЈЕ ОБАВЕШТЕНА О БОЧДОВОЈ ПОСЕТИ...

ЕНГЛЕЗ? ЈЕ ЛИ ВИСОК И ЦРНЕ КОСЕ? ИМА ЛИ ОЖИ-ЛОК НА ЛИЦУ? ВЕЋ ОМО ГД ВИДЕЛИ, ПРОФЕСОРЕ!

ДОШАО ЈЕ СВОЈИМ ЧАМЦЕМ! ДА! БИГЕ ТО НЕСРЕЂАН СЛУЧАЈ!

ЏЕМС БОНД: ОПЕРАЦИЈА САБЛАСТ

ЏЕМС БОНД ЈЕ НАПУСТИО СИЦИЛИЈУ У ЛУДОЈ ТРЦИ...

АЛИ, МОГАО ЈЕ ДА ЧЕСТИТА СЕБИ ЈЕР ЈЕ БИО БРЖИ ОД МАФИЈЕ...

ПУСТИМО ГА! ОВОГ ПУТА СЕ ИЗБУДАО!

ЏЕМС БОНД ЈЕ КРЕНУО ЗА ЕНГЛЕСКУ. СТРАПАЊЕ ГД ЈЕ САСВИМ ИЗДАЛО...

БЛОФЕЛД ЈЕ МРТАВ! РЕКАО САМ ТО ШЕФУ ВЕГ БЕЗБРОЈ ПУТА!

СИГУРАН САМ ДА НИ САБЛАСТ ВИШЕ НЕ ПОСТОЈИ!

НАПИСАЋУ ПИСМО СВОМ ДРАГОМ ШЕФУ М!

ОПОРЧЕН ШТО ЈЕ ДОБИО ЗАДАТАК КОЈИ НИЈЕ МОГАО ДА РЕШИ, БОНД ЈЕ ОДЛУЧИО ДА ИЗНЕСЕ СВОЈЕ МИШЉЕЊЕ ШЕФУ...

И ДАЈЕ САМ УБЕЂЕН ДА БЛОФЕЛД ВИШЕ НЕ ПОСТОЈИ. У НЕМОГУЋНОСТИ ДА РЕШИМ СЛУЧАЈ, ДАЈЕМ ОСТАВКУ. ВАШ 007

ЧИТАВЕ НОЋИ БОНД ЈЕ РАЗМИШЉАО О СВОМ ПИСМУ, ЧАК И КАДА ЈЕ СУТРАДАН КРЕНУО ЗА ЕНГЛЕСКУ...

У БЛИЗИНИ ФРАНЦУСКОГ ГРАДА МОНТРЕЈА...

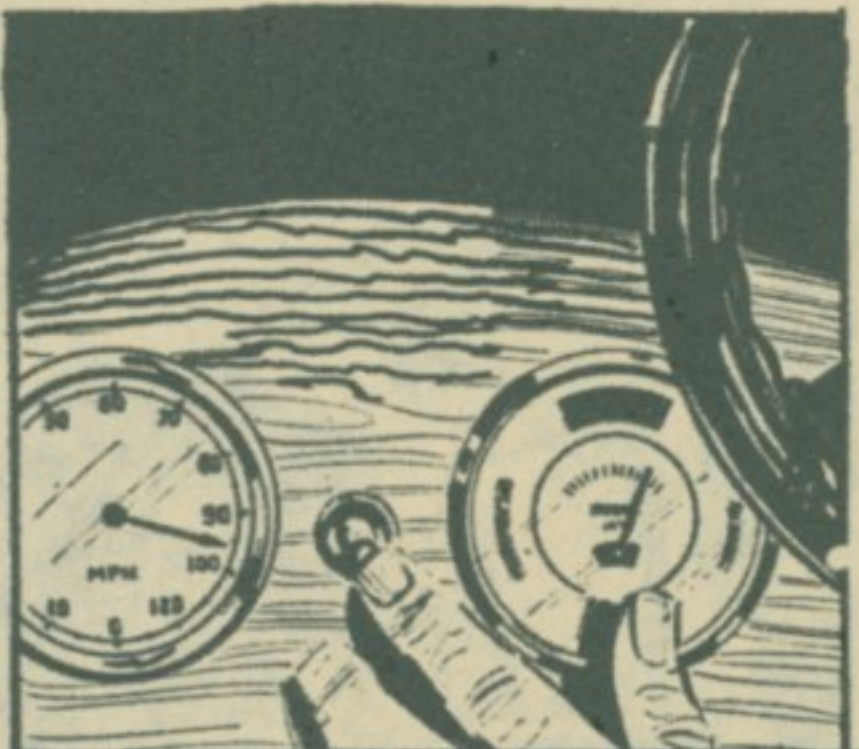
"У НЕМОГУЋНОСТИ ДА РЕШИМ СЛУЧАЈ, ДАЈЕМ ОСТАВКУ."

ИЗНЕНАДА...

ХЕЈ!

ЏЕМС БОУД: ОПЕРАЦИЈА САБЛЕТ

КАЗАЛКА НА БРЗИНОМЕТУ СВЕ СЕ БРЖЕ ПОМЕРАЛА...

МОНТРЕЈ

ТРКА СЕ НАСТАВИЛА. БОНД ЈЕ БИО ЗАДИВЉЕН СЈАЈНОМ ВОЖЊОМ НЕПОЗНАТЕ ДЕВОЈКЕ...

ЦЕМС БОЧД: ОПЕРАЦИЈА САБЛАСТ

ЏЕМС БОНД: ОПЕРАЦИЈА САБМЕТ

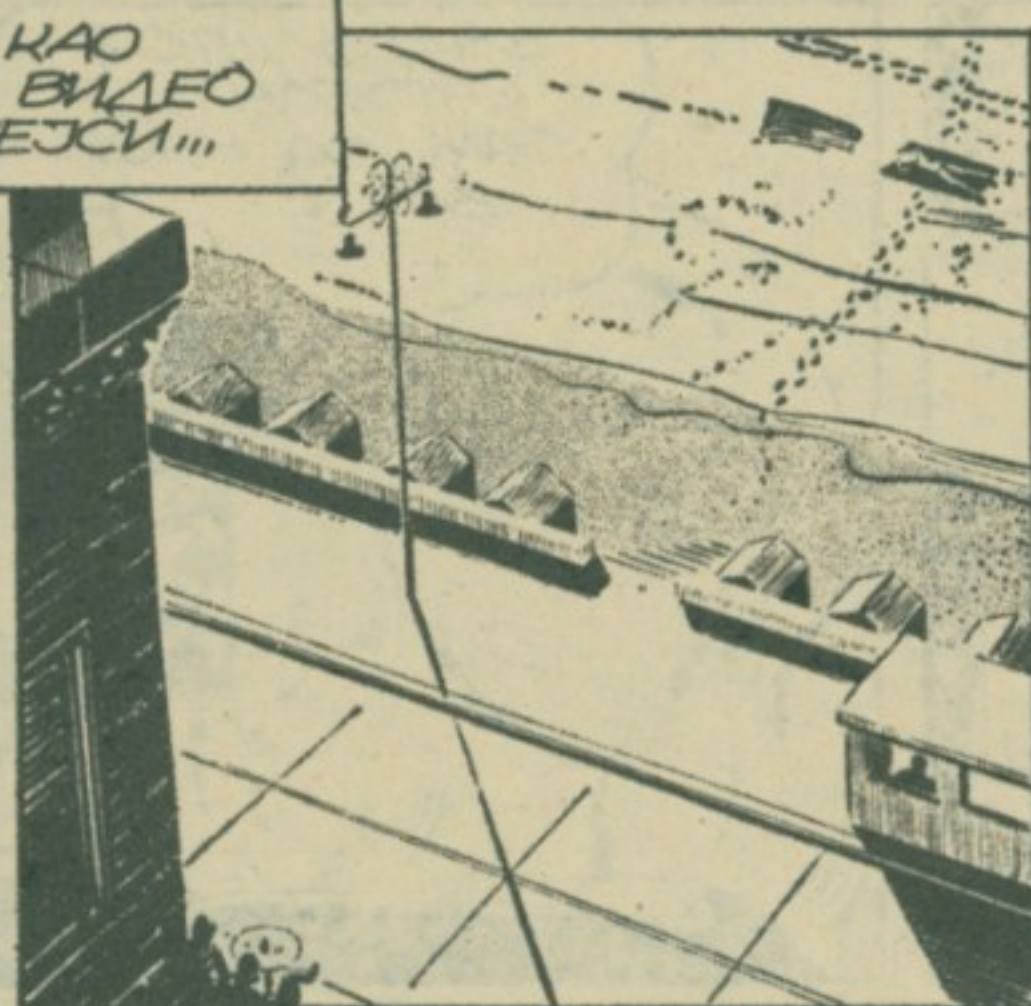
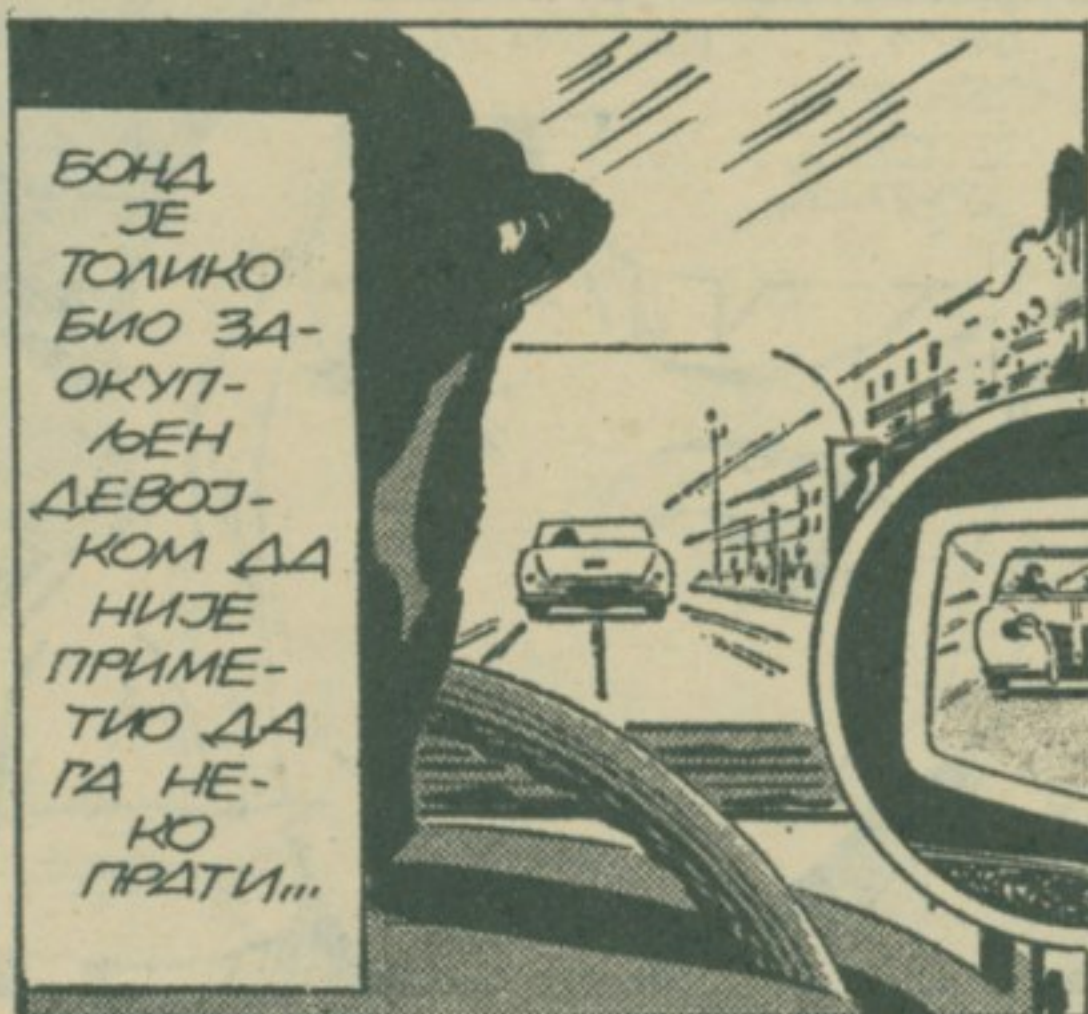
ЏЕМС БОЧД: ОПЕРАЦИЈА САБЛАТ

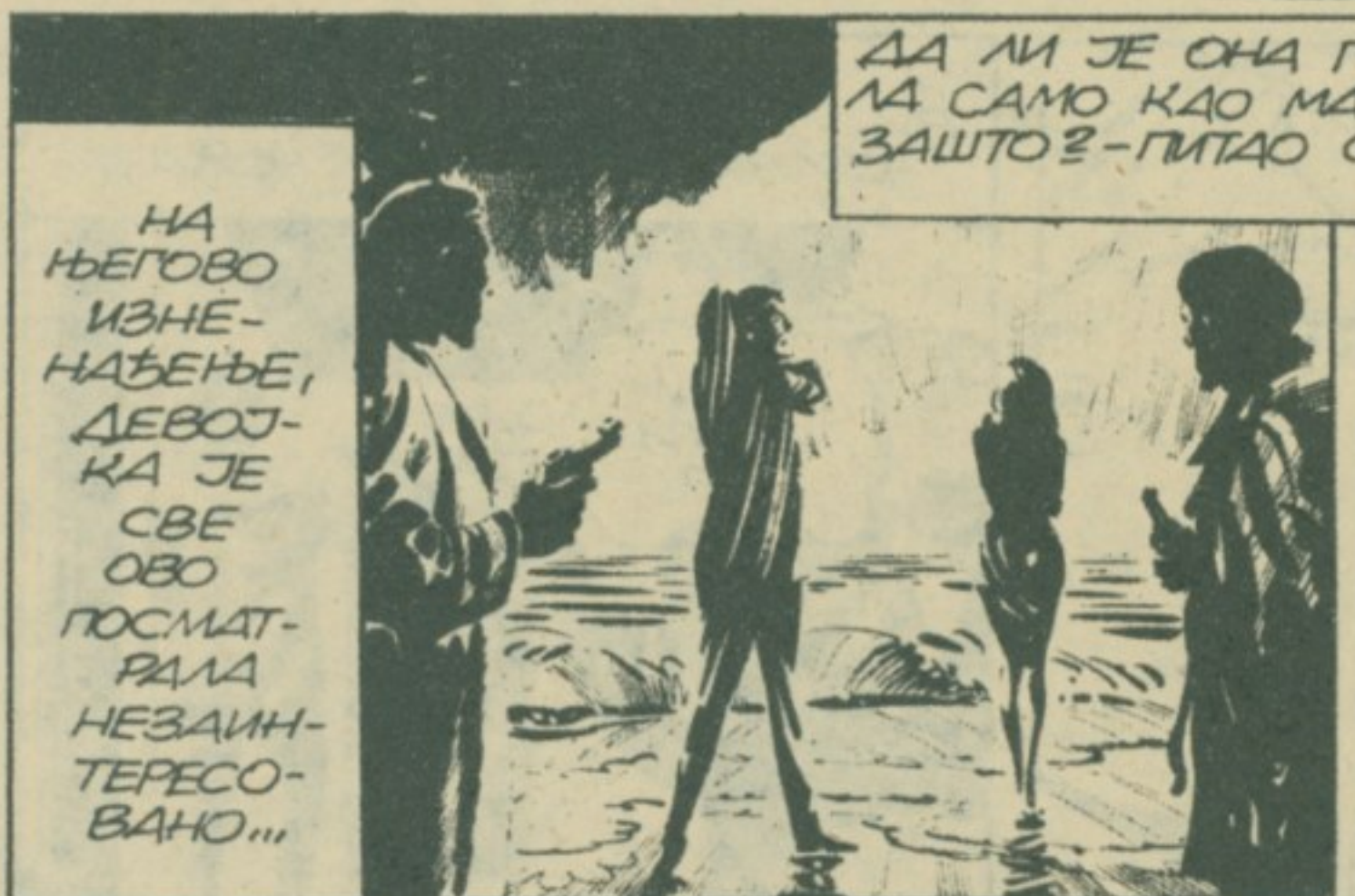
ЏЕМС БОНД: ОПЕРАЦИЈА САБЛАТ

ЏЕМС БОЧД: ОПЕРАЦИЈА САБЛАТ

ЏЕМС БОНД: ОПЕРАЦИЈА САБЛАТ

ЏЕМС БОУД: ОПЕРАЦИЈА САБЛАТ

ЏЕМС БОНД: ОПЕРАЦИЈА САБЛАТ

ЦЕМС БОЦА: ОПЕРАЦИЈА САБАЈТ

БОНА ЈЕ ПОЗНАВАО ТАКВЕ ДЕВОЈКЕ КОЈЕ СУ ИМАЛЕ СВЕ...

НИСАМ НИКА-
КО МОГАО ДА
ЈЕ РАЗУМЕМ!

ЧИНИЛО МИ СЕ
КАО ДА ЈЕ САМУ СЕБЕ
МРЗЕЛА!

ЛИЧИЛА МИ ЈЕ
НА НЕКОГА КО ЈЕ ОКУСИО
СВЕ СЛАСТИ ОВОГ ЖИВОТА
И ВИШЕ НИЈЕ НАЛАЗИО
ЗАДОВОЉ-
СТВО НИ У
ЧЕМУ!

БОНА ЈЕ
САДА
РАЗУМЕО
ТРЕЈ-
СИНО
ПОНАША-
ЊЕ...

ТРЕЈСИ ЈЕ
ОНДА САМА ПОКУШАЛА
ДА СЕ ВРАТИ У НОР-
МАЛНИ КОЛОСЕК ЖИ-
ВОТА! УДАЛА СЕ!

ЊЕН МУЖ ЈЕ БИО
НЕКИ ПРОПАЛИ ИТА-
ЛИЈАНСКИ ПРОФ-
КОЈИ ЈОЈ ЈЕ ПОКУ-
ПИО САВ НОВАЦ И
ОСТАВИО ЈЕ
САМУ СА БЕ-
БОМ!

ТРЕЈСИ
ИМА
ДЕТЕ?

ВИШЕ
НЕ!

МАРК ЈЕ
ЗАСТАО.
ВИДЕЛО
СЕ ДА
МУ ЈЕ
БИЛО
ТЕШКО
ДА
НАСТАВИ
ПРИЧУ...

КУПИО САМ ТРЕЈСИ
КУБУ, ОВДЕ У ФРАНЦУС-
КОЈ! БИЛА ЈЕ ЗАДОВОЉНА
И ЖИВЕЛА ПОВУЧЕ-
НО СА СВОЈОМ ДЕВОЈ-
ЧИЦОМ!

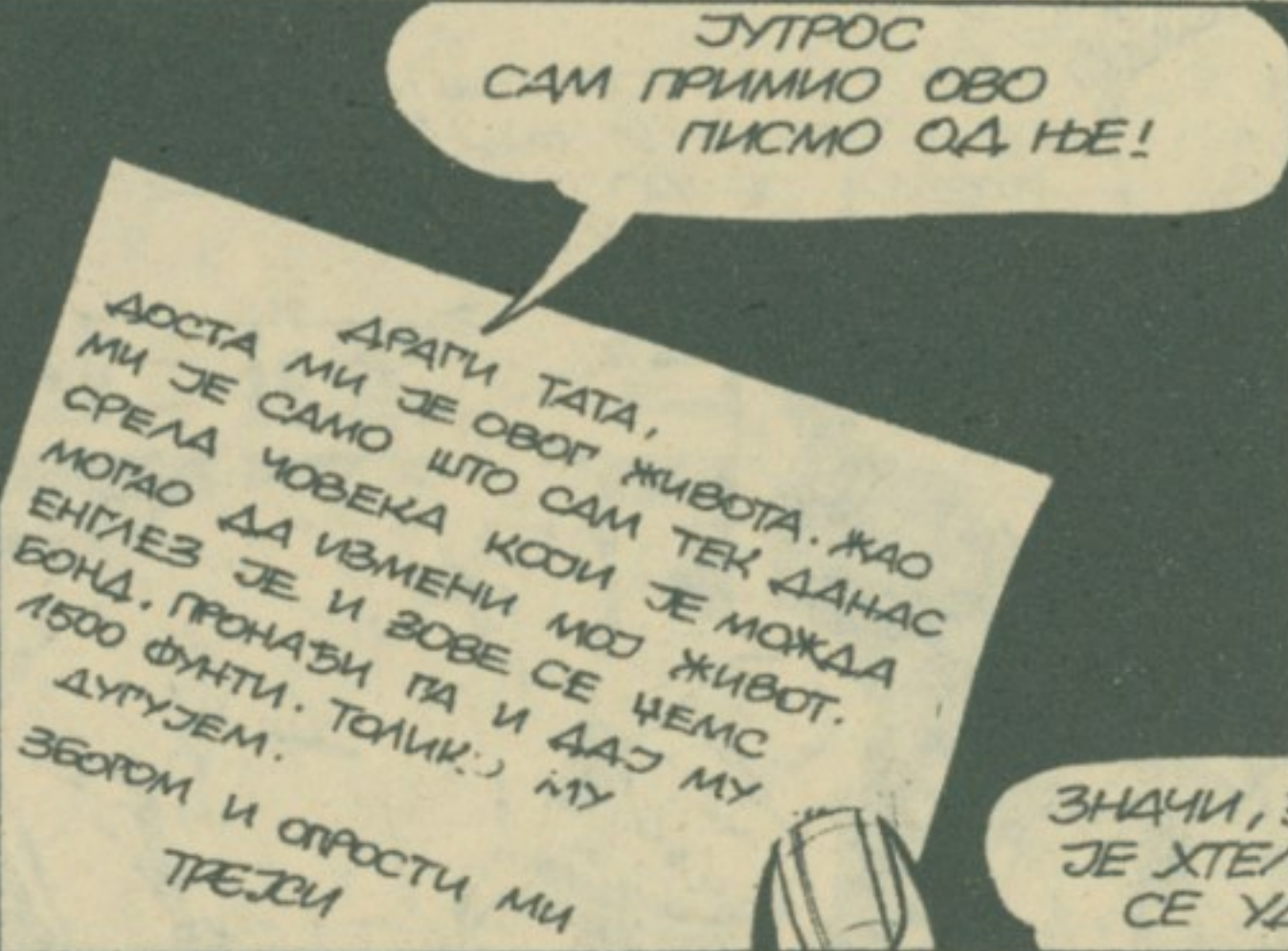

АЛИ, ПРЕ ШЕСТ МЕСЕЦИ,
БЕБА ЈЕ УМРЛА ОД НЕ-
ИЗЛЕЧИВЕ БОЛЕСТИ!

ТРЕЈСИ ЈЕ НЕ-
КУД ПОБЕГЛА. КАДА САМ
ЈЕ НАШАО, БИЛА ЈЕ У
СВОМ СТАРОМ ДРУШТВУ
И РАСПОЛОЖЕЊУ!

МОЈИ ЛУДИ СУ
МОТРИЛИ НА ЊУ
ДАЊУ И НОГУ! ТАКО
СУ МОТРИЛИ И
НА ВАС!

ЈУТРОС
САМ ПРИМИО ОВО
ПИСМО ОД ЊЕ!

ДРАГИ ТАТА,
ДОСТА МИ ЈЕ ОВОГ ЖИВОТА. КАО
МИ ЈЕ САМО ШТО САМ ТЕК ДАНАС
СРЕЛА ЧОВЕКА КОЈИ ЈЕ МОЖДА
МОГАО ДА ИЗМЕНИ МОЈ ЖИВОТ.
ЕНГЛЕЗ ЈЕ И ЗОВЕ СЕ ЦЕМС
БОНА. ПРОНАЂИ ГА И ДАЈ МУ
1500 ФУНТИ. ТОЛИК... МУ
ДУРУЈЕМ.
ЗБОРОМ И ОПРОСТИ МИ
ТРЕЈСИ

ЧУЛИ СТЕ ЦЕЛУ
ПРИЧУ! ХОЋЕТЕ
ЛИ МИ ПОМОЋИ ДА
СПАСЕМ СВОЈЕ
ДЕТЕ?

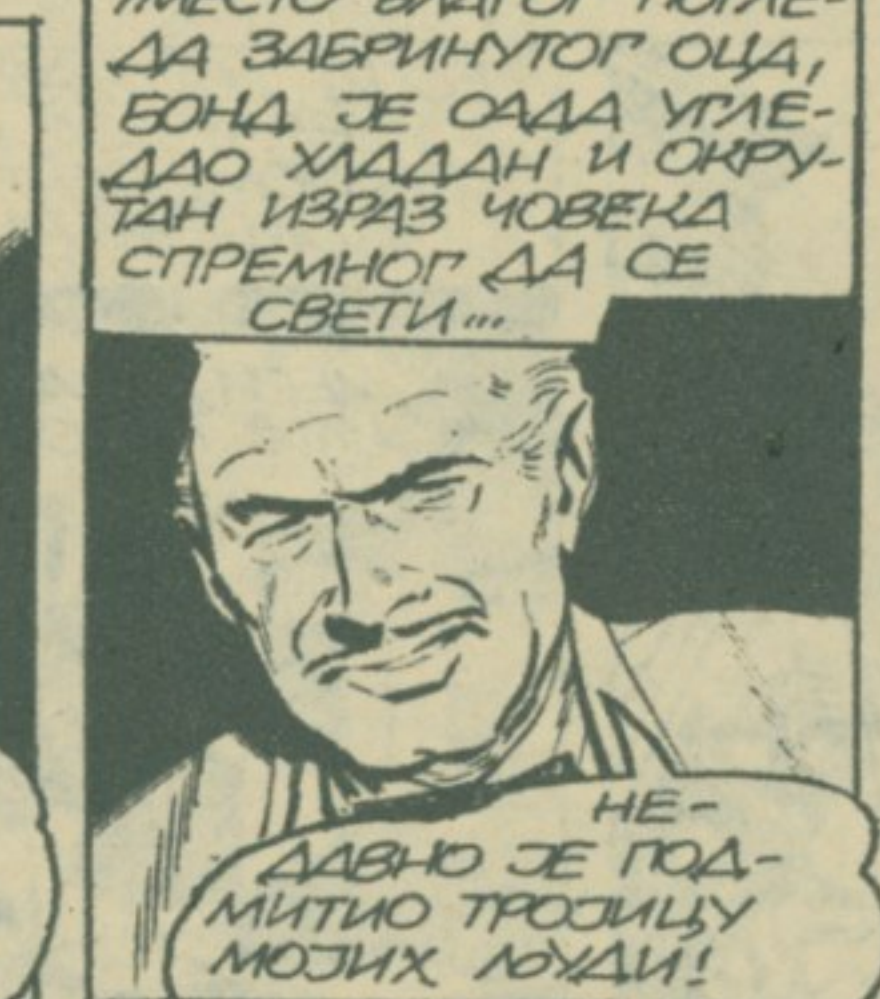
ЗНАЧИ, ЗАИСТА
ЈЕ ХТЕЛА ДА
СЕ УДАВИ!

САМО ЈОЈ ВИ
МОЖЕТЕ ВРАТИТИ
ВЕРУ У
ЖИВОТ!

ХОЋЕ-
ТЕ
ЛИ?

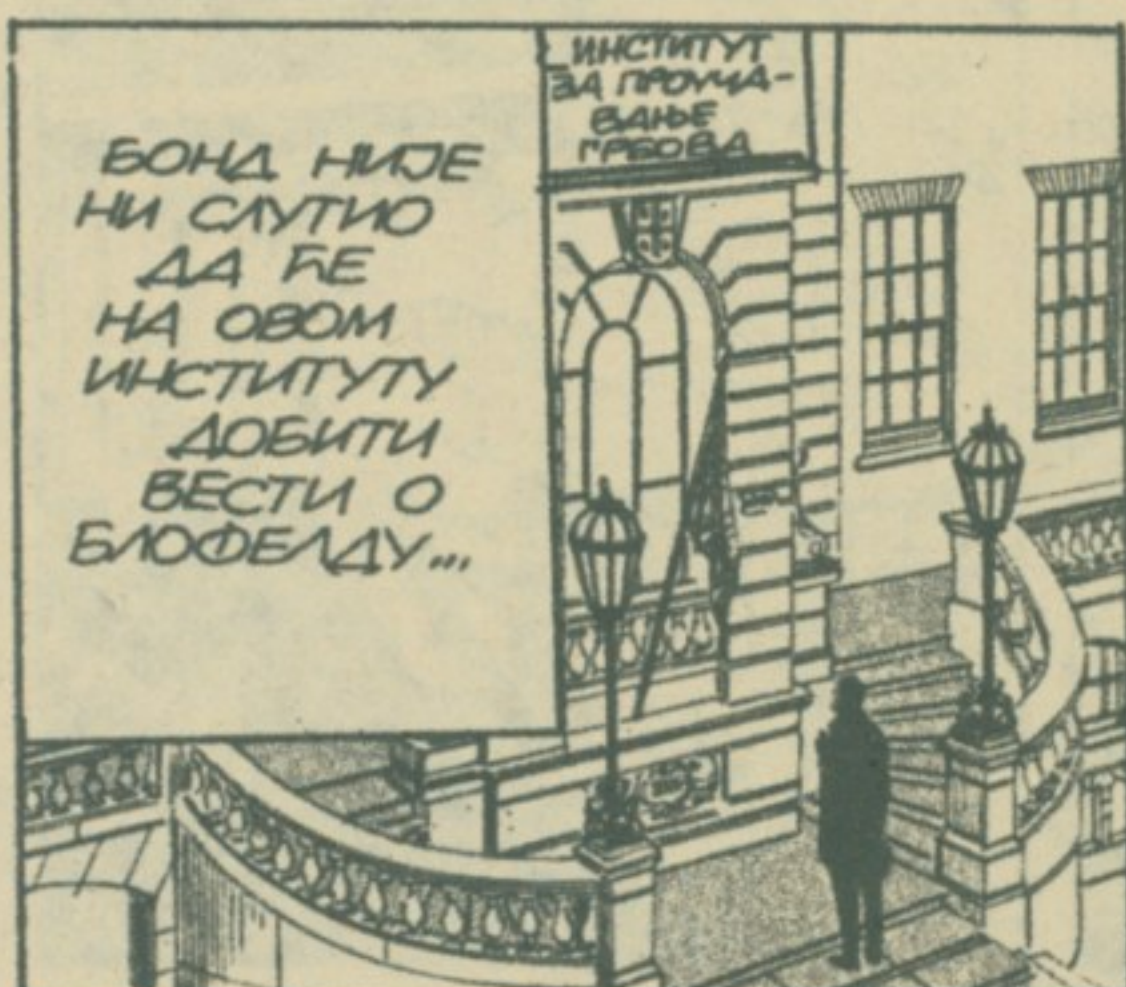
ЦЕМЕ БОЧА: ОПЕРАЦИЈА САБЛАСТ

ЦЕМЕ БОЧДА: ОПЕРАЦИЈА САБЛАСТ

ЏЕМС БОЏА: ОПЕРАЦИЈА САБЛАСТ

ЦЕМЕ БОЧА: ОПЕРАЦИЈА САБЛАТ

ЏЕМС БОЧД: ОПЕРАЦИЈА САБМАТ

ЦЕМЕ
БОЧА:

ОПЕРАЦИЈА САБЛАТ

ШЕФ ЈЕ
И ДАЈЕ
БИО СУМ-
ЊИЧАВ...

А ТАЈ
ХИЛАРИ
БРЕЈ!
КО ЈЕ
ОН?

БАЗИЛИСКОВ ПРИЈА-
ТЕЉ КОЈИ ЖИВИ
У ШКОТСКОЈ И НИ-
КУД НЕ ИЗЛАЗИ!
БЛОФЕЛД НИКА-
ДА НИЈЕ ЧУО
ЗА ЊЕГА,
БУДИТЕ СИ-
ГУРНИ!

МИСЛИМ
ДА БУ
УСПЕТИ,
ШЕФЕ!

У РЕДУ! РЕЦИТЕ
НАЧЕЛНИКУ ШТАБА
ДА САМ ВАМ
ОДОВРИО ПУТ У
ШВАЈЦАРСКУ!

СЛЕДЕЋИХ НЕКОЛИКО
ДАНА БОНД ЈЕ МОРАО ДА СЕ
ДОГОВОРИ О СВЕМУ СА
ОСОБЉЕМ ШТАБА...

ОТИЋИ РЕТЕ НА
ТАЈ САСТАНАК
БЕЗ ОРУЖЈА!

СТУПАЈТЕ У
ВЕЗУ САМО СА
БАЗИЛИСКОМ
ЈЕР ЋЕ СИГУРНО
ПРАТИТИ
СВАКИ ВАШ
КОРАК!

АКО
ПОСУМЊАЈУ У ВАС,
ОДМАХ ЋЕ ВАС
ЛИКВИДИРАТИ!

ЗНАМ!

ЧЕТИРИ
ДАНА
ПРЕ
НОВЕ
ГОДИНЕ,
БОНД
ЈЕ БИО
СПРЕ-
МАН ЗА
ПУТ...

ЕВО ВАШЕГ
ПАСОША НА
ИМЕ ХИЛАРИ
БРЕЈ!

ХВАЛА,
МЕРИ!

КАД ПОМИСЛИМ
ДА БУ УСКОРО
СТАЈАТИ ПРЕД
БЛОФЕЛДОМ!

НЕ СВИ-
ЂА МИ СЕ
ШТО ИДЕ-
ТЕ БЕЗ
ПИШТОЉА!

ЧУВАЈТЕ СЕ,
ЦЕМСЕ И... СРЕДНА
НОВА ГОДИНА!

1423/18

ЧИТАВИМ
ПУТЕМ
БОНД
ЈЕ БИО
УЗ-
БУЂЕН...

ЖЕЛИТЕ ЛИ
НЕШТО ДА
ПОПИЈЕТЕ?

А НА ЦИРИШКОМ
АЕРОДРОМУ...

ВИ СТЕ ХИ-
ЛАРИ БРЕЈ?
ЈА САМ ИРМА
БАНТ, СЕКРЕТАРИ-
ЦА ПРОСА ОД
БЛУВИА!

НАДАМ СЕ
ДА СТЕ ЛЕПО
ПУТО-
ВАЛИ!

КАКВО НЕ-
ПРИЈАТНО
ЛИЦЕ!

ЦЕМЕ БОЦА: ОПЕРАЦИЈА САБМАТ

ЦЕМЕ БОЧА: ОПЕРАЦИЈА САБЛЕТ

ЦЕМЕ БОЦА: ОПЕРАЦИЈА САБЛАТ

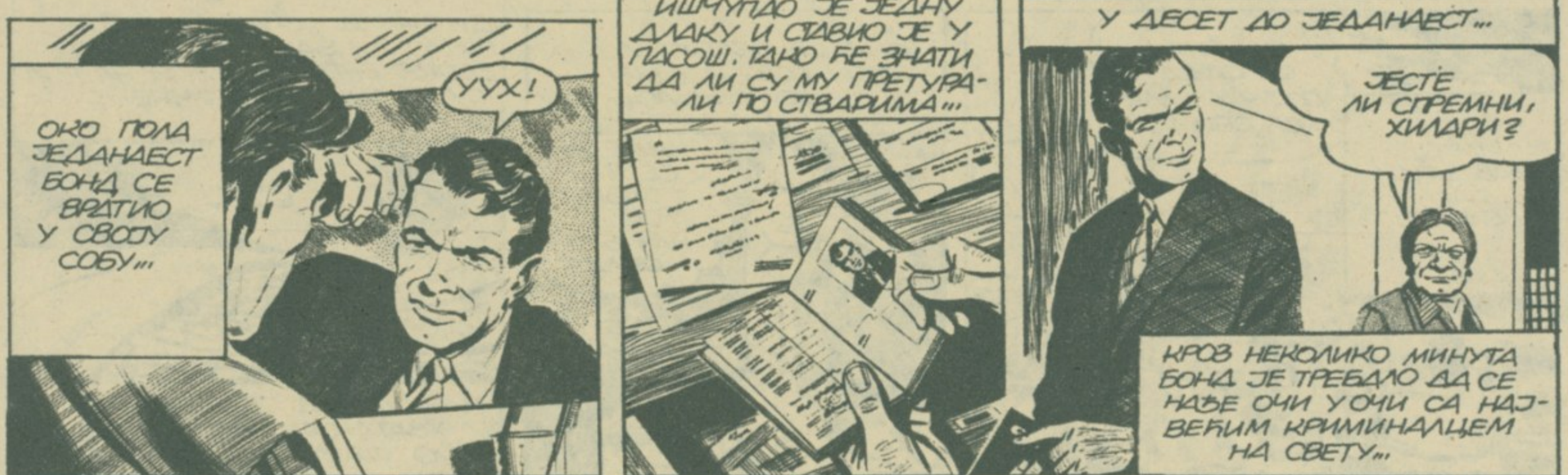
ЦЕМЕ БОЧА: ОПЕРАЦИЈА САБАЈТ

ЏЕМС БОУД: ОПЕРАЦИЈА САБЛАСТ

ЏЕМС БОНД: ОПЕРАЦИЈА САБЛАСТ

BUD AGENDORF 12-24

ВОДИЧ СЛУЖБЕНОГ ПСА

Те јесење вечери стадо оваца и коза вратило се у село само, без свог чувара Незира.

Била је прва поратна година, кад су се у забаченим врлетима Косова још по-негде криле зликовачке балистичке банде, нападајући без разлога нејужне људе. Мештани Незириног села Станковци, 12 километара удаљеног од Приштине, организовали су пре ноћи потрагу за несталим чобанином.

Петнаестогодишњи Исмет Ђош пошао је са својим оцем према шумовитим гудурама где је често виђао Незира са стадом и псом шарпланинцем. Загледан у таму, дечак није ни слутно да ће та ноћ и следећи дан на необичан начин одредити ток његовог будућег живота.

СЕДАМ ДАНА БОЛА

Ломатали су се кроз тамно шипражје:

— Незире! Незире! — одјекивало је шумом увијеном у густ мрак. Свуда је владала мукла тишина и враћао им се само одјек гласова, измењен и стран. Очекујући сваког часа блесак одметничког рафала, ипак су до глувог доба ноћи тражили и дозивали комшију Незира. Око поноћи су се вратили кући, уверени да се чобанину догодило нешто страшно.

Сутрадан су Исмет и његов отац поранили и опет

ИСМЕТ ЂОШ, ИНСТРУКТОР ЗА ОБУКУ СЛУЖБЕНИХ ПАСА, ПАМТИ МНОГЕ ПОДВИГЕ СВОЈИХ ЉУБИМАЦА.

и убрзо угледали страشان приказ: међу стаблима је лежало непокретно и крваво Незирино тело, изрешетано мецима, а поред њега је непомично седео верни шарпланинац.

Кад су остали сељаци обавештени да је нађен Незир, убијен, и довели волонска кола, искренуо је нов проблем: пас никоме није дао да приђе лешу свог господара. Одбродилом напад верног шарпланинца, мештани су уоченог Незира ставили на кола и кренули у село. Погнуте главе и тихо цвилећи за колима је ишао пас. Тако је Незира испратио и до гроба, где је остао седам дана и седам ноћи, не обазирјући се на све понуде да оде одатле. Ту је и утонуо — од туге...

Иако је и сам имао шарпланинца којег је волео

унутрашњих послова. Природом његовог необичног посла упознали су га и — криминалци: он и његови пси много пута су помогли да се кривац нађе с оне стране браве. Исмет Ђош је, напиме, већ преко две деценије инструктор за обучавање службених паса у Вишој школи унутрашњих послова на Авали, код Београда.

НЕУСТРАШИВИ БРИК

После шестогодишњег рада у Служби унутрашњих послова, где је дошао као осамнаестогодишњи младик, Исмет се 1955. године, чим је видео оглас за водича службених паса, одмах пријавио, радостан што му се, ето, указује прилика да оствари дечачки сан. На Авали, у истој школи где и данас ради, завршио је курс и обучио свог првог пса. Од тада до данас је дресирао много трагача, специјално извезбаних службених паса који, на основу чула мириса око 6000 пута развијенијег и савршенијег од људског, готово непогрешиво откривају починиоца кривичног дела. Истовремено, Исмет је и међународни кинолошки судија и члан председништва Кинолошког савеза СР Србије.

— Овај велики омиљак на надланици је од зуба пса мог колеге, такође водича. Јер, сви службени пси су тако обучени да их може водити и с њима радити само један човек — са осмехом прича Исмет Ђош. — Временом се међу њима развије такво другарство

МЕТАК СЕДМОСТРУНОГ УБИЦЕ КОЈИ СЕ ОДМЕТНУО У БЕСПУТЕ САНЦАКА РАЗНЕО ЈЕ ПРВОМ ДРЕСИРАНОМ ПСУ СТОМАК, А ДРУГОМ СРЦЕ. ПОСЛЕ СМРТНИХ УРЛИКА ВЕРНИХ ЖИВОТИЊА, ОДЈЕНУЛИ СУ РАФАЛИ МИЛИЦИОНЕРСКИХ МАШИНИ...

је за руку на којој нисам имао велику, заштитну рукавицу. Срећом, убрзо је стигао његов водич и спасао ме својом командом да пас одступи. Иначе, наши пси дресирани су да нападају све док им се не нареди да престану. Онда стану поред криминалца и само га гледају. Али, тешко њему ако опет покуша да побегне...

У јесен 1964. у Санцаку се одметнуо седмоструки убица. Да би овај опасни злочинац био ухваћен, органи гоњења су довели и псе трагаче. Немачки овчар открио је убицу, одмах га напао и зубима ухватио за пушчану цев. Злочинац је опалио и метак је животињи разнео стомак. Тада је насрнуо други пас, дуготлаки немачки овчар Брик, али је њега метак погодио тачно у срце. Иако су настрада, ова два изузетна и скупочена пса ипак су по-

цепали сваког непознатог, Џокер је умиљат и миран као крупно, прно јагње, тих је и увек радосно маше репом, као да је свестан да је нешто нарочито, другачије од осталих. Иако је релативно млад, захваљујући својој интелигенцији, непогрешивом носу и специјалној обуци, до сада је много пута прекинуо ланац опасних препродаваца дрога на нашим границама.

— Путници у једном новом „мерцедесу“, иначе са Истока, били су сумњиви органи на граничном прелазу у Димитровграду — сећа се Исмет Ђош прошлогодишње Џокерове акције. — Аутомобил је детаљно прегледан, али није нађено ништа. Тада је „мерцедесу“ полако пришао Џокер. И док су све очи биле упрте у њега, поносним кораком обилазак је возило и затим нестао испод њега. Погледали смо

ЗАЈЕДНО НАУКА И ЉУБАВ

Водичи службених паса који се школују у овој школи су искључиво мушкарци, и то они који већ имају извесан стаж као милиционери, односно људи који су завршили школу унутрашњих послова. После јављања на интерни оглас за обуку водича службених паса, пошто се тестовима утврди да поседују све способности за овај одговоран посао, уз изразиту љубав према псима, одлазе на шестомесечно школовање. Програм обухвата теорију обуке, ветерину, криминалистику, кинологију, психологију и друге научне гране које су неопходне да би будући водич службеног пса могао потпуно да извршава задатке.

могла милиционерима и — правди. Убрзо су после њиховог смртног урлика, чиме су открили убицу, одјекинули рафали из службених машинки... А велико тело неустрашивог Брика и данас поносно стоји на улазу у школу где је дресиран и одакле је отишао у — смрт.

ЏОКЕР ЈЕ — ЏОКЕР!

Међу многим генерацијама паса Исмет Ђош је увек имао неког свог миљеника, јер се и ове животиње међусобно разликују по интелигенцији, снази, рефлексу, упорности, оданости. Данас је то, можда, осмогодишњи Џокер, велики, црни лабрадор ретривер, ненадмашан у откривању дрога свих врста. За разлику од својих сродника из ове необичне школе, који би љутито по-

доле и видели га како својом огромном шапом гребе тачно испод мотора. Раставили смо „мерцу“ на каналу и — нисмо нашли ништа. Али, упорни и паметни Џокер опет је љутио и гребао на истом месту. Тек када је у парчиће растављен цео мотор, испод њега је нађено — пет килограма чистог ханџиша! После свега, пас нас је задовољно гледао са изразом на лицу који је најближи осмеху...

У овој Вишој школи унутрашњих послова, специјализованој за обуку водича и службених паса, Исмет Ђош и његови другови дресирају и псе за радне организације којима су, ради заштите објеката и безбедности, потребне ове обучене животиње. За своју душу, Исмет има властитог немачког овчара који је — шампион Југославије!

И. Лончар

се упутили ка шуми где је Незир обичавао да чува стадо. Опет су завиривали у сваку вртачу, дозивали, послушнички. И кад су већ почели да губе сваку наду, из мрачне шуме допрло је отегнуто, болно псеће завијање.

Потрчали су према њему

предано као и он њега, Исмет је тек тада, како сам каже, схватио колико је искрена, велика и снажна љубав пса према човеку.

Захваљујући овом давном догађају, данас Исмета Ђоша познају многи љубитељи паса, кинолози, стручњаци из Секретаријата

да пас напада сваког другог човека, сем оног који брине о њему. На уобичајеном, свакодневном тренингу, док сам „глумио“ бегунца, оклизуо сам се и пао. Пас који је ишао за мојим трагом био је обучен да бегунца хвата за најближи део тела. Разјарен, ишчапао ме

ГЛАВОБОЉЕ БОКСЕРСКОГ ЛЕКАРА

На тренинзима за меч са Оскаром Бонавеном у њујоршком „Медисон сквер гардену“ шампион је тако жустро лупао по тешкој боксерској врећи да је после неколико дана, непосредно пред меч, Алијев лекар Фреди Пачеко с ужасом морао да изговори два врло стручна латинска термина. Преведене, те две речи значиле су да је велики Али претерао: израђавио је шаке. Једини лек могао је да буде одмор, али времена за то није било.

ШТО СЕ МЕНЕ И ВИЛИЦЕ ТИЧЕ...

Онда је др Пачеко одлучио да уради једино што му је преостало: да шампиону „заледи“ руке. Тако ће Али моћи да удара, а да се при том не оневести од болова.

На дан меча шампион је мирно допустио да му у зглавке на прстима Пачеко убризга новокаин, оно исто средство које зубни лекари употребљавају како би пацијенту умртвили нерве и тако ублажили болове приликом вађења зуба.

Тако је Али, с новокаином у шакама, кренуо да у петнаест рунди меча докаже да је оно што је, по правилу, пред сваки окршај тврдњи — најбољи.

И да му шаке нису биле „слеђене“, од меча и победе вероватно ништа не би било.

То није био и једини пут да Али на ринг излази са „слеђеним“ шакама. У оном историјском мечу против Џоа Фрејзера 1971. године у коме је Али требало да противнику одузме титулу првака света, рукавице „брбљивца из Луисвила“ опет су новокаином штитиле умртвљене нерве.

Алију се читава ствар није баш свидела, али избора није имао. Или анестезија или меч. Одлучио се за меч. И изгубио.

Пачека глава није болела само због шака његовог боксера. Он се и данас узбуди када се сети меча са Кеном Норманом. Када је ступио на ринг, Алијево здравствено стање било је одлично. Све док га противникова песница није погодила директно у вилицу. Почео је да крвари, а када је гонг означио крај рунде, а шампион дошао до свог угла, Пачеко је могао да утврди прелом.

Требало је одлучити шта да се ради. Или да се судија обавести о повреди, а то је значило прекид и пораз, или да се меч настави. Одлучили су да не одустану, али прича данас Пачеко:

— Сваки пут када би он примио нови ударац, осећао сам како сам за то и оно што би могло да се деси крив само ја...

Али је меч изгубио на поене. По изласку из болнице, у којој су му жицом „средили“ вилицу, мирно је рекао свом лекару:

— Не брините, докторе, одмор ће ми добро доћи. А и мојим рукама.

Следећи преглед извршио је специјалиста. Пачеко више није хтео сам да сноси одговорност, па је

ЗАМРЗАВАЊЕ - РЕЦЕПТ ЗА НОКАУТ

ДУГОГОДИШЊИ АПСОЛУТНИ ПРВАК СВЕТА МО-
ХАМЕД АЛИ ИМА ДВА ПОВЕЛИКА ПРОБЛЕМА —
СВОЈЕ ШАКЕ...

од свог стручнијег колеге затражио мишљење.

— Реците Ви Алију да ли је у стању да боксује следећег месеца — замолио га је.

— Што се мене и вилице тиче, и овога месеца ако то Али хоће.

Од приче иза и око ринга, лекар боксерске суперзвезде наводи и

онај страшни тренутак неизвесности када се на тренингу пред меч са Џеријем Кворијем шампион одједном пресамитио од болова. Потпуно блед, једва је промуцао да га нешто страшно пробада у грудима. Одмах је извршено рендгенско снимање. Снимак је показао да је једно од ребара напрсло.

Дилема опет иста. Отказати меч или у ових неколико преосталих дана покушати да се рана залечи. Пачеко је предложио већ опробани лек — умртвиће нерв, али је на дан окршаја ипак одлучио да то не ради. По његовом мишљењу, ребро је сада већ било у добром стању.

Без икаквих тегоба Али је победио, а Пачеко одахнуо.

ПИТА ОД ЈАБУКА И МЕД

Не задуго. У огромној екипи око Алија појавио се још један лекар. Пре је одлуке доносио сам и одговорност је била само његова, али је сада Пачеко морао да научи да подноси нешто можда још теже — да се бори за своје мишљење и онда када је чврсто веровао у његову исправност.

Нови лекар открио је нове тегобе великог Алија. Једну од њих пред сам почетак једног меча.

— Низак крвни притисак — изјавио је Пачеков нови колега и истог тренутка наручио тепсију пите од јабука преливену медом.

— То ћеш појести на сат пред меч, да ти се мало попуни „резервоар“ — рекао је.

Пачеко се није сложио. Етргозио се. Накљукати Алија том слаткастом масом теста сат пре борбе, знао је из искуства, могло би да буде фатално.

Два лекара су се нашла на пола пута. Компромис се материјализовао у облику једне флаше сока од поморанце коју је Али требало да искапи.

Тако су се доктори сложили, а шампион, на крају, одлучио за обојицу — флашу није ни тако...

ЕЛЕКТРОШОК ЗА ПОМОРАНЦЕ

Аутоматизација ће добро „протрести“ воћњаке. То бар обећава неколико скорашњих изума, за сада још у фази експериментисања.

Да почнемо са трешњама. Њих ће, ако све буде ишло по плану, а разлога да тако не буде нема, у скорој будућности са родног дрвета уместо људских стресати механичке руке — право у мрежу разапету да их дочекују.

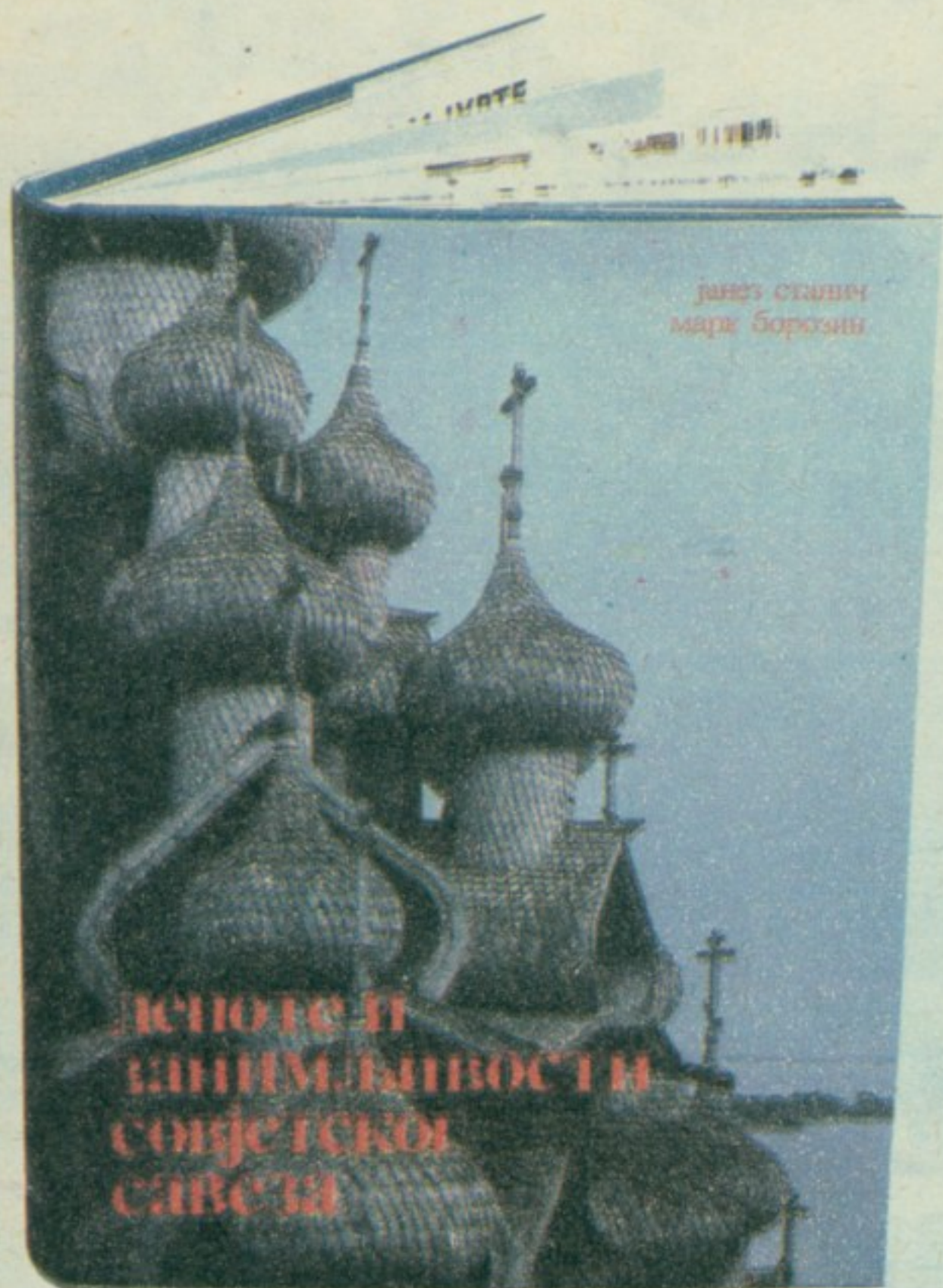
Аутоматизован крај чека и калифорнијске брескве. За њих не тако далека будућност спрема специјално конструисану нараву која ће бити у стању да за свега сат „скине“ плодове са двадесетак стабала.

Будућност поморанци ипак је најузбудљивија. Њихова стабла повезаће се, тако је замишљено, са неким извором електричне енергије. Када дође време бербе, свако стабло добиће по један, тачно одмерен — електрошок. И на земљу ће падати поморанце, само оне зреле.

Јанез Станич и Марн Борозин

ЛЕПОТЕ И ЗАНИМЉИВОСТИ СОВЈЕТСКОГ САВЕЗА

Ова књига пружа могућност читаоцу да помоћу слика и занимљивог приступачног текста, пуног необичних података „пропутује“ Совјетским Савезом и упозна многе знаменитости. Да ли сте знали:
ДА ЈЕ У СОВЈЕТСКОМ САВЕЗУ СРЦЕ АЗИЈЕ
ДА ЈЕ НАЈВЕЋА БРАНА НА СВЕТУ ПОДИГНУТА У СОВЈЕТСКОМ ПАМИРУ
ДА У ХЛАДНОМ СИБИРУ УСПЕВАЈУ ЛУБЕНИЦЕ
ДА СЕ НАЈВЕЋИ БИСЕР ИСЛАМСКОГ ГРАЂЕВИНАРСТВА НАЛАЗИ У СОВЈЕТСКОМ САВЕЗУ

Бирилица, 22 x 30 cm, 255 страна,
284 привлачних илустрација у боји,
четворобојна штампа,
платнени повез са златотиском,
заштитни омот у боји.
ЦЕНА 400.— динара.

Купци из Београда књиге могу подићи сваког радног дана до 15 часова у ИРО „ВУК КАРАЏИЋ“.

Краљевића Марка 9, тел: 620-371,

а можете их купити и у нашим представништвима у Новом Саду — Лазе Костића 22, тел: 20-339;

Сарајеву — Симе Милутиновића 10, тел: 22-773;

Светозареву — Славке Ђурђевић 56, згр. Б-3, тел: 23-313

и у Загребу — Николе Тесле 14/III, тел: 410-525.

БИБЛИОТЕКА РУСКЕ И СОВЈЕТСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Иван Буњин
ПЕСМЕ И ПРИШОВЕТКЕ
Дмитриј Фурманов
ЧАПАЈЕВ
Александар Серафимовић
ГВОЗДЕНА БУЛИЦА
Николај Островски
КАКО СЕ КАЛИО ЧЕЛИК
Николај Љесков
ЗАЧАРАНИ ПУТНИК

Константин Паустовски
ЗЛАТНА РУЖА
Чингиз Ајтматов
ПРИЧЕ СТЕПА И ПЛАНИНА
Александар Куприн
ДВОБОЈ

Бирилица, 14,5 x 20,5 cm, око 3700 страна,
платнени повез, омот у боји.
ЦЕНА КОМПЛЕТА 900.— динара.

Издавачка радна организација „ВУК КАРАЏИЋ“, Београд, Краљевића Марка број 9

НАРУЧБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем:

1. ЛЕПОТЕ И ЗАНИМЉИВОСТИ СОВЈЕТСКОГ САВЕЗА по цени од 400.— динара;
 2. БИБЛИОТЕКУ РУСКЕ И СОВЈЕТСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ по цени од 600.— динара.
- Одговарајући износ од _____ динара исплатићу:
А) ЗА ГОТОВО — са попустом од 10%, плаћање поштару приликом пријема књига;
Б) НА ОТПЛАТУ — за укупан износ од _____ који ћу исплатити у _____ редовних месечних рата, с тим што месечна рата не може бити мања од 100.— динара. Најдужи рок отплате може бити до 10 месечних рата. Рате ћу отплаћивати почев од _____ 1979. године, по пријему књига, рачуна и одговарајућег броја уплатница и то редовно сваког месеца, најкасније до 10. у месецу.

(Непотребно предтати)

У случају спора признајем надлежност II општинског суда у Београду.

Презиме, очево име и име _____

Место, дан, месец и година рођења _____

Занимање _____ Адреса стана _____

Поштански број и место _____

Назив и адреса радне организације _____

Овера о запослењу за купце на отплату _____

(Купац)

Изр. личне карте _____ Издао од СУП-а _____

Пензионери уместо овере прилажу одрезак претпоследњег чека од пензије.

ЭПИДЕМИЈА ПРЕТИ * * * * *

ОПАСНИ ПАСНО

У НОЋИ 29. МАРТА 1977. ДЕЖУРНА У БОЛНИЦИ СЕН ЖОЗЕФ МЕРСИ ДИ ПОНТИАК, У ДРЖАВИ МИЧИГЕН, БИЛА ЈЕ МЕДИЦИНСКА СЕСТРА ДИЈАНА СПРЕНЦЕР. ПРИ КРАЈУ ДЕЖУРСТВА ПРИМЕТИЛА ЈЕ ДА ЈОЈ СВЕТОСТ У ХОДНИКУ НЕУОБИЧАЈЕНО СМЕТА

Дијана је пожурила кући и пре него што је легла — села да нешто поједе. Одлучила се за парче сира: прогутала га је на једвите јаде али је сматрала да је то само због умора. Следећег јутра готово да није више била у стању да говори. Вртело јој се у глави и мутило пред очима.

Око подне отишла је лекару који је закључио да се ради о једној врсти шока. Дан раније Дијана је сазнала да јој је отац тешко болестан и то ју је веома потресло, зато је сматрала да јој је довољан само неки лек за умирење. Вративши се кући, Дијана је покушала да попије мало вруће чоколаде али није могла ни да је принесе устима, штавише, осетила је да јој недостаје дах и да се гуши. Пошто се мало повратила, озвала је мајку и замолила да хитном помоћи пребаци у болницу Сен Жозеф.

АЛАРМ

Кад је стигла на ред код неурохирурга, већ је била погођена једном врстом фацијалне парализе — на уста јој је ударила пена а пред очима су јој се појављивале двоструке слике. Лекар је констатовао парализу на нервној бази и објаснио да су неки узроци оваквом стању веома различити и необични. Девојка је задржана у болници да би била под строгим контролом. За наредни дан одређен је један други неуролог, доктор Лајонел Глас, да је прегледа.

У току ноћи Дијанино стање се погоршало: једва је дисала и веома лоше је изгледала а при гутању јој се чинило да има кнедлу у грлу. Ујутро је доктор Глас могао само да закључи да је „тешко болесна“. Видевши да Дијани прети решење, доктор Глас је наредио да је пребаци у одељење реанимације где јој је прикључен респиратор. Двојица специјалиста за болести плућа били су задужени да је одржавају у животу док је неуролог покушавао да препозна болест која је полако убијала младу медицинску сестру. Извршили су све могуће анализе, чак су јој прегледали и кичмену мождину, али нису открили ни трага некој инфекцији или запаљењу. Одбацили су могућност да се ради о болести *Myasthenia gravis* (превремена мишићна испрљеност која слаби болесника и често доноси смрт) или о *Poliomyelitis*. Пребацили су по свим могућим узроцима, али нико није помишљао на ботулизам — инфекцију која потиче од хране а узрок су токсини које стварају бактерије настањене у лоше конзервисаној храни. То

је сурова болест која убија око 20 одсто оболелих.

Док је доктор Глас испитивао неке податке на болничком картону Дијане Спренцер, у собу је утрчао његов колега и позвао га да види један необичан случај. Доктор Глас је замолио да му каже симптоме и врло се изненадио кад је сазнао да су они идентични симптомима болести Дијане Спренцер.

Похитали су у пријемно одељење где су нашли Џона Слејтера, опата старог 26 година, који се такође разболео на мистериозан начин.

Појава Слејтера имала је одлучујући значај у успостављању дијагнозе, због тога што ботулизам погађа више од једне особе истовремено: бацил који изазива болест налази се у храни која је у слободној продаји или је троши више особа истовремено.

Одмах пошто је прегледао Слеј-

тера, доктор Глас је телефонирао санитарном инспекторату с намером да провери да ли су последњих дана у Мичигену забележени случајеви ботулизма, а онда је наредио санитарним радницима да утврде где су болесници набављали покварену храну како би се спречило тровање других лица.

И ЈА САМ ТО ЈЕО!

Главни информативни центар за контролу епидемије из Атланте одмах је послао у Понтиак свог функционера и три једине ампуле антиботулин серума које су у том тренутку могле да се нађу у Мичигену. У међувремену је по читавој земљи тражено још серума. Нико није могао да зна колико се особа разболело али су лекари претпостављали да се ради о почетку епидемије коју је врло тешко обуздати.

У одељењу реанимације доктор Мел Голдман је грозничаво тражио узроке тровања: он и једна медицинска сестра су непрестано испитивали пацијенте, њихове чланове породице, пријатеље и све

остале који су имали ма какав контакт са оболелима. Ботулизам најчешће проузрокује конзервисана храна која није прописно припремљена. Пошто се Дијана Спренцер и Џон Слејтер нису познавали, било је логично претпоставити да су се отровали храном у неком локалу. Али у ком?

Од једне раднице у болници Голдман је сазнао да је Дијана оне вечери појела парче пице коју је поручила нека пацијенткиња. Лекар је, међутим, замолио ову жену да се сети шта је Дијана јела претходног дана. Тако је установљено да је, дан пре него што је осетила прве симптоме, Дијана појела један „mini пасчо“ (јело на бази житарица, сира и љутих папричица) у ресторану који се налазио у близини болнице.

Кад је Голдман завршио овај разговор, отишао је у другу просторију да телефонира претпостављенима и саопшти им прве резултате испитивања. Једна медицинска сестра је случајно чула његов разговор. И сама се осећала лоше: симптоми су били слични онима које је помињао Голдман у свом извештају. Одмах су се обратила и, између осталог, рекла да је те недеље само једном јела напољу и то у истом оном ресторану.

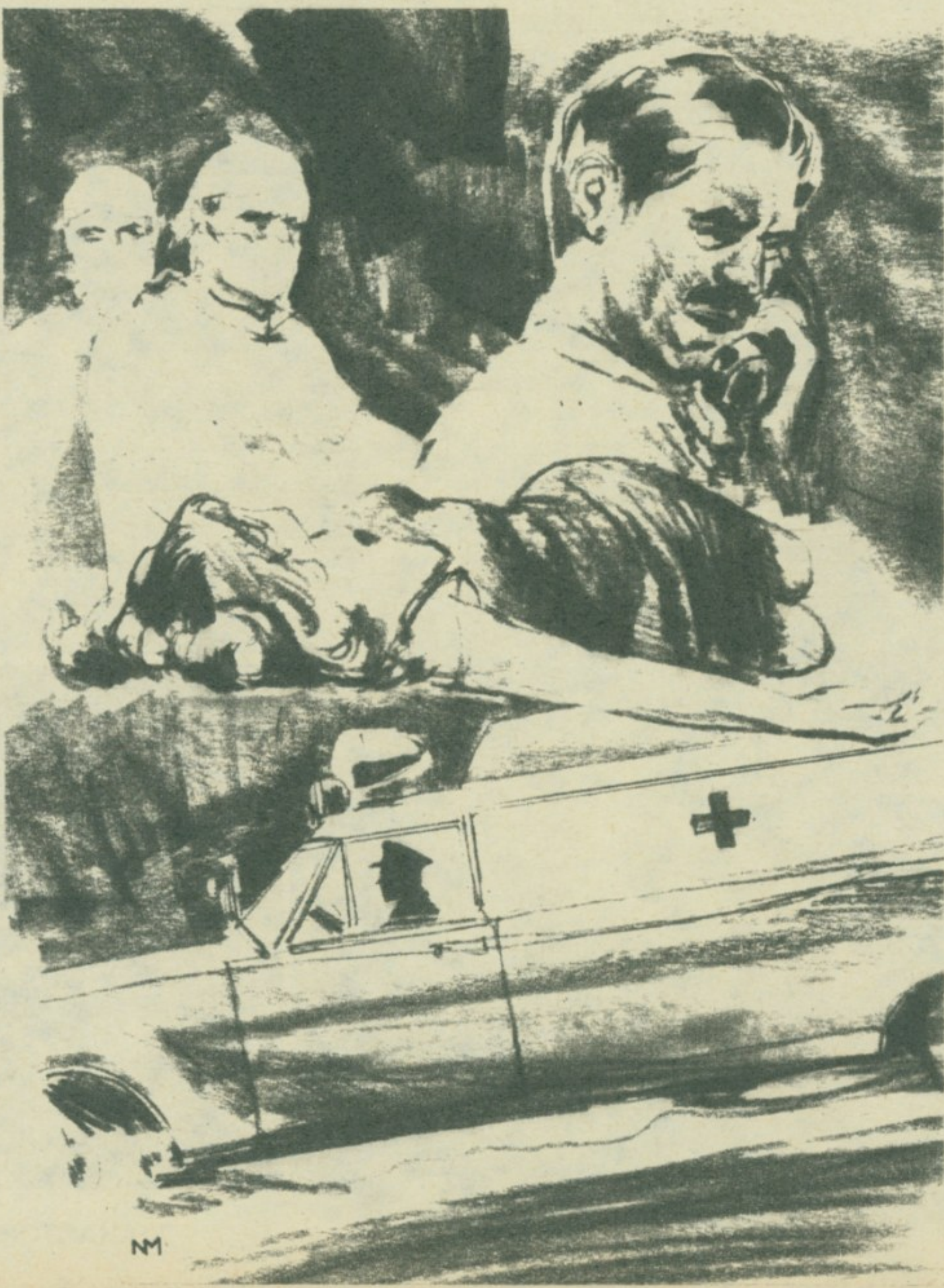
Слејтер је, пошто му је соба била у непосредној близини, начуо делове овог разговора и — пошто није могао да говори — дохватио је звоно којим је позвао сестру. Затим је на парчету папира написао: „И ја сам јео пасчо...“ „И ја сам јео пасчо...“

ОБАВЕШТЕЊЕ ПРЕКО РАДИЈА

Санитарни инспектори су пожурили у поменути ресторан. У остави су пронашли отворену лименку с феферонима конзервисаним у домаћинству: куvariца је 28. марта увече, због бојазни да ће јој понестати свежих феферона, употребила ове из конзерве за припрему љутог соса, неопходног додатка веома траженом пасчо-у. У међувремену, кроз ресторан је прошло око 400 особа. Резултати анализе били су позитивни.

Сад је требало позвати остале да што пре дођу на лечење. Прво обавештење дато је преко радија исте вечери, око 23 часа. За неколико минута болнице Сен Жозеф и Критентон, које се налазе у суседству, биле су обасуте телефонским позивима... Особе погођене ботулизмом почеле су да пристижу са свих страна. Серум су прво добили Дијана Спренцер и Џон Слејтер као најтежи болесници.

Ботулизам може да се манифестује највише осам дана по узимању заражене хране: после тог рока опасност је прошла... И мада је ово био најтежи случај колективног ботулизма икада забележеног у Америци (отровано више од 50 особа), није било смртних случајева.

МЕДИЦИНА У СРЕДЊЕМ БЕКУ

Ноћ је била хладна и сабласна, месец је само повремено излазио из густих, црних облака. Бар тако се чинило шесторици људи, збијених у групи, који су се тихо пробацили кроз шипражје, док је последњи међу њима застајао вукући за собом црног коња.

Стигли су до чистине која се одједном указала пред њима. И мада су се надали страшном, следили су се од ужаса због призора који су угледали. Десетак метара од њих, са високих дрвених вешала, висила су тела двојице људи. Љуљала су се на ветру, док су ланци који су чврсто стезали њихове вратове злослутно шкрипали и ледили крв у жилама посматрача.

После десетак минута послао је био обављен: два леша су се, сада, њихала на сапима животиње која је дахтала под теретом. Пошли су натраг, истим путем. Ускоро су стигли до мале куће на ивици уснулог села. Човек који је предводио гру-

ШТА МР

ЈЕДАН ОД ШЕСТОРИЦЕ ЉУДИ, ОЧИГЛЕДНО ПРЕДВОДНИК ГРУПЕ, ОКРЕТЕ СЕ ПРЕМА ОСТАЛИМА И СМІРЕНИМ ГЛАСОМ РЕЧЕ: »ТО СУ ТИ ЛЕШЕВИ О КОЈИМА САМ ВАМ ГОВОРИО. ПАЖЉИВО ИХ СКИНИТЕ И НАТОВАРИТЕ НА КОЊА«.

пу застаде и нареди људима да лешеве унесу у кућу, а потом сваком од њих тутну у шаку по један златник, па уђе у кућу тек када они одоше.

ТАЈНЕ ТЕЛА

Био је то Андреас Везалијус, белгијски хирург који се није слагао са дотадашњим резултатима анатомских испитивања људског тела. На своју руку, те 1534. године, без одобрења цркве, одлучио је да проучи како човечије тело изгледа изнутра, распоред унутрашњих органа, вена и артерија, колико има костију, како храна пролази кроз црева...

Наиме, до тада се о изгледу човечијег тела знало само на основу уџбеника који је 1314. године написао италијански анатом Мондино деи Луци, после сецирања неколико људских лешева. Ипак, и поред непрецизности, овај уџбеник ће читавих наредних 200 година остати једини те врсте. Јер га је црква прихватила као потпуно тачан. Мада је ипак учинила уступак хирурзима — радозналцима: дозволила им је да само једном годишње могу да сецирају мртво људско тело, а свако непоштовање овог „прописа“ најстроже се кажњавало. А када би се тадашњим хирурзима указала та ретка прилика, строгим протоколом било је одређено да број посматрача-ученика при сецирању мушког

Везалијус је био један од првих ленара који је »оперисао« мртве људе да би помогао живима. Зато је, често, морао да краде лешеве!

ФРАНАСТОРО

ПАРАЦЕЛЗУС

ТВИ ГОВОРЕ

леша може да буде највише 20, а женског — 30 особа.

Међутим, ови огледи који су трајали најдуже четири дана били су недовољни да задовоље радозналост тадашњих филозофа и лекара, па је већ 1526. године папа Клемент дао одобрење да се сецирање људског тела може вршити највише четири пута годишње, али искључиво — зими! Наиме, тада није био познат начин за конзервирање мртвог тела, па је сецирање најстроже било забрањено да се врши по врућини, односно лети.

Андреас Везалијус (1514—1564) није прихватио те строге савете цркве, па је на своју руку крао лешеве које је инквизиција — црквени суд католичке цркве — осудила на смрт. Скидао их је са вешала и односио у свој стан, где их је натенане сецирао. Сазнавши за то, црква је Везалијуса осудила на смрт вешањем, али се овај лекар досетио како да јој доскочи: за своје „грехе“ искупио се ходочашћем у Свету земљу.

А касније, када се вратио у Европу, добио је титулу хирурга у Падови, тадашњој Меки медицине, па су га његови радови толико

прочули да га је сам шпански краљ, Филип II, позвао да буде његов лични лекар.

НАДМЕНЕ КОЛЕГЕ

Сви пионири медицине нису били такве среће као Везалијус. Његов немачки колега Парацелзус умро је у убеђењу да га нико није схватио и да његова дела неће оставити никаквог трага у медицини.

Наиме, овај филозоф и лекар није имао стално место боравка, већ је путовао читавом Европом, чак је долазио и у неке наше крајеве (данашњу Хрватску и Словенију). Где год би се задржао, лекарима је држао предавања која су негирала тадашње опште признате медицинске истине и догме. Он јавно спаљује у Базелу Авиценин „Канон медицине“, тада најавторитативнији уџбеник за лекаре, тврдећи да човек сву пажњу треба да обрати на „искуства природе“, а не да се узда у „више силе“. Он се жестоко супротставља владајућем лекарском умећу, критикује тадашње ле-

каре, тврдећи да се надмено понашају према људима, и да их обмањују накитом и сјајем својих одора.

— Својим златним прстењем, парфемима и свиленим оделом, данашњи лекари не могу излечити кугу и колеру — поручује Парацелзус својим надменим колегама. — Они треба да се обрате самој природи: у њој ће наћи лек за сваку болест.

Управо ова Парацелзусова критика тадашњег друштва не наилази на симпатије његових колега, па га тадашњи велики умови осуђују, јер је превише јасно нагласио материјалистичку основу постојања и потребу познавања природе, као и учења из ње. Овај лекар је умро у 47. години, 1541, у време када је службена медицина сматрала његове идеје „неприхватљивим маштаријама које крње углед лекарском сталежу“.

Тек је савремена медицина одала признање француском хирургу Амброазу Пареу (1517—1590) и његовом колеги Фракастору Ђироламу, италијанском лекару (1478—1553).

У Пареово време многи

ле: сепса је односила многе животе.

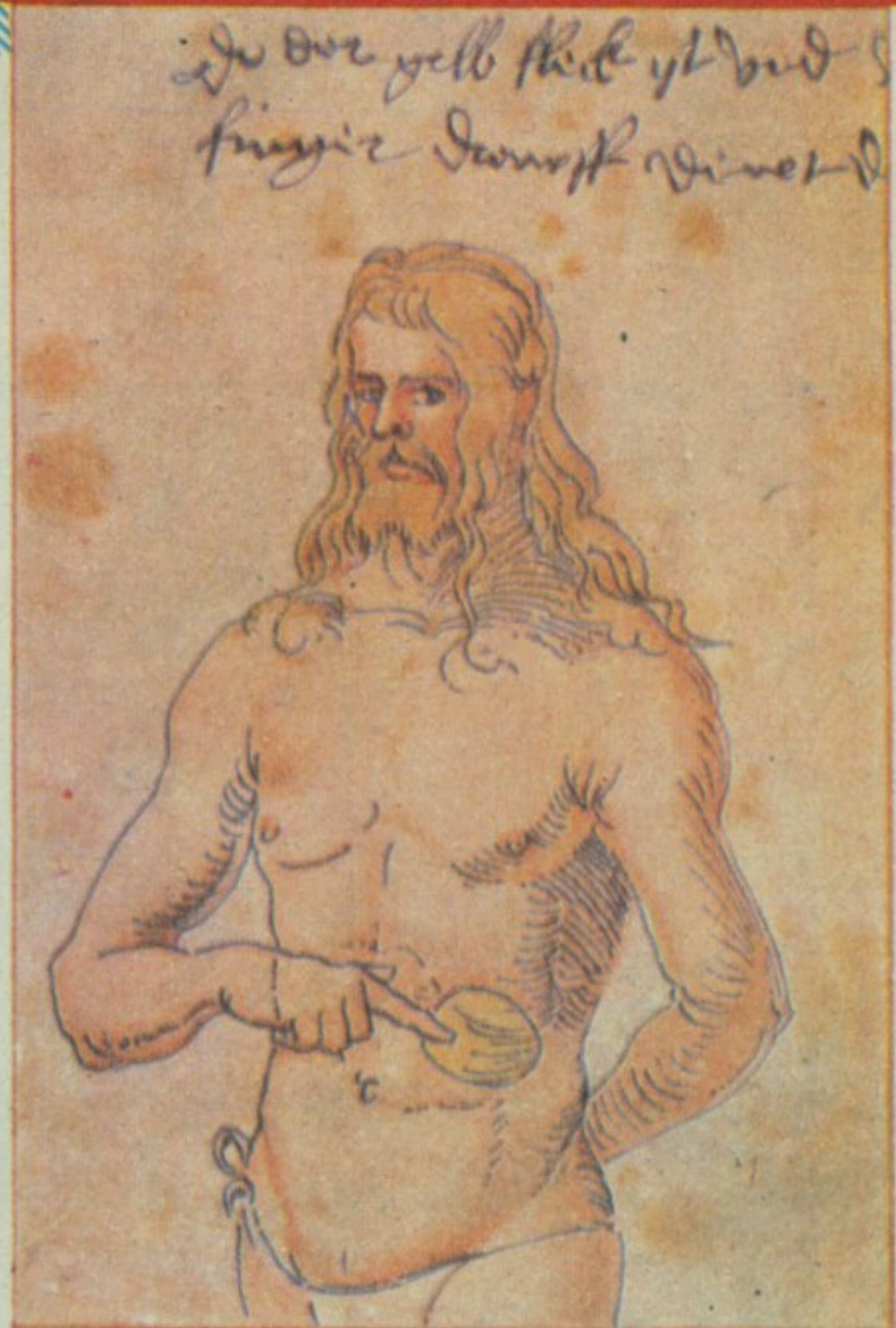
Великом проценту смрт-

које ће у њему спалити клице. И уместо оздрављења, такав начин лечења најчешће се кобно завршавао. Војници су умирали у најтежим мукама од опекотина трећег и четвртог степена. Ако би успели да их преживе, умирали би од неке тешке инфекције која би захватила рану.

Амброаз Паре је смислио нови мелем за ране справљен од жуманца, ружиног уља, алкохола, меда и мало бући. И сам је био запањен резултатима. Његови пацијенти су се брзо и лако опорављали, за разлику од оних чије су ране биле поливане врелим уљем. Објашњење је једноставно: Пареов мелем је имао антибиотичко дејство! Данас је познато да плесан или буђ садржи супстанце сличне пеницилину које спречавају развијање инфекције, док ружино уље и жуманце враћају еластичност ткиву, а алкохол га дезинфикује.

За разлику од дотадашњег веровања да су заразне болести последица враћања или проклетства, или да се човек рађа са клицом куге или колере, Фракастору Ђироламу је доказао да оне настају као последица нехигијенског начина живота и да се лако преносе са човека на човека. Ипак, требало је да прође скоро 500 година да би медицина прихватила ове његове тврдње.

Б. Ј.

Славни немачки сликар Дирер послас је овај цртеж свом ленару, нацртавши му ноје га место на телу боли, да би од њега потражио савет како да се лечи.

Пареов мелем за ране показао се много ефикаснијим од врелог уља.

војници су умирали на бојном пољу, мада ране које су задобили и нису биле смртоносне. Инфекција је чинила своје, па су се чак и најмање огреботине гноји-

ности доприносио је и погрешан начин лечења рана, који је у то време медицина прописивала: свако озлеђено место на телу треба полити врелим уљем

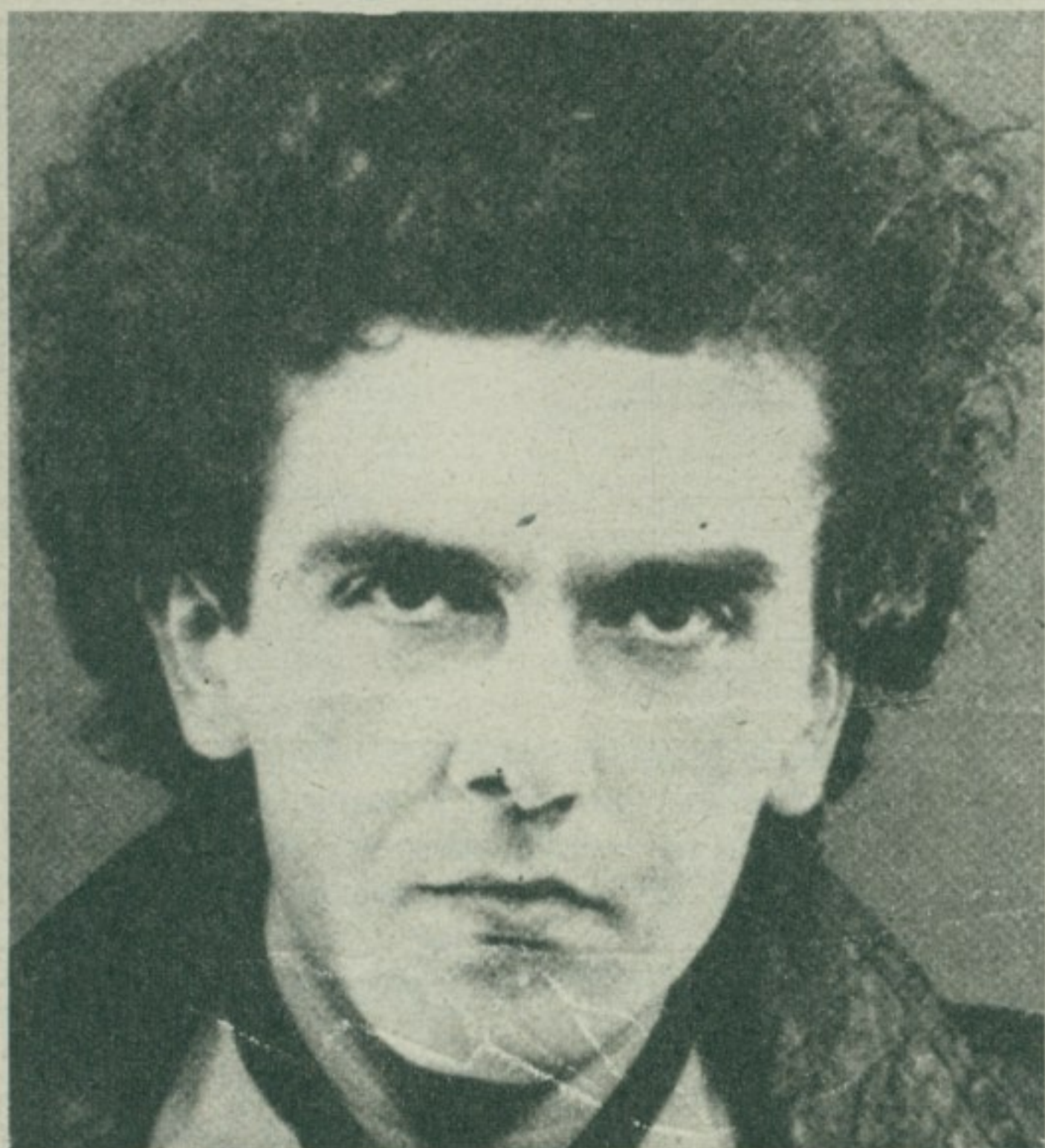

ПАРЕ

ВЕЗАЛИЈУС

ЖИП Страна

МИРЗИНО ЈАТО

Већ месец дана слушамо на радио-таласима пријатан бас у песми „Апсолутно твој“. То је глас Мирзе

Алијагића кога прате Горана Лончар и Ивана Клисић. Плоча са композицијама „Апсолутно твој“ и „Пада снег“ про-

БИ ЦИЗ (bee gees)

Почетком фебруара изишао је нови албум групе БИ ЦИЗ чији је назив „Спиритс хевинг флоун“ („Spirits Having Flown“). Браћа Гиб су дуго и напорно радили на овој плочи, вероватно и сами свесни колико ће теško поновити успех своје претходне плоче, „Грозница суботње вечери“. Међутим, изгледа да им је ипак пошло за руком да сниме плочу која ће бити потврда њиховог усмерења. У поплави фанк и диско-музике, оно што браћа Гиб сада раде сигурно је тренутно најбоље у свету.

Нова плоча вероватно неће успети да надмаши славу претходне, али ће се сигурно дуго слушати и поред тога што се на њој не налазе композиције као што су „Стејинг елајв“ („Staying Alive“) или „Хау дип ис јур лав“ („How Deep Is Your Love“).

Сингл „Ту мач хевен“ („Too Much Heaven“), скинут са албума, већ се налази на врху топ-листа широм света. У Америци ће БИ ЦИЗИ, захваљујући овој плочи, још више учврстити своје позиције, што је потпуно оправдано.

Плоча „Спиритс хевинг флоун“ је по свом садржају слична „Грозници“. Наиме, и овога пута, поред фанки-музике, на албуму има и неколико изврских балада које ће се слушати са уживањем. Једина замерка односи се на сувише високо певање Берија Гиб, и то у појединим песмама, што је непотребно и понекад замара. Некима смета и сличност композиције „Антил“ („Until“) са извесним песмама Стивија Вондера. Наравно, ово су само ситнице и општи је утисак да су БИ ЦИЗИ направили изузетну плочу којом могу бити задовољни.

дата је за само десет дана у 20 000 примерака.

Реч је о новој групи МИРЗИНО ЈАТУ, која је основана крајем 1978. године. Успех је дошао веома брзо. Композиција „Апсолутно твој“ постала је хит оног тренутка када смо је први пут чули. Томе је сигурно допринела ТВ емисија „Поп-експрес“ у којој је МИРЗИНО ЈАТО дебитовало. Мирза Алијагић је члан хора Сарајевске опере и студент Ликовне академије. Први пут је као певач забавних мелодија наступао у „Првом аплаузу“ 1977. године у Бањалуци. Сусрет

са композитором Сеадом Липовачом и писцем текстова Марином Туцаковић довео је до хита „Апсолутно твој“. После успеха који је постигао првом плочом, Мирза ће наставити да и даље сарађује са истом екипом. „Све смо испланирали до танчина, па није чудо што смо постигли оволики успех. Певам у диско-звучу јер се то сада тражи. Да ли ћу и даље тако наставити, зависи од публике“, рекао нам је Мирза.

Адреса: Мирза Алијагић, Народно позориште 71000 Сарајево

КЕВИН КОЈН (KEVIN COYNE)

КЕВИН КОЈН је већ дуго присутан у музичком свету Енглеске. Издао је велик број плоча, али оне једноставно нису успевале да нађу пут до слушалаца. Специфичност њихових мелодија и компликованост текстова, деловале су, понекад, одбијајуће и место се стицао утисак да Кевин потпуно свесно избегава употребу једноставнијих и прихватљивијих композиторских решења.

Музичку каријеру Кевин је почео 1969. године. Тада је из Престона, где је радио као психолог у једној клиници, дошао у Лондон и придружио се групи САЈЕРИН (SIREN) као вокални солиста. После два албума напушта састав и одлучује се за каријеру солисте. Те, 1972. године, излази му и деби плоча „Case Hi-

РОКИ ШАРП И РИПЛЕЈС

— ROCKY SHARPE AND THE REPLAYS —

У последње време често смо преко радија слушали песму „Рама лама динг донг“ коју изводе РОКИ ШАРП И РИПЛЕЈС. Овај састав настао је пре три године. Тада се звао РОКИ ШАРП И РЕЈЗЕРС и по малим клубовима Енглеске свирао је искључиво старе рок-ен-рол хитове. Чланови овог састава су преко дана радили, а у вечерњим часовима, из хобија, бавили су се музиком. Имали су извештај број присталица, који су их помагали и водили, али неки већи успех нису постизали. Почетком 1977. године група је одлучила да се расформира. Шеф састава Роки Стад (Rocky Stud) и његов брат Џони (Johnny) позлаче се из света музике, а њихов друг Мед Ден Хегерти (Mad Den Hegarty), који је у групи певао бас, основао је нови састав, нама познат као ДАРТС. После кратког времена ДАРТС су од потпуно непознатог састава, чија музика није никог занимала, постали једна од познатијих група у Енглеској. Њихови хитови су се смењивали на листама популарности и ово је натерало браћу Стад да поново окушају своју срећу. Са својим старим пријатељима снимили су стару композицију „Рама лама динг донг“ и она је постигла огроман успех.

Саданњи чланови групе су, поред Рокија и Џонија, још и допадљива певачица Хелен Хајвотер (Helen Highwater) и Дик Харт (Dick Hart).

И поред успеха који је постигла, група још не приређује концерте јер није окупила пратећи ансамбл. Желе прво да издају још неколико плоча и да онда, са довољно материјала, крену на велику турнеју и тако се публици представе у најбољој светлости.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

АПСОЛУТНО
ТВОЈ

Музика:
Сеад Липовача
Текст: М. Туцаковић
Пева: МИРЗИНО ЈАТО

Апсолутно твој
Апсолутно мој
Само ми смо тај
Специјалан број
Апсолутно твој живот је мој

Перманентно мој
Перманентно твој
Само ти си тај
Специјалан број
Перманентно твој живот је мој

Апсолутно мој си број
Апсолутно ја сам твој
Генијалан ми смо спој
Перманентно бићу твој

story», а нешто касније потписује уговор са диско-кућом Вирџин. Поред тога што снима плоче, Кевин често пише и за позориште. Данас се у Лондону на сцени неких позоришта изводи неколико његових дела.

пуно стране, одједном постају актуелне. Његова прет последња плоча »Dynamite Daze« добила је подршку критике и постигла, први пут у Кевиновој каријери, комерцијални успех.

Крајем јануара појавио се последњи албум Кевина Којна, »Millionaires and Teddy Bears«. Овим остварењем он је још једном доказао да је композитор изузетних квалитета. На плочи говори о проблемима младих који се често заборављају. Најчешће су то композиције о деликвентима, напуштенима и о онима које је друштво одбацило. Албум је Кевина уврстио међу најталентованије и најискреније енглеске музичаре. И поред чињенице да је ветеран у овом послу, његово време тек долази.

НАША КАРИКАТУРА

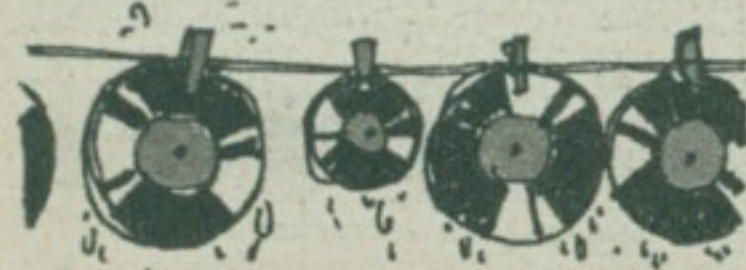

PETER TOSH

БЕРЗА ПЛОЧА

Желео бих да продам следеће ЛП плоче: »Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band« (Peter Frampton and BEE GEES), »Breakout« (DEAD AND KIDS) и »Такав је живот« (ПРО АРТЕ). Продајем и синглове: »Mexico« (THE LES HUMPHRIES SINGERS), »Ma Baker« (BO-NEY M), »Fernando«, »Mamma Mia«, »Money, Money, Money« (ABBA), »Five by Five« (ROLLING STONES) и многе друге заинтересованим шаљем списак.

Зоран Станковић,
блок »А« 1/3
16220 Грделица

TOP-ALISTE

МАРТ 1979.

ДОМАЋА

1. АПСОЛУТНО ТВОЈ —
Мирзино јато

2. БИТАНГА И ПРИНЦЕЗА —
Бијело дугме

3. ЈУЛИЈАНА —
Сребрна крила

4. САМИ СЕБИ МИ СМО КРИВИ —
Море

5. ВРАЋАЛА СЕ ЈЕЛЕНА —
Изазов

6. ДИВЉЕ ЈАГОДЕ —
Дивље јагоде

7. САН — Мери Цетинић

8. ИДЕШ МИ НА НЕРВЕ — YU група

9. ДОМОВИНО МОЈА —
Септембер

10. ЛУТНА СА НАСЛОВНЕ СТРАНЕ —
Рибља чорба

СТРАНА

1. TRAGEDY —
Bee Gees

2. HEART OF GLASS —
Blondie

3. DRIVER 67 —
Driver 67

4. CHIQUITITA —
Abba

5. I WAS MADE FOR DANCING —
Leif Garrett

6. LUCKY NUMBER —
Lene Lovich

7. RAMA LAMA DING DONG —
Rocky Sharpe and the Replays

8. HIT ME WITH YOUR RHYTHM STICK —
Ian Dury and the Blockheads

9. DON'T LOOK BACK —
Peter Tosh and Mick Jagger

10. STUMBLIN' IN —
Chris Norman and Suzi Quatro

ВЕЗЕЛЕ ИГРАРИЈЕ ЗА МАЉЕ И СТАРИЈЕ

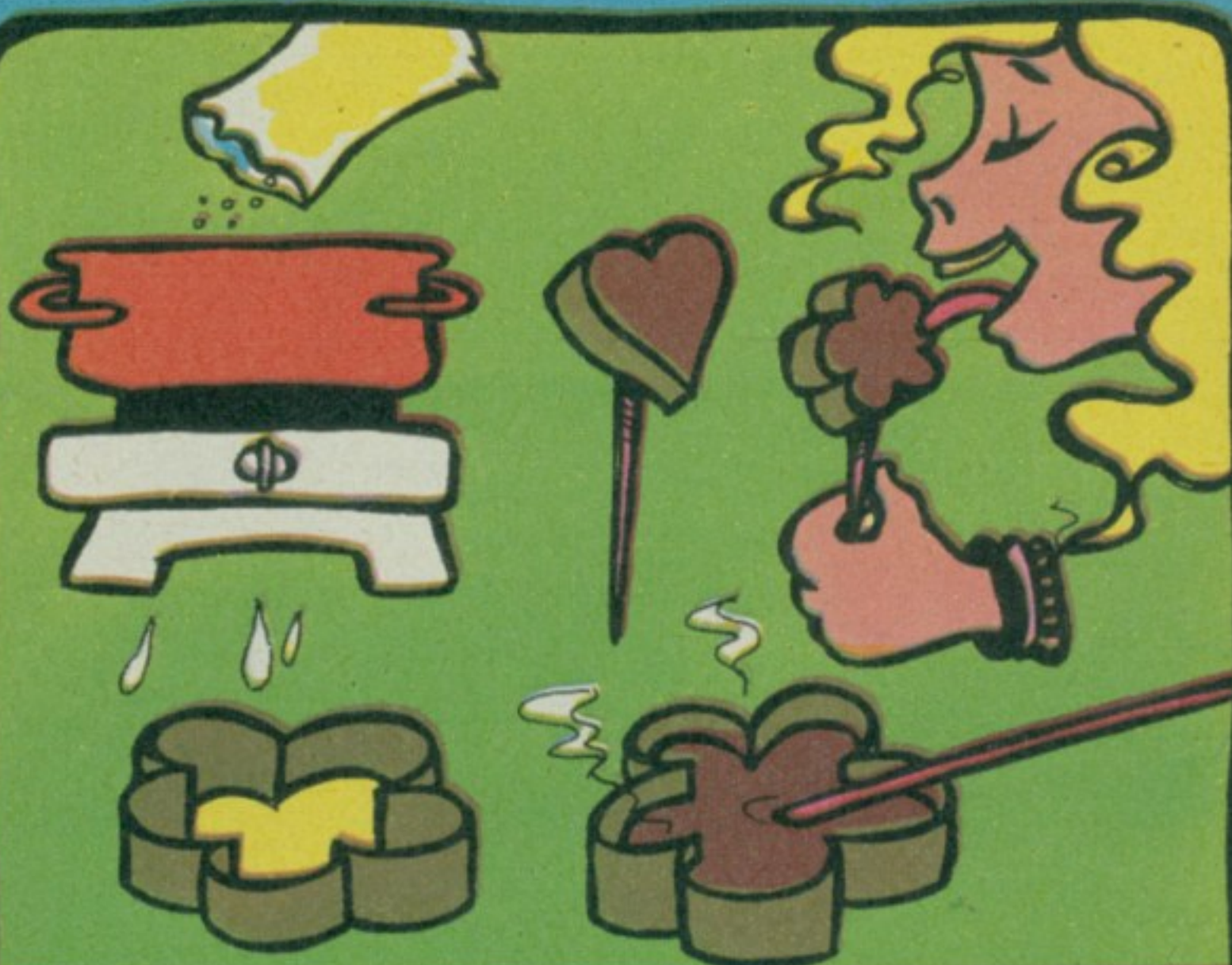
1

На стару или прснућу плочу, налепите исечену у круг слику певача или глумца кога волите, па плочу окачите о зид као слику.

Идеја: Весна Павловић, 19344 Вратарница код Зајечара.

Плочама, старим или новим, украсите зид тако што ћете их помоћу ексерчића окачити на зид. Распоредите их по свом укусу. Кад хоћете плоче да слушате скините их са зида.

Идеја: Власта Зубчић, 41000 Загреб, Кулушићева 7/III

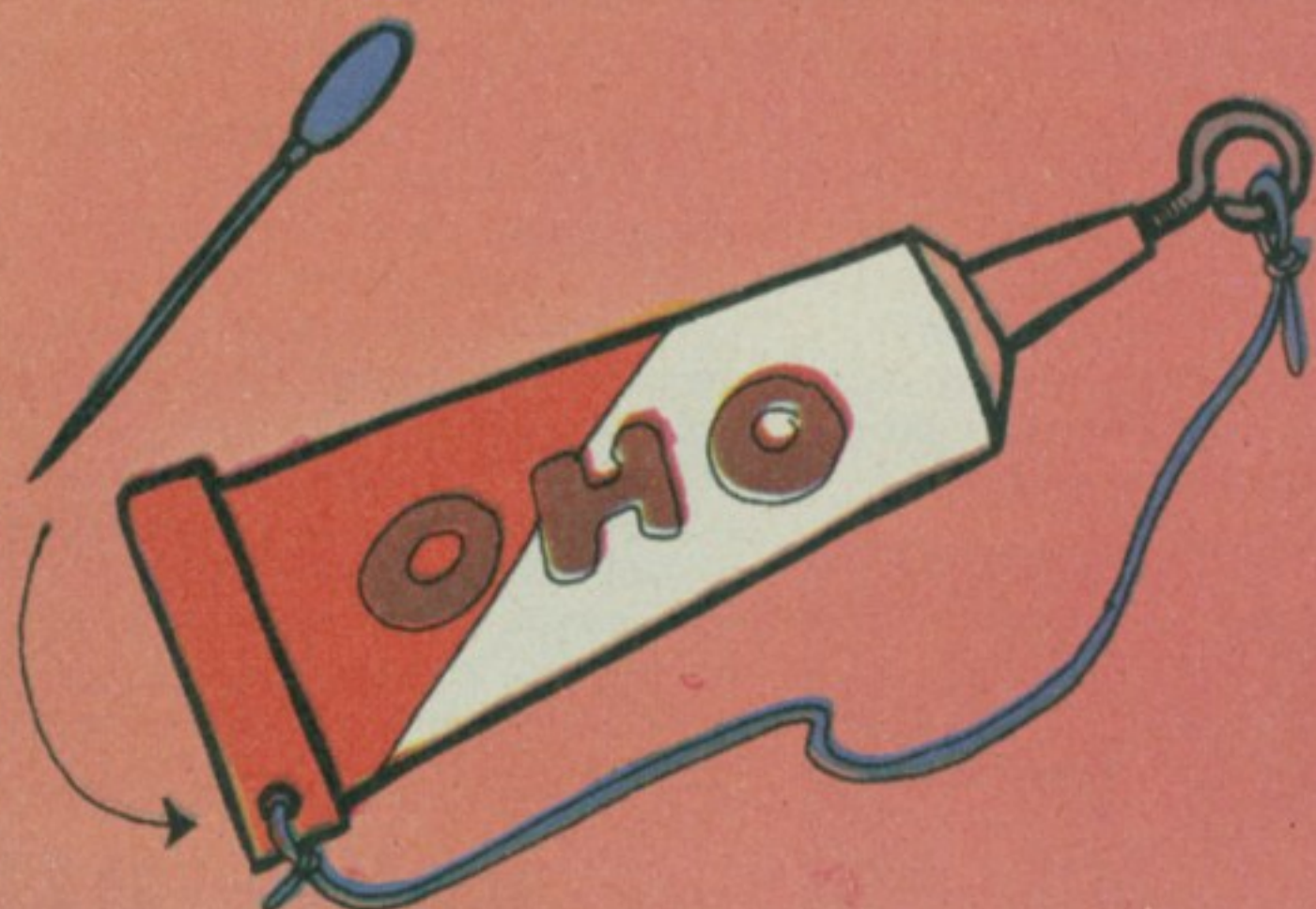

2

Растопите шећер у шерпи, па кад пожути и постане течан, улијте га у мале калупе (модле), које сте претходно намазали уљем. Док је шећер врућ и течан, утакните у њега чачкалицу. Кад се шећер стврдне (после око пола сата) извадите шећер из модле и — имате лилихип.

Идеја: Сања Валентић, 41000 Загреб, Кријесница 25.

3

Да не бисте губили запушач од ОХО лепка, завежите га за дебљи крај, пробушите шилом или дебелом иглом ле пак при дну тубе, провуците кроз ту рупицу други крај крај краја, па га вежите.

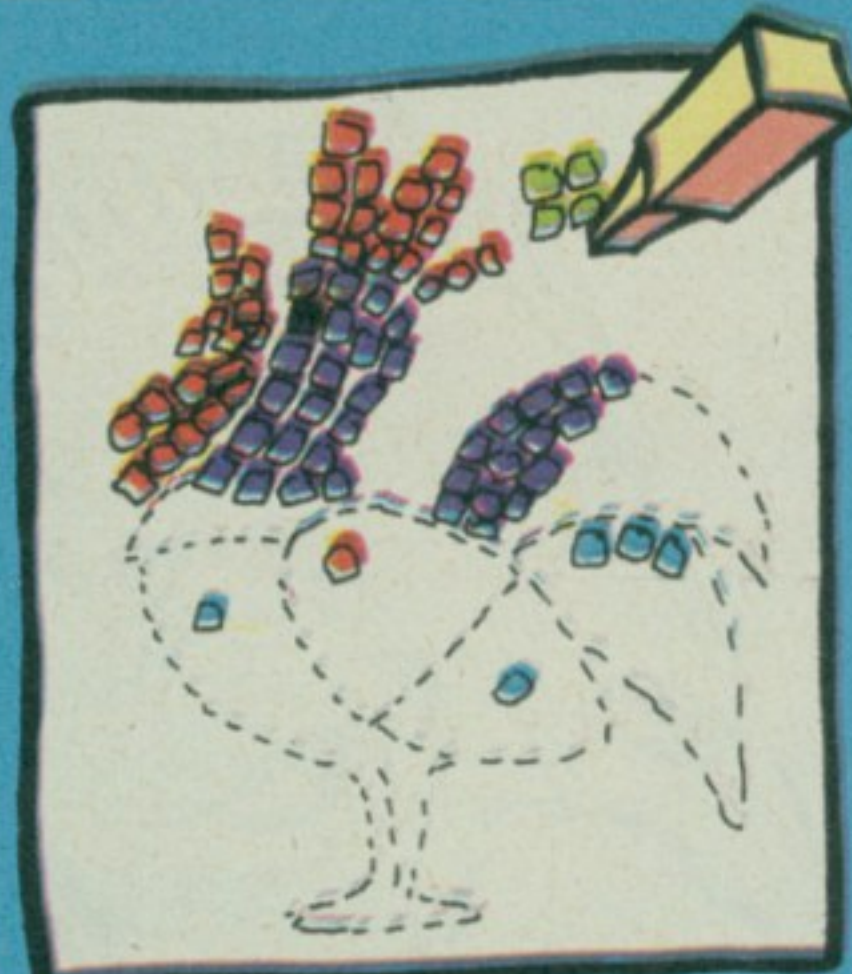
Идеја: Слободан Алексић, 11132 Жарково, Макишка 44

4

На пластичној флаши изрежите дугуљасте прозоре али да остану поклопци које ћете савити тако да буду под правим углом на флашу. Пробушите рупу на дну флаше и на запушачу „укопајте“ (немојте пробушити кроз) малу рупу, па кроз доњу рупу провуците штап чији ће врх упасти у „укопану“ рупу на унутрашњости запушача. Штап закопајте у земљу, а када дуне ветар, флаша ће се окретати као ветроказ.

Идеја: Драгана Павковић, 79000 Мостар, Рударска 77 Б.

5

Исеците кромпир као на слици, тако да добијете малу површину квадратног облика (2 x 2 мм). Исеците толико кромпира колико боја користите у раду, скицирајте слику, па је радите у мозаику на тај начин што ћете умикати комаде кромпира у боју и отискивати их као печате на папир. Тако се могу направити веома лепе слике.

Идеја: Весна Арсић, 38213 Прилужје, Косово.

6

Боксерску крушку направите тако што ћете у неку мрежицу (може и оне у које се пакују поморанце или земичке) ставити лопту, па крајеве мрежице увезати јако конопцем, а конопце затегнути и везати за дрво и за шип пободен у земљу.

Идеја: Милослав Бошковић, 11000 Београд, Васе Пелагића 16.

Узмите комад шперплоче или даску жељене величине, залепите дуж ивица неколико штапаљки и укуцајте држаче за вешање о зид. Тако сте направили огласну таблу на коју можете качити обавештења.

Идеја: Мирсад Шарановић, 74260 Тешањ, село Тречке.

У легенди за илустрацију „Битка код Драча“ дошло је, у једном делу тиража, до погрешног сажимања и распореда материјала, па зато објављујемо тај текст поново у целини.

БИТКА КОД ДРАЧА

У 11. веку Византију су потресале многе невоље. Цареви из династије Комнина нису успели да држе јужнословенске народе под својом влашћу. Устанком који је водио Војислав византијске власти ослободила се и Зета.

Али, после пропасти Самуиловог царства, 1018. године, под власт Византије поново су дошле бутарске земље. Године 1072, пошто је Византија завладала и Самуиловом државом, букнуо је устанак у Македонији под Георги Војтехом. Папа Гргур VII, ширећи свој утицај на Балкан, добија вазалску заклетву од хрватског краља Звонимира приликом његовог крунисања, а затим шаље знаке краљевског достојанства зетском краљу Михаилу. Македонски устаници обратили су се за помоћ Михаилу и он им шаље сина Бодина са око 300 војника и војсковођом Петрилом. Кад је Бодин стигао у Призрен, македонска владетелка га је прогласила за цара и дала му име Петар. После неколико победа устаника почетком 1073. године устанак је ипак угушен и у целој Македонији

поново је успостављена византијска власт.

Истовремено са догађајима на Балкану, Византија је имала и губитке на Истоку, где су јој Турци Селџуци отели део азијских покрајина. На византијски престо бацио је тада око и нормански ратник Робер Гискар. Међу сиромашним норманским витезовима који су у првој половини 11. века нагннули у анархичну Јужну Италију, да се тамо обогате, Гискар се истицао снагом, храброшћу и смислом за организацију. Многе феудалне поседе које су приграбили нормански витезови он је повезао у велику феудалну државу и назвао се „војводом од Апулије и Калабрије“. Византијци су држали Бари па се потрудио да их што пре истисне са ове територије, а онда крене у освајање византијског престола.

Полазна тачка у борби са Византијом било је освајање Драча, данас град и пристаниште у Албанији, још у старом веку важног трговачког центра повезаног са Цариградом чувеном цестом Via Aegnatia. Нормански војвода напао је Драч у јуну 1081. године са

око 150 норманских и хрватских бродова, под поморским војводом Јаковом, и око 30 хиљада војника. Млетачко-византијска флота, коју је водио дужд Силвије, потукла је код рта Палија, северно од Драча, норманско-хрватску флоту и тако пресекла

Гискарове прекоморске везе. На копну је опсада настављена. Нормани су 18. октобра потукли цара Алексија I Комнина кад је покушао да деблокира град. После дуге борбе Драч је коначно пао 21. фебруара 1082. године, али Нормани су га изгубили

већ следеће године, заједно са свим местима која су заузели на Балкану. Српски краљ Урош II Милутин отео је Драч Византији 1296. године. Касније, град је потпао под Душанову власт, поново га заузима Византија, а затим Млечани, Турци...

МИНИ ФОРМУЛЕ МАКСИ УСПЕХ!

30 ДИН.

Комплет 50 ДИН.

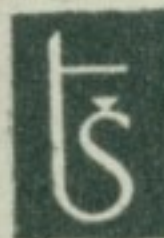

30 ДИН.

Драги читаоци

На нашој слици видите популарне књижице МИНИ ФОРМУЛЕ у природној величини.

- МИНИ ФОРМУЛЕ садрже све формуле из математике, физике и хемије.
- МИНИ ФОРМУЛЕ су универзални приручници за основце, средњошколце и студенте.
- МИНИ ФОРМУЛЕ можете наручити дописницом или писмом. Послаћемо одмах. Платићете када примите. Наша адреса је:

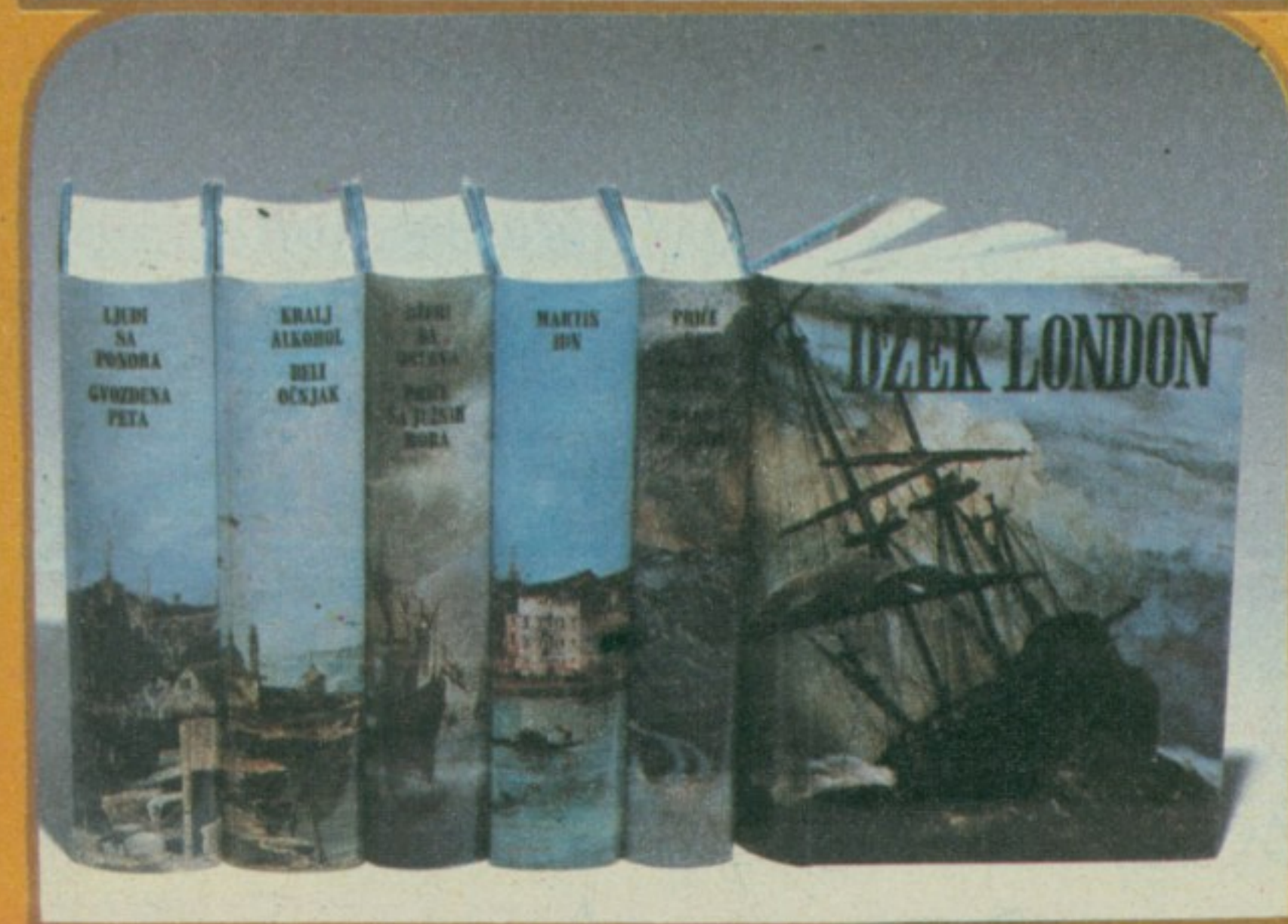
Биро за публицистику — МИНИ ФОРМУЛЕ
71000 САРАЈЕВО ул. Валтера Перића бр. 3/III

ДОКТОР БАКСУЗИЋ:

ТЕШКА ОПЕРАЦИЈА

НАРОДНА КЊИГА препоручује вам своја издања из библиотеке КЊИЖЕВНОСТ ЗА ДЕЦУ

И ОМЛАДИНУ

1. ЈУНАЦИ ЦРТАНОГ ФИЛМА

Сарадња са „Вуком Караџићем“

- НЕОБИЧНЕ ЗГОДЕ ПЕРЕ ДЕТЛИЋА И ЊЕГОВИХ ПРИЈАТЕЉА
- МЕДВЕД ЈОГИ И ЊЕГОВА ДРУЖИНА
- ПУСТОЛОВИНЕ ВИКИЈА ВИКИНГА

Књиге су у тврдом повезу са четворобојним илустрацијама у заштитној кутији од картона у боји. Писмо: ћирилица — латиница.

СА КЊГАМА БИБЛИОТЕКЕ „ЈУНАЦИ ЦРТАНОГ ФИЛМА“ ПРУЖИЋЕТЕ ПРАВО ЗАДОВОЉСТВО ВАШЕМ ДЕТЕТУ У СВАКОМ ТРЕНУТКУ.

Цена: 750.— динара

2. РОМАНИ АРСЕНА ДИКЛИЋА

УЖИВАЛИ СТЕ У ТЕЛЕВИЗИЈСКОЈ СЕРИЈИ „САЛАШ У МАЛОМ РИТУ“ — УЖИВАЈТЕ САДА У КЊИГАМА ПРЕМА КОЈИМА ЈЕ СЕРИЈА СНИМЉЕНА!

- САЛАШ У МАЛОМ РИТУ
- ЈЕСЕН У МРТВАЈИ
- МОРИШКИ СНЕГОВИ
- УЖИВАЛИ СТЕ У ФИЛМУ „НЕ ОКРЕЋИ СЕ СИНЕ“ — УЖИВАЈТЕ САДА У КЊИЗИ „НЕ ОКРЕЋИ СЕ СИНЕ“ ПРЕМА КОЈОЈ ЈЕ СНИМЉЕН ФИЛМ.

ТЕЛЕВИЗИЈСКА СЕРИЈА И ФИЛМ СУ ЕМИТОВАЛИ И ПРОШЛИ — КЊИГЕ ОСТАЈУ ВЕЧНО

ДРУГУЈТЕ СА ВАШИМ ОМИЉЕНИМ ЈУНАЦИМА УЗ КЊИГУ!

Књиге су илустроване фотографијама из телевизијске серије „САЛАШ У МАЛОМ РИТУ“, из филма „НЕ ОКРЕЋИ СЕ СИНЕ“ као и илустрацијама одабраним на децембарској конкурс „ПИШИ И Цртај САЛАШ“ у организацији ревије „Студио“.

Ћирилица, формат 14x20, повез: тврди.
Цена: 600.— динара

3. ПОЕМЕ ДОБРИЦЕ ЕРИЋА

Ерићев поетски свет јединствен је у нашем савременом певању и детињству непосредност, хумор и питањем стих — ето врлина ове Ерићеве поезије, блиске колико малом читаоцу толико и публици свих генерација.

- ВАШАР У ТОПОЛИ
Цена 65.— дин.
- ТОРТА СА ПЕТ СПРАТОВА
Цена 85.— дин.
- ДОЛИНА СУНЦОКРЕТА
Цена 90.— дин.

Формат 13,5x20,5, повез: броширан — ћирилица
Цена Комплекта: 240.— дин.

4. ИЗАБРАНА ДЕЛА ЦЕНА ЛОНДОНА

Сарадња са БИГЗ-ом и РАДОМ

Изабрана дела садрже шест књига:

- БЕЛИ ОЧЊАК — КРАЉ АЛКОХОЛА
- ПРИЧЕ СА ДАЛЕКОГ СЕВЕРА — ГЛАС ДИВЉИНЕ
- ЦЕРИ СА ОСТРВА — ПРИЧЕ СА ЈУЖНИХ МОРА
- ЉУДИ СА ПОНОРА — ГВОЗДЕНА ПЕТА
- МАРТИН ИДН
- МОРСКИ ВУК

Књиге су штампане ћирилицом и латиницом, у тврдом повезу са заштитним, вишебојним омотом, формата 13x20.

Цена: 1.200.— дин.

ИРО „НАРОДНА КЊИГА“, Београд, Шафарикова 11

НАРУЧБЕНИЦА Пз. 23/III

ОВИМ НЕОПОЗИВО НАРУЧУЈЕМ КЊИГЕ ПОД БРОЈЕМ 1, 2, 3, 4 (заокружите бројеве које наручујете)

1. ЗА ГОТОВО — по цени од бруто динара _____ уз попуст од 10%, тако да ћу износ од динара _____ платити поштару кад ми уручи књиге.

2. НА ОТПЛАТУ — по цени од динара _____ коју ћу вам суму отплатити у _____ месечне рате. (Најмања рата је 100.— динара). Уколико износ од динара _____ отплатим у 6 месечних рата неће ми се зарачунавати камата од 6%. Рате ћу уплаћивати до 10-ог у месецу до исплате целе суме.

У случају спора надлежан је I општински суд у Београду.

(Презиме, очево име и име)

(Поштански број, место, улица и број)

(Радна организација у којој је купац запослен)
М. П.

Овера радне организације за купце на отплату

(Потпис купца, бр. л. к. и где је издата)

Купци на отплату оверавају наручбеницу у радној организацији где раде а пензионери при куповини на отплату прилажу последњи чек пензије.

Књиге можете поручити:

- Код издавача, 11000 Београд, Шафарикова 11
- У Салону „Народне књиге“, Цетињска 6. У Сервису „Народне књиге“, Николе Спасића 2. Члановима Клуба читалаца „Народне књиге“ уобичајени стални попуст од 20%.

У нашим пословницама у:

- Новом Саду, Фрушкогорска 4
- Смедереву, Липе, Маршала Тита 30
- Лесковцу, Балканска 15-а
- Ченту, Жарка Зрењанина 64
- Скопљу, Бит Пазар 66
- Сарајеву, Синђелићева 1

ПОВРАТАК

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

Зоран Поповић

Ничег занимљивог нема у таквом путовању. Превалити пут од десетак светлосних година, а при том не видети ништа, заиста није привлачно. Утешно је само то да човек и није свестан тог пута, да све то време проведе замрзнут у хибернатору и да се на крају буди тек на одредишту. Векови, па и еони, могу се тако провести у летелици која се такмичи са светлошћу...

Будећи се наомак Земљи, сетих се претходног буђења. Било је то када је летелица стигла на одредиште, на планету чија је густина била тако смешно мала да смо поверовали у грешку аутоматског астрогатора. Сигнал који нас је водио није могао потицати одатле; на таквој, гасовитој, планети немогуће је било очекивати било какав живот, понајмање разуман. Ипак, грешке није било. Оно што нам је речено или, тачније, утиснуто у нашу свест, јасно је сведочило да смо стигли на право место.

Док је наш звездоплов кружио у орбити око те гасовите планете, свест су нам заплускивали таласи мисли упућене нама и прилагођени нашој моћи поимања. Упућени раси која је нагло прерасла саму себе и упутила се ка звездама не сачекавши да њене духовне вредности бар достигну ниво на ком се вратоломно брзо нашла технологија.

Не можемо схватити ни различитост самог нашег Свемира, а још мање све свемире у њему и оне у коме је он, све нивое и одсечке постојања, суштину свести. Није требало да долазимо све док нам је за пут потребна летелица и било каква заштита од спољњег Свемира. Треба да се вратимо и сачекамо време, тренутак када ћемо бити довољно одрасли за Сусрет...

То је било све. И вратили смо се. Платетнило Земље на екрану није изазивало никакву носталгију. Сувише мало нашег субјективног времена је протекло од када смо је напустили. Свега неколико дана. За нас је била занемарљива чињеница да је наш пут по земаљском мерењу времена потрајао неколико векова.

Тога смо постали свесни тек кад смо се спустили и кад нас на кос-

модрому нико није сачекао. Не баш нико, био је тамо један човек. Један једини.

Послали смо бесмртни

Неодређене старости, прилично чудно одевен, говорио је тако правилним језиком да је то деловало неприродно. Суво и кратко, готово би се рекло незаинтересовано, обавестио нас је:

— За време ваше одсутности на Земљи су се догодиле многе промене. Да бисте могли да се укључите у нормалан живот биће потребно да прођете кроз извесне припреме. Пођите за мном!

Окренуо се и пошао. Не знам шта смо очекивали. Свечан дочек, говоре, цвеће... Или макар радозналост да се сазна где смо све били и шта радили. Ма шта, само не овакав дочек, ако се то и може назвати дочеком.

Пошли смо за човеком који нас је увео у једну просторију главне зграде космодрома. Позвао нас је да поседамо и, кад се уверио да смо сви заузели места, пришао нечему налик на говорницу. Очекивао сам да ће нам сада објаснити зашто наш долазак није изазвао никакво интересовање. Али, он само укључи нешто на пулту испред себе и осветли огромни екран.

Призори су се низали, а он би само понеки кратко прокоментаришао, тачно погађајући када је то потребно.

— Ово је само оно најосновније, само оно што је потребно да бисте се снашли у почетку. Све детаље који вас занимају можете сазнати накнадно! — изговори човек и остави нас саме.

Ћутали смо забављени свако својим мислима. Збуњени, радосни, разочарани, у сваком случају запрепашћени.

Бесмртност! На Земљи је остварена бесмртност!

Још ошамућен оним што сам сазнао, изиђох из зграде космодрома и покушах да пронађем начин да се превезем до града.

Неко возило, пре бих рекао лебделица јајастог облика, бешумно се заустави испред мене.

— Уђите, одвешћу вас до града! — рече возач.

Помислио сам да је то нека врста таксија и уђох.

— Где желите да вас одвезем?

Нисам био сигуран где желим, али за сваки случај рекох му своју адресу надајући се да та зграда, улица, тај део града постоје. Возач само климну главом.

У сјајном сјајану

Није укључио никакав уређај, није имао ни управљач, али возило се мало одиже од земље и крену ве-

Улице су биле празне. У ресторану је владао непрекоран ред, али у њему никог није било.

ликом брзином. Једва сам имао времена да летимице уочим необичне архитектонске облике покрај којих смо пројурили, кад се нађосмо у улици коју сам одмах препознао. Благо и без трзаја зауставио се пред мојом зградом. Изишао сам и окренуо да запитам шта стаје војња, али он је без речи већ одјурio.

Улица је била пуста. Никога није било ни на степеништу зграде.

Ушао сам у свој стан. Био је исти онакав као кад сам га напустио. Изгледало је да сам малопре изишао у шетњу и сада се враћам. Ипак, све је деловало некако нестварно, осећао сам се непријатно.

Зар је остварени сан о бесмртности толико изменио лице Земље и људе?

Таква размишљања већ сама по себи нису пријатна, а нарочито на празан стомак. Гласно крчање подсети ме да од јуче нисам ништа јео.

Обукао сам се на брзину и пошао до угла, до ресторана у који сам често навраћао.

Још пре него што сам ушао, знао сам шта ћу видети.

Ресторан је био потпуно празан. Столови*за којима није било никога били су застрти чистим чаршавима, све је било у непрекорном реду, једино није било никог.

Ипак, седох за један сто крај прозора и загледах се у пуну улицу.

— Шта желите за јело? — трже ме изненада глас иза леђа.

Исшо лице

Осврнух се и угледах келнера који ми је изгледао некако познат. Ваљда ме је и раније послуживао овде, помислих, али одмах схватих да је тако нешто немогуће: последњи пут сам овде јео пре неколико стотина година! Келнер ми је изгледао познат... Па наравно, налик је на онога што нас је дочекао на космодрому и онога што ме је довезао до куће. Потрудих се да ми глас звучи мирно:

— Желео бих супу, телећу шницлу, салату и пиво!

Донео ми је поручено и ја све то

**ЈЕДНА
АЛИ
ВРЕДНА**

Лакомац убија и кокошку која носи златна јаја

(Грчка пословица)

у сласт слистих, заборављајући за тренутак на све остало.

— Да платим! — позвах.

Келнер ми је пришао и са укореним смешком објаснио:

— Нема никаквог плаћања! Уосталом, одавно на Земљи не постоји новац... А сада бих вас замолио да одлучите да ли ћете се преселити у град или остати овде!

— Где да се преселим? Па шта је ово? Зар ово није град?

— Не, ово је музеј! Или ако хоћете, део старе насеобине конзервисан да служи као музејски експонат!

Хтедох да упитам још штошта, али само, не знам зашто, процедих:

— А где су остали моји другови?

— Већина је у граду, само сте ви и још двојица дошли овде. Ја сам вам на услузи и помагаћу вам у свему ако одлучите да останете овде...

— Ви нисте келнер?

— Наравно да нисам! Ја сам ту...

— Знаш, знам! — прекидох га. — Реците ми онда, да ли можете да ми објасните...

— Све што желите — прекиде сада он мене.

— У реду. Почнимо онда од тога што ћете ми рећи шта се то збило на Земљи откако смо ми отишли?

— Оно главно већ знате. Остварен је вековни сан човека о бесмртности...

— Откуда онда да је све тако пусто? Нормално би било да свуда врви од људи, јер ако нико не умире, Земља би већ требало да буде пренасељена!

Ваше размишљање је логично, али истина је нешто друго!

Ја сам робој...

Не обазирјући се на мој покушај да га прекинем, наставио је мирним гласом:

— Бесмртност је постигнута, али не онаква на какву ви мислите! Телесна бесмртност је немогућна, то се схватило тек када је плаћена висока цена експериментисања, када су генетске промене изазване вишегодишњим трудом довеле до тога да људски род ступи на пут неповратне пропасти! Ипак, није све било изгубљено. Мисао, мишљење, оно што, у ствари, чини личност, то се могло сачувати за вечност! Последња генерација избегла је изумирање. Њихови мозгови су сачувани!...

— Мозгови! Само мозгови? — крикних — А ви? Како...?

Пре него што ми је одговорио, почео сам да схватам. Зато ме не изненадише много његове речи:

— Ја сам робот, како бисте то ви рекли. Али не онакав какве ви знате. Тачније би било рећи да ово што видите пред собом представља само вештачки створен чулни пријемник! Ја, мој мозак, налазим се на сигурном месту, у хранљивом раствору под инфраливелним зрацима, заштићен од сваке опасности, а сва моја чула, цело моје тело, замењује то што видите пред собом. Мој субјективни осећај је као да сам сам присутан, видим, чујем, имам осећај додира, једноставно, преко тог, како ви мислите, робота, учествујем нормално у физичком животу! Једина разлика је у томе што више нема репродукције! Али, није ми потребна! Ја сам вечан, а своје тело могу да мењам кад год ми затреба...

Последњом реченицом ми је одговорио на питање које сам управо намеравао да поставим: шта бива кад се робот поквари или оштети. Како сам ја ћутао, он настави:

— Вероватно вас занима шта ћете сада ви радити? То зависи од

вас. Слободни сте да чините што год желите, а ја вам саветујем да што пре дођете у енцефалотеку и обезбедите вечни живот. Не можете знати колико ће још ваше тело трајати. Боље да га што пре напустите и узмете свој чулни пријемник. Неки од ваших другова су то већ учинили и...

— Морам ли?...

— Наравно да не! То је ваша лична ствар. Можете чекати док не остарите или се тешко разболите, а можете и умрети на стари, примитиван начин! То је ствар вашег избора!

— Добро, у том случају ћу мало сачекати са одлуком! А да ли бих могао мало да разгледам град, мислим онај ваш, не овај стари?

— Свакако! Можете чинити све што желите! Одмах ћу вам набавити возило...

— Не, хвала, радије ћу прошетати!

Понудио ми се да пође са мном. Нисам имао ништа против.

Нисмо јегуни!

Добро сам се уморио шетајући. Срео сам уз пут неколико својих другова, који су, као и ја, били у недоумици шта да раде. У готово пустом граду ми смо представљали једину бучну групу људи. Сретали смо, додуше, и по ког хуманоидног робота, али њих је било врло мало на улицама. Најзад се нас двадесетак окупи у једном великом локалу у центру. Покушавали смо да мирно поразговарамо о свом положају. Сви смо углавном били под јаким утиском сабласно празног града и мање или више депримирани оним што смо видели.

Цивилизација коју смо затекли на Земљи била је заиста нешто о чему нисмо могли ни сањати кад смо полазили на пут ка звездама, али све је било тако мртво, мада вечито живо! Тај парадокс нас је збуњивао, то јалово постојање плашило...

Робот који ме је од почетка пратио повремено би нас упуњивао у оно што нисмо разумели, трудећи се да поједностави и прилагоди нашој моћи схватања оно што би нас занимало.

У једном тренутку се укочио, као да се искључио. Кад је опет живнуо, рече:

— Сад су ми баш јавили да се враћа још један космички брод! Тај је отишао још пре вас! Нико није веровао да ће се икад вратити. То је „Нова Земља“ који је требало да поведе колонисте у сазвежђе Ориона! Можда би било добро да и ви пођете да га заједно дочекамо. Ви ћете им лакше објаснити промене које их овде очекују!

Моји другови и ја стајали смо по страни док је робот прилазио „Новој Земљи“. Гледао сам људе и жене који су излазили из брода. А онда ме обасја једна мисао: „Ништа није изгубљено! Земља ће поново оживети! Ови несудбени колонисти далеке звезде вратиће живот својој постојбини!“

Изгледа да су на сличну помисао дошли и остали. Видео сам око себе многа озарена и насмејана лица.

— Па, лепо! — рекох гласно.

Заори се спонтан аплауз док су нас придошлице зачуђено посматрале.

— А ко жели, може да буде и бесмртан! — рече робот са савршено озбиљним изразом на правилном лицу.

— Сада већ много више верујем у бесмртност Човека! — рекох и упутих се према новодошћима.

укрштене речи

ДАНИ ДУГИ, ДАНИ КРАТКИ...

1. Најкраћи зимски дан, зимски солстициј (око 21. децембра); 2. Време кад је дан најдужи, летњи солстициј (око 21. јуна) и 3. Време у години кад су дан и ноћ исте дужине, у пролеће и лето, екваториј.

АУТОР: ВЕ-МАК	1	ПРОРЕЗ	АМПЕР	ЕНГЛЕ- СКИ ПИСАЦ ЛУИС	УЗВИК ПРИ СКОКУ	СПРАВА ЗА МЕРЕ- ЊЕ ТЕЖИ- НЕ	НАЦРТ	КОЈИ ИМА СТО ГЛАВА
ГРАД У ПОЉСКОЈ							ЛАСТА СВЕЊ	
ЗНАК РАДИЈУ- МА			СПРАВА				2	
ВЕСЕЛО			3					
НАГЊИО					ОНОМАТОП. ЛАЗЕЖА			ГРАМ
					ЈЕДНА ЕЛЕК- ТРОДА			„ИБИДЕМ“
ЧУЊ У КУПЛА- ЊУ						РЕКА У АФРИЦИ		
						ПОЗАДИ		
				КНИ ТАН- ТАЛОВА				
				ПРЕВРЕ- МЕНИ				
ИМЕ ПЛУМЦА ЛАУРЕН- ЧИКА		ПТИЦА ПЕ- ВАЧИЦА						ВРСТА ЛЕЖАЈА, ДИШАН
ИЗМЕНА- ДА		ФР. ПИСАЦ ПОЛ						ИЗДАТИ
ПЛУМЦА ЖИГОН								
						ВИДИ! ГЛЕ!		
						ЛЕНИНА		
ОЗНАКА ТЕМПА У МУЗИЦИ: ЖИВО						ПРЕДГО- ВОР, УВОЂЕ- ЊЕ		
				МУЗИЧКИ ТЕРМИН				
				ВРСТА ПЕРШУА				
УПИТНА ЗАМЕНИЦА						СИРКЕ		
ЖЕН. ИМЕ ОД МИЛА								
МЕРА ЗА ХАРТИ- ЈУ						ДЕЛОВИ НЕДЕЉЕ		

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Ноталисти, ефикасно, испостава, мак, Тулин, аја, опали, рд, СВ, Вил, гро, љш, оклоп, сито, оил, Павел, РБ, „рено“, Е, неман, сир, елегантно, расуло, ан.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“, Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Живорад Стојановић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Уредници: Кринка Виторовић, телефон 324-191/525, Нуррихана Ђозић, телефон 324-483. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон 326-620. Поштански факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ

3 месеца	88,00 динара
6 месеци	176,00 динара
1 година	352,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

3 месеца	176,00 динара
6 месеци	352,00 динара
1 година	704,00 динара

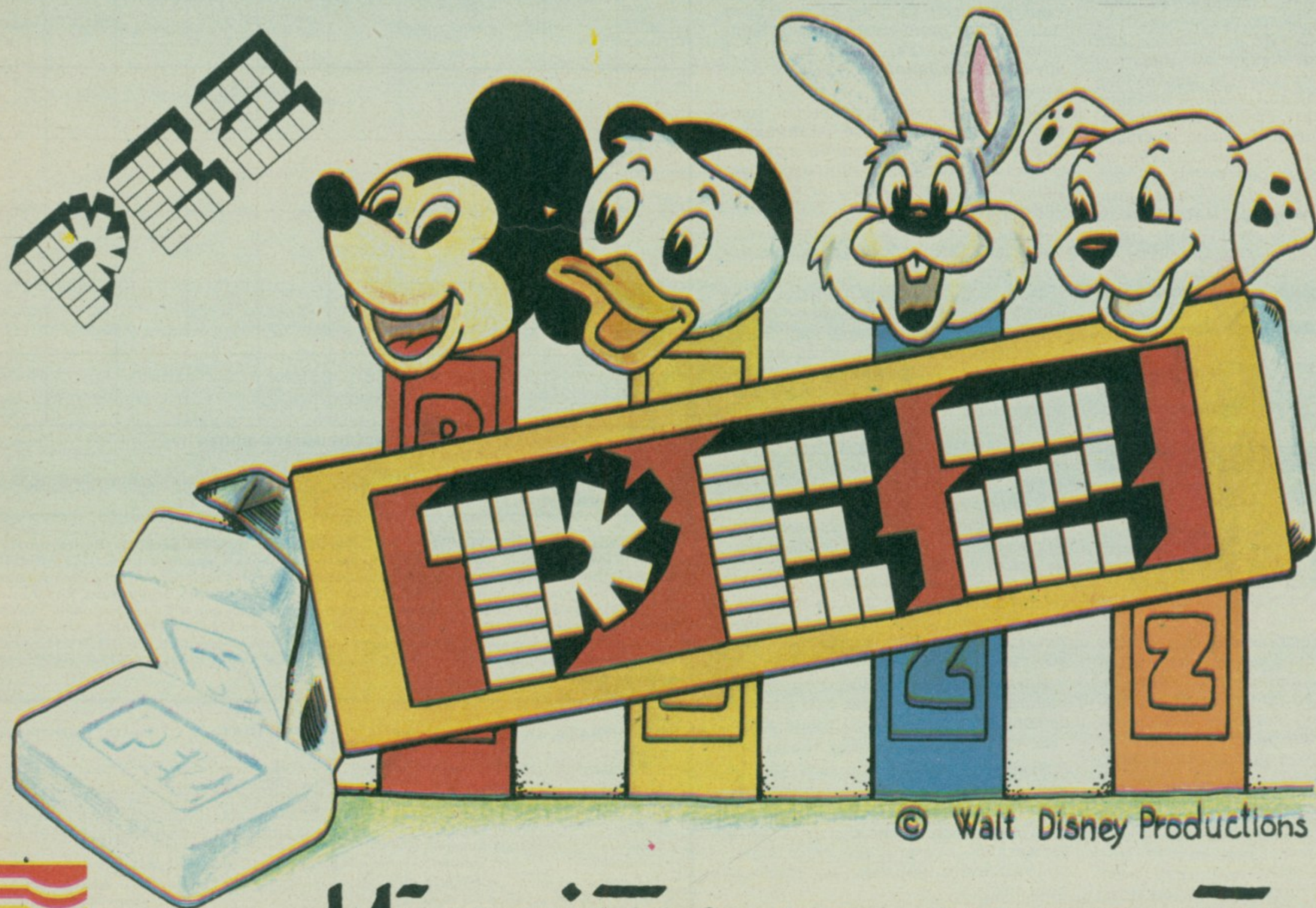
Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НИП-„Политика“ ООУР „Продоја“ — претплата на лист „Политикин забавник“

ПРЕТПЛАТА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	\$	38.—
СР НЕМАЧКА	DM	76.—
ШВЕДСКА	Škr	167.—
ФРАНЦУСКА	Fr	164.—
ШВАЈЦАРСКА	Šfr	64.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун „НИП“ „Политика“ код ИНВЕСТ-БАНКЕ — Београд на рачун 60811-620-63-257300-00054, са обавезном назнаком претплата на „Политикин забавник“

ПРИПРАВНИК ПЕЛА

© Walt Disney Productions

HP Kolinska

Играјте се - сладиће се

ПОЛИТИКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

ПРЕДЛАЖЕМ...

Са радошћу се придружујем онима који су вам честитали велики јубилеј.

„ЗАБАВНИК“ је био мој пратилац, друг у детињству, а касније лист уз који сам се опуштао и који ме је увеселавао. Рођен годину дана након првог послератног броја „ЗАБАВНИКА“, нисам имао могућност да га упознам у његовим предатним бројевима. Обновљени први број из 1939. испунио ми је ту жељу, али и подстакao нову — да

себне просторије, али ћемо их, тако нам је бар обећано, добити. У Клубу се углавном бавимо питањима свемира, летећих тањира и фено-

мена тзв. „ђавољег троугла“. Молимо све заинтересоване да нам се јаве на адресу:

Радивој Богдановић
(за UFO клуб)
Лењинова 18
Панчево

ШТА МИ ЈЕ ВЕЧЕРАС?

У једној књизи сам прочитала да човек није исте висине ујутро и увече. Да ли је тачно?

Љиљана Антић,
Владе Аксентијевића 1
Обреновац

На једној игранци прилази младић девојци која седи и бира је за игру. Међутим, када је девојка устала, младић је схватио да је она од њега виша десетак сантиметара. — И ја сам иначе висок као и ти — збуњено каже младић — али не знам шта ми је вечерас.

Ово је наравно виц који може да иде у прилог оном што си прочитала, наиме, да је човек виши из-

јутра него увече. Научници су то доказали, али разлика у висини не износи неколико сантиметара, већ — неколико милиметара. Наиме, преко ноћи, везе између кичмених пршљенова, као и у зглобовима кукова, колена и чланака ногу олабављују. Наравно, та разлика у висини не може да се примети „голим оком“, већ само прецизним мерењем.

ДОКАЗАТИ АЛИБИ

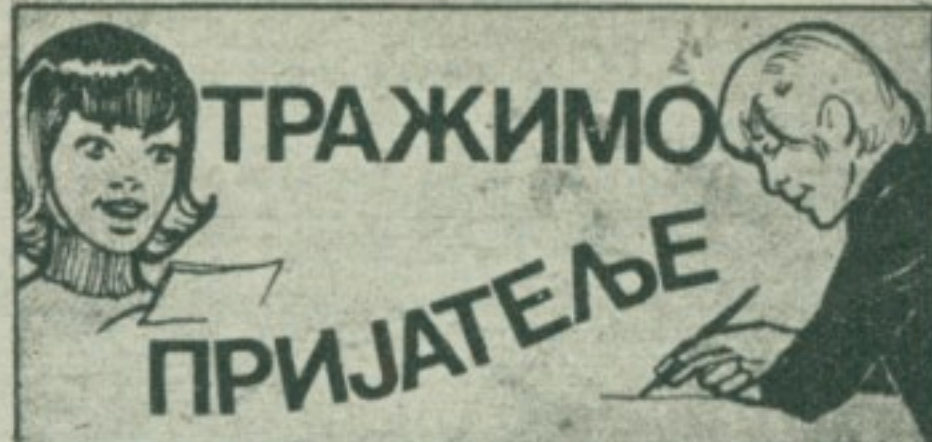
У крими-причама често се спомиње ријеч алиби па те молим да ми објасниш шта значи.

Иво Буздовачић,
Сплит

Доказати алиби у кривичном праву значи доказати да неко лице није кривац јер се у време извршења кривичног дела није налазило на том месту, него на неком другом.

КЛУБ UFO

Пре неколико недеља у Панчеву смо основали клуб UFO. За сада нас има само тројица. Немамо по-

Љиљана Лисјак, 43300 Копривница, Петранска 60 — 15 година

Слободан Стојановић, 16000 Лесковац, Томе Костића 22 — висок 170 cm а тежак 65 kg

Биљана Новковић, 11070 Нови Београд, Ј. Гагарина бр. 103/76 — 15 година, воли музику, сакупља значке, постере и разгледнице

Зденка Миколовчић, 52000 Задар, Блажа Ваљина 28-ц — 14 година, љубитељ поп-музике

Верица Даниловић, 38250 Њилане, Београдска 28 — 11 година, бави се спортом, сакупља салвете

Владица Манић, 18000 Ниш, Цвијићева 21/4 — воли Здравка Чолића и Оливију Њутн Џон и Џона Траволту

Славица Гошева, 91000 Скопље, Ул. 663 бр. 12 2/II — 14 година, воли све што воле млади

Beate Larsen, Salemsvn, 4630 Sogne, Norway — 13 година, језик дописивања енглески

Сандра Рајић, 47000 Карловац, Виназова 45 — 12 година, сакупља значке

Зоран Јосифов, 18538 С. Г. Лисина — 16 година, навија за Партизан, сакупља значке

НЕУХВАТЉИВИ РОЂАК

Интересује ме да ли којот живи и у нашој земљи.

Драган Јовановић,
Власотинце

Неупућени сматрају да су шакал и којот (лат. *Canis latrans*) иста животиња. Међутим, и по изгледу и по пределима где живе ови сродници из фамилије паса битно се разликују. Наиме, којот је нешто већи од код нас честог шакала и настанује северноамеричке прерије. Дакле, нема га ни у Европи ни у нашој земљи. Живи дуго као пас и једе све, од угинулог јелена и пацова до воћа и отпадака. Због тога се често приближава насељима, али то уопште не значи да је наиван, приступачан и лако ухватљив. Напротив, ловци и зоолози су закључили да је тета-лија, симбол лукавства и неповерљивости, прави аматер према којоту. Забележено је да су за две године, пре једну деценију, само 58 којота погрешила и настрадала у постављеним клопкама!

Ово доказује да је којот, који се

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

● Молим читаоце Забавника да ми пошаљу сличице из албума „Човек и његова средина“: 116, 18а, 40, 48, 53, 77, 79, 114, 119, 129, 143, 146, 152, 159, 161, 164, 197 и 229. Заузврат нудим бројеве: 64, 168, 200, 212 и 229б. Посједујем и већи број дупликата из албума Пинк пантер. Јаворка Блажевић, 51000 Ријека, Белуловића 20/V.

● За једну сингл-плочу нудим стрип и један постер спортисте. По договору, може и више. Драган Миљковић, 11211 Борча-Греда, Радничка 11

● Ко ми пошаље две металне значке добиће од мене пет салвета. Јелена Стојчић, 18430 Куршумлија, Немањина 4.

● Ко ми пошаље бројеве Забавника: 1360, 1363, 1380, 1381, 1383, 1398, 1399 и 1400 добиће, заузврат, по један роман Лунов мангус стрип и Златну серију. Аце Васић, 12220 Велико Градиште, село Пожежено.

● За сваки Забавник до броја 1000 нудим две пластичне или једну металну значку, или један стари новчић. Предрог Ђорђевић, 11070 Нови Београд, Јурија Гагарина 192/5.

у преријским ноћима оглашава је зивим завијањем, просто неухватљив. А да би се ловац, колико толико, надао да ће у замци наћи уловљеног којота, мора са свог теча одстранити сваки мирис који животињу може да подсети на човека. Најбоље га хватају Индијанци: док постављају клопку, они ноге намажу кокошијим изметом и тако уклоне сваки сопствени мирис!

